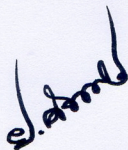

คำนำ

กองทัพอากาศ ได้ตระหนักถึงความสำคัญและคุณค่าของข้าราชการทหาร ที่ได้อุทิศตน และปฏิบัติหน้าที่อย่างดีในระหว่างที่รับราชการ และในโอกาสที่จะต้อง ออกจากราชการไปตามวิถีทางของการรับราชการ กองทัพอากาศ เห็นว่าข้าราชการทหาร ควรจะได้รับรู้ถึงสิทธิประโยชน์ สาระน่ารู้ และข้อควรปฏิบัติ ทั้งก่อน และหลังการออก จากราชการ จึงได้จัดพิมพ์หนังสือคู่มือข้าราชการทหารที่เกษียณอายุราชการนี้ขึ้น โดยมี วัตถุประสงค์ เพื่อให้ข้าราชการทหาร ตลอดจนจนทนายาท และเจ้าหน้าที่ ที่เกี่ยวข้องได้มีไว้ เป็นคู่มือ เพื่อจะได้ยึดถือและใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติต่อไป

หวังเป็นอย่างยิ่งว่า หนังสือคู่มือข้าราชการทหารที่เกษียณอายุราชการเล่มนี้จะ อำนวยประโยชน์ให้แก่ข้าราชการทหารและครอบครัว สมตามวัตถุประสงค์ที่ได้วางไว้ ทุกประการ

พลอากาศตรี

(บรรยง คັນธสร)

เจ้ากรมกำลังพลทหารอากาศ

สารบัญ

การปฏิบัติของข้าราชการทหาร ก่อนออกจากราชการ

- สิทธิของข้าราชการทหารเมื่อออกจากราชการ ๑
- การเตรียมตัวของข้าราชการทหาร เมื่อจะออกจากราชการ ๒
- ส่วนราชการที่จะต้องติดต่อยื่นเรื่องราวขอรับเบี้ยหวัดบำเหน็จบำนาญ ๓
- การยื่นเรื่องราวต่อเจ้าหน้าที่เพื่อขอรับเบี้ยหวัดบำเหน็จบำนาญ ๓
- การแจ้งสถานที่ขอรับเงินเบี้ยหวัดบำเหน็จบำนาญ ๔
- ข้อเปรียบเทียบการเลือกรับเงินบำเหน็จหรือเงินบำนาญ ๗
- การเปลี่ยนแปลงการขอรับบำเหน็จบำนาญ ๘
- การนับอายุบุคคล ๘
- ตารางกำหนดเกษียณอายุ ๙
- การนับเวลาราชการ ๑๐
- เงินเดือนสำหรับคำนวณบำเหน็จบำนาญ ๑๓
- พระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญ พ.ศ.๒๔๙๔ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ๑๓

บำเหน็จบำนาญตาม พระราชบัญญัติกองทุนบำเหน็จบำนาญ

ข้าราชการ พ.ศ.๒๕๓๙ และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม

- บำเหน็จ ๑๘
- บำนาญ ๑๙
- บำเหน็จดำรงชีพ ๒๐
- บำเหน็จตกทอด ๒๑
- ทายาทที่ไม่มีสิทธิรับบำเหน็จตกทอด ๒๑

**พระราชกฤษฎีกาการจ่ายเงินเดือน เงินปี บำเหน็จ บำนาญ
และเงินอื่นในลักษณะเดียวกัน พ.ศ.๒๕๓๕**

- เงินช่วยพิเศษ ๒๓
- ผู้มีสิทธิได้รับเงินช่วยพิเศษ ๒๓
- ระยะเวลาการขอรับเงินช่วยพิเศษ ๒๔
- วิธีการรับ และเอกสารประกอบ ๒๔
- การทำหนังสือแสดงเจตนาระบุตัวผู้รับบำเหน็จตกทอด ๒๔
- การทำหนังสือแสดงเจตนาระบุตัวผู้รับเงินช่วยพิเศษ ๒๖
- การทำใบมอบฉันทะรับเงินและการทำหนังสือมอบอำนาจรับเงิน ๒๖

การปฏิบัติของข้าราชการทหาร หลังออกจากราชการ

- หน้าที่ของผู้รับบำเหน็จบำนาญ ๒๙
- การทำบัตรประจำตัวผู้รับบำนาญ ๒๙
- การแต่งเครื่องแบบทหารของผู้ออกจากราชการ ๓๐
- การเบิกเงินสวัสดิการเกี่ยวกับการศึกษานูตร ๓๐
- การยื่นเรื่องขอเบิกเงินสวัสดิการเกี่ยวกับการรักษาพยาบาล ๓๒
- การโอนเงินเบี้ยหวัดบำนาญไปรับทางหน่วยเบิกจ่ายอื่น ๔๐

การปฏิบัติของทายาท เมื่อข้าราชการทหารผู้รับบำนาญเสียชีวิต

- สิทธิของทายาท ๔๑
- การดำเนินการของทายาทเมื่อข้าราชการบำนาญเสียชีวิต ๔๑

สารบัญ

- การตรวจสอบและรับรองเวลาราชการตอนเป็นทหาร	๔๕
- การขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์	๔๖
- การประดับเครื่องราชอิสริยาภรณ์ไทย	๕๐
- การคืนเครื่องราชอิสริยาภรณ์	๕๓
- เหรียญชัยสมรภูมิ	๕๔
- เหรียญพิทักษ์เสรีชน	๕๖
- เหรียญราชการชายแดน	๕๖
- การทำบัตรการรับเหรียญพิทักษ์เสรีชน และ บัตรเหรียญราชการชายแดน	๕๖
- สิทธิพิเศษของข้าราชการที่เกษียณอายุ	๕๘
- การจดทะเบียนรับรองบุตร	๕๙
- การจดทะเบียนรับบุตรบุญธรรม	๖๑
- การแจ้งคนตาย	๖๘
- การขอพระราชทานน้ำหลวงอาบศพ การขอพระราชทานเพลิงศพ และหีบศพ	๗๑
- การจัดกองทหารเกียรติยศ	๘๑
- การฉาบปืนกิจสงเคราะห์	๘๒
- การจัดการมรดก	๘๓
- ปัญหาข้อกฎหมายเกี่ยวกับสิทธิของภริยา	๑๐๓

การปฏิบัติของข้าราชการทหาร
ก่อนออกจากราชการ

สิทธิของข้าราชการทหารเมื่อออกจากราชการ

ผู้ที่รับราชการเป็นทหาร เมื่อพ้นจากราชการด้วยเหตุลาออก เกษียณอายุ ให้ออก โดยไม่มีความผิดหรือเสียชีวิต หากรับราชการโดยกระทำความดีความชอบมาโดยตลอด ทางราชการจะตอบแทนผู้นั้นเป็นเงินจำนวนหนึ่ง ซึ่งอาจจ่ายเป็นเงินก้อนครั้งเดียว หรือ จ่ายเป็นรายเดือน พร้อมกับเงินก้อนอีกจำนวนหนึ่ง เรียกว่าบำเหน็จดำรงชีพ และยังมีสิทธิ เบิกเงินสวัสดิการเกี่ยวกับการศึกษาของบุตร เงินสวัสดิการเกี่ยวกับการรักษาพยาบาล ของตนเอง บิดา มารดา คู่สมรส และบุตร หากเสียชีวิตขณะรับราชการหรือผู้รับเบี้ยหวัด บำนาญเสียชีวิตทางราชการจะจ่ายเงินให้แก่ทายาท เรียกว่าบำเหน็จตกทอด กฎหมาย และระเบียบที่เกี่ยวข้องมีดังนี้

๑. พระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญข้าราชการ พ.ศ.๒๔๙๔ และที่แก้ไขเพิ่มเติม
๒. พระราชบัญญัติกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ พ.ศ.๒๕๓๙ และที่แก้ไขเพิ่มเติม
๓. ระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการขอรับและการจ่ายบำเหน็จบำนาญ ข้าราชการ พ.ศ.๒๕๒๗ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

การเตรียมตัวของข้าราชการทหารเมื่อจะออกจากราชการ

ข้าราชการทหารที่รับราชการและมีความประสงค์จะขอลาออกจากราชการก่อนเกษียณอายุราชการ หรือเมื่อเกษียณอายุราชการมีสิทธิได้รับเบี้ยหวัด บำเหน็จ บำนาญ เป็นไปตามข้อบังคับกระทรวงกลาโหมว่าด้วยเงินเบี้ยหวัด พ.ศ.๒๔๙๕ พระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญข้าราชการ พ.ศ.๒๔๙๔ และที่แก้ไขเพิ่มเติม พระราชบัญญัติกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ พ.ศ.๒๕๓๙ และที่แก้ไขเพิ่มเติม และกฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ดังนั้น เพื่อความสะดวกและรวดเร็วในการดำเนินการยื่นเรื่องขอลาขอรับเบี้ยหวัดบำเหน็จ บำนาญ ควรจะมีการตรวจสอบความถูกต้องของสมุดประวัติรับราชการอย่างน้อยปีละ ๑ ครั้ง ดังนี้.-

๑. ชื่อ นามสกุล
๒. วัน เดือน ปี เกิด
๓. การขึ้นทะเบียนทหารกองประจำการ
๔. การบันทึกคำสั่งบรรจุเข้ารับราชการ
๕. วันที่เริ่มเข้ารับราชการ
๖. การบันทึกรายการเกี่ยวกับตำแหน่ง
๗. การบันทึกเวลาราชการเป็นทวีคูณกรณีต่าง ๆ โดยมีบัญชีรับรองเวลาราชการ ทวีคูณแนบไว้ด้วย
๘. การบันทึกรายการรับเงินเดือน และเงินเพิ่มพิเศษต่าง ๆ เช่นเงินเพิ่มพิเศษสำหรับการสู้รบ เงินเพิ่มพิเศษรายเดือนสำหรับนักบินประจำกอง เงินเพิ่มพิเศษรายเดือนสำหรับนักโดดร่มประจำกอง

๙. การบันทึกวันลาอุปสมบท การลาไปศึกษา และดูงานในต่างประเทศ
๑๐. การบันทึกรายการที่ได้รับพระราชทานและสิ่งคืนเครื่องราชอิสริยาภรณ์
๑๑. การบันทึกเกี่ยวกับทายาท เช่น บิดา มารดา คู่สมรส บุตร
๑๒. มีการจัดทำหนังสือแสดงเจตนาระบุตัวผู้รับบำเหน็จทดแทนหรือไม่ (กรณีไม่มีทายาทหรือแสดงเพื่อ)

๑๓. มีการจัดทำหนังสือแสดงเจตนาระบุตัวผู้รับเงินช่วยพิเศษหรือไม่

ส่วนราชการที่จะต้องติดต่อยื่นเรื่องราวขอรับเบี้ยหวัดบำเหน็จบำนาญ

๑. ส่วนกลาง กำลังพลของหน่วย ณ ที่ตั้งดอนเมือง เป็นหน่วยดำเนินการ
๒. ส่วนภูมิภาค กองบินทุกกองบิน (ยกเว้น กองบิน ๖ ๗) เป็นหน่วยดำเนินการ

การยื่นเรื่องราวต่อเจ้าหน้าที่ เพื่อขอรับเบี้ยหวัดบำเหน็จบำนาญ

สามารถยื่นเรื่องราวขอรับเบี้ยหวัดบำเหน็จบำนาญล่วงหน้าได้ ๖ เดือน ก่อนเกษียณอายุ ในปัจจุบันการขอรับบำเหน็จบำนาญเป็นระบบโครงการจ่ายตรง โดยกระทรวงการคลังจะโอนเงินเข้าบัญชีเงินฝากตามที่ท่านได้แจ้งไว้ ขึ้นตอนปฏิบัติ และเอกสารที่ต้องยื่นมีดังนี้.-

๑. ลงชื่อในแบบขอรับเบี้ยหวัดบำเหน็จบำนาญ (แบบ ๕๓๐๐ พร้อมแจ้งสถานที่รับเงิน)
๒. ลงชื่อในแบบแจ้งรายการเพื่อการจ่ายบำเหน็จบำนาญปกติ
ข้าราชการตาม โครงการจ่ายตรงและการหักลดหย่อน (แบบ สบง.๑)
๓. ลงชื่อในแบบขอรับเงินจากกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการสำหรับสมาชิก (แบบ กบข.๐๐๘/๑/๒๕๔๓)
๔. สำเนาประกาศเกษียณอายุ หรือสำเนาคำสั่งลาออก แล้วแต่กรณี

๕. สำเนาคำสั่งเลื่อนชั้นเงินเดือนกรณีเกษียณอายุ หรือกรณีลาออก
ให้ออกหลังสิ้นรอบปีที่แล้วแล้วแต่กรณี
๖. บัญชีรับรองเวลาราชการที่ถูกต้อง
๗. สำเนาทะเบียนบ้าน
๘. สำเนาสมุดคู่ฝากเงินประเภทออมทรัพย์หน้าที่มีชื่อ
และเลขที่บัญชีเงินฝาก
๙. รูปถ่ายยศปัจจุบันหน้าตรงไม่สวมหมวก ไม่สวมแว่นกันแดด
ขนาด ๓x๔ ซม. จำนวน ๖ รูป

การแจ้งสถานที่ขอรับเงินเบี้ยหวัดบำเหน็จบำนาญ

๑. ในส่วนกลาง ให้ขอรับเงินที่ กรมการเงินทหารอากาศ
๒. ในส่วนภูมิภาค ขอรับเงินที่
  - ๒.๑ มณฑลทหารบก
  - ๒.๒ จังหวัดทหารบก
  - ๒.๓ กองบิน ๕ (จังหวัดประจวบคีรีขันธ์)
  - ๒.๔ สัสดีจังหวัด
  - ๒.๕ อำเภอที่มีคลังอำเภอ

หน่วยเบิกจ่ายเบี้ยหวัดบำเหน็จบำนาญ กระทรวงกลาโหม

จังหวัด	หน่วยเบิกจ่าย	จังหวัด	หน่วยเบิกจ่าย
กรุงเทพฯ ฯ	สป.(กง.กท.)	นครสวรรค์	มทบ.๓๑
	กง.ทอ.	นครปฐม	สัสดีจังหวัด น.ฐ.
กาญจนบุรี	จทบ.ก.จ.	นนทบุรี	สัสดีจังหวัด น.บ.
กำแพงเพชร	สัสดีจังหวัด ก.พ.	นครนายก	สัสดีจังหวัด น.ย.
กระบี่	สัสดีจังหวัด ก.บ.	นราธิวาส	สัสดีจังหวัด น.ธ.
กาฬสินธุ์	สัสดีจังหวัด ก.ส.	นครศรีธรรมราช	มทบ.๔๑
ขอนแก่น	มทบ.๒๓	น่าน	จทบ.น.น.
จันทบุรี	สัสดีจังหวัด จ.บ.	นครพนม	จทบ.น.พ.
ฉะเชิงเทรา	สัสดีจังหวัด ฉ.ช.	หนองคาย	สัสดีจังหวัด น.ค.
ชลบุรี	มทบ.๑๔	บุรีรัมย์	จทบ.บ.ร.
ชุมพร	จทบ.ช.พ.	ปราจีนบุรี	มทบ.๑๒
เชียงราย	จทบ.ช.ร.	ปทุมธานี	สัสดีจังหวัด ป.ท.
เชียงใหม่	มทบ.๓๓	ปัตตานี	จทบ.ป.น.
ชัยภูมิ	สัสดีจังหวัด ช.ย.	ประจวบคีรีขันธ์	กองบิน ๕
ชัยนาท	สัสดีจังหวัด ช.น.	พิจิตร	สัสดีจังหวัด พ.จ.
ตรัง	สัสดีจังหวัด ต.ง.	แพร่	สัสดีจังหวัด พ.ร.
ตราด	สัสดีจังหวัด ต.ร.	พังงา	สัสดีจังหวัด พ.ง.
ตาก	จทบ.ต.ก.	พัทลุง	สัสดีจังหวัด พ.ท.
นครราชสีมา	มทบ.๒๑	เพชรบูรณ์	จทบ.พ.ช.
พระนครศรีอยุธยา	สัสดีจังหวัด อ.ย.	พะเยา	จทบ.พ.ย.

หน่วยเบิกจ่ายเบี้ยหวัดบำเหน็จบำนาญ กระทรวงกลาโหม

จังหวัด	หน่วยเบิกจ่าย	จังหวัด	หน่วยเบิกจ่าย
เพชรบุรี	จทบ.พ.บ.	สุรินทร์	จทบ.ส.ร.
พิษณุโลก	จทบ.พ.ล.	สุราษฎร์ธานี	จทบ.ส.ฎ.
ภูเก็ต	สัสดีจังหวัด ก.ก.	สมุทรปราการ	สัสดีจังหวัด ส.ป.
มหาสารคาม	สัสดีจังหวัด ม.ค.	สมุทรสงคราม	สัสดีจังหวัด ส.ส.
แม่ฮ่องสอน	สัสดีจังหวัด ม.ส.	สมุทรสาคร	สัสดีจังหวัด ส.ค.
มุกดาหาร	สัสดีจังหวัด ม.ห.	สิงห์บุรี	สัสดีจังหวัด ส.ห.
ยะลา	สัสดีจังหวัด ย.ล.	สุโขทัย	สัสดีจังหวัด ส.ท.
ยโสธร	สัสดีจังหวัด ย.ส.	สกลนคร	จทบ.ส.น.
ร้อยเอ็ด	จทบ.ร.อ.	สุพรรณบุรี	สัสดีจังหวัด ส.พ.
ระยอง	สัสดีจังหวัด ร.ย.	สตูล	สัสดีจังหวัด ส.ต.
ระนอง	สัสดีจังหวัด ร.น.	อุทัยธานี	สัสดีจังหวัด อุ.น.
ราชบุรี	จทบ.ร.บ.	อุดรธานี	มทบ.๒๔
ลำปาง	มทบ.๓๒	อุตรดิตถ์	จทบ.อุ.ต.
ลำพูน	สัสดีจังหวัด ล.พ.	อ่างทอง	สัสดีจังหวัด อ.ท.
เลย	จทบ.ล.ย.	อุบลราชธานี	มทบ.๒๒
ลพบุรี	มทบ.๑๓	สระแก้ว	จทบ.ส.ก.
ศรีสะเกษ	สัสดีจังหวัด ศ.ก.	หนองบัวลำภู	สัสดีจังหวัด น.ภ.
สงขลา	มทบ.๔๒	อำนาจเจริญ	สัสดีจังหวัด อ.จ.
สระบุรี	จทบ.ส.บ.		

ข้อเปรียบเทียบของการเลือกรับเงินบำเหน็จหรือเงินบำนาญ การขอรับเงินบำเหน็จ

๑. ได้รับเงินเป็นก้อน สามารถนำไปประกอบอาชีพส่วนตัวหรือฝากธนาคารเพื่อ
รับดอกเบี้ยเพิ่มดอกผลได้

๒. เงินบำเหน็จ จะได้รับเต็มตามจำนวนเวลาราชการที่รับราชการอยู่ เช่น
มีเวลาราชการ ๖๐ ปี ก็จะได้รับเท่ากับ ๖๐ เท่าของเงินเดือนเดือนสุดท้าย

๓. ไม่มีสิทธิได้รับเงินสวัสดิการเกี่ยวกับการศึกษาเล่าเรียนบุตร และเงิน
สวัสดิการเกี่ยวกับการรักษาพยาบาล

๔. เมื่อเสียชีวิต ทายาทไม่มีสิทธิได้รับเงินช่วยเหลือและเงิน
บำเหน็จตกทอด

การขอรับเงินบำนาญ

๑. ถือว่ามีรายได้ที่แน่นอนมั่นคงเป็นรายเดือนทุกเดือน

๒. มีสิทธิได้รับเงินสวัสดิการเกี่ยวกับการศึกษาเล่าเรียนบุตร และเงินสวัสดิการ
เกี่ยวกับการรักษาพยาบาล

๓. เมื่อมีการปรับบัญชีเงินเดือนคราวใด ก็อาจจะได้รับการพิจารณาเพิ่มเงินช่วย
ค่าครองชีพให้

๔. เมื่อกลับเข้ารับราชการใหม่ สามารถนำเอาเวลาราชการครั้งแรกตอนก่อน
ออกรับบำนาญมารวมกับเวลาราชการในครั้งหลังเพื่อคำนวณบำเหน็จบำนาญได้

๕. เมื่อเสียชีวิต ทายาทมีสิทธิได้รับเงินช่วยเหลือเท่ากับเงินบำนาญ รวมเงิน
ช่วยค่าครองชีพ จำนวน ๓ เดือน และเงินบำเหน็จตกทอดเท่ากับ ๓๐ เท่าของบำนาญ รวม
เงินช่วยค่าครองชีพเบี้ยหวัดบำนาญ

๖. ถึงแม้เวลาราชการจะมาก ก็ถูกจำกัดไว้แค่ ๕๐ ปีเท่านั้น

การเปลี่ยนแปลงการขอรับบำเหน็จบำนาญ

จากระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการขอรับและการจ่ายบำเหน็จบำนาญข้าราชการ พ.ศ.๒๕๒๗ หมวด ๓ การส่งจ่ายบำเหน็จบำนาญ ข้อ ๑๗ วรรคสี่ เมื่อผู้มีสิทธิรับบำเหน็จบำนาญได้รับเงินบำเหน็จ หรือบำนาญจากส่วนราชการผู้เบิกแล้ว จะขอเปลี่ยนแปลงความประสงค์ในการขอรับบำเหน็จหรือบำนาญอีกไม่ได้ นั้น มีความหมายว่า แม้จะมีการส่งจ่ายบำเหน็จหรือบำนาญให้แล้ว หากผู้มีสิทธิยังไม่ได้รับเงินจากส่วนราชการผู้เบิกก็ยังสามารถขอเปลี่ยนแปลงความประสงค์ได้ แต่หากหากได้รับเงินบำเหน็จหรือเงินบำนาญจากส่วนราชการผู้เบิกไปแล้ว จะเปลี่ยนแปลงความประสงค์อีกไม่ได้

การนับอายุบุคคล

ปัจจุบันได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการนับอายุบุคคลโดยบัญญัติวิธีนับอายุบุคคลไว้เป็นเรื่องเฉพาะ ตามมาตรา ๑๖ ซึ่งบัญญัติว่า “การนับอายุบุคคลให้เริ่มนับตั้งแต่วันเกิด... ฯลฯ” (มีผลใช้บังคับตามกฎหมายเมื่อวันที่ ๘ มิถุนายน ๒๕๓๕) ดังนั้นบุคคลซึ่งเกิดในวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๔๐ จะมีอายุครบ ๖๐ ปีบริบูรณ์ ในวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๔๐ และบุคคลผู้นั้นจะพ้นจากราชการเมื่อสิ้นปีงบประมาณที่ข้าราชการผู้นั้นมีอายุครบ ๖๐ ปีบริบูรณ์ ตามกฎหมายว่าด้วยบำเหน็จบำนาญข้าราชการ ในวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๔๐

ตารางกำหนดเกษียณอายุ

ผู้ที่เกิดระหว่าง

วันเกษียณอายุ

๒ ต.ค.๗๙	ถึง	๓๑ มี.ค.๗๙	และ	๑ เม.ย.๘๐	ถึง	๑ ต.ค.๘๐	๑ ต.ค.๔๐
๒ ต.ค.๘๐	ถึง	๓๑ มี.ค.๘๐	และ	๑ เม.ย.๘๑	ถึง	๑ ต.ค.๘๑	๑ ต.ค.๔๑
๒ ต.ค.๘๑	ถึง	๓๑ มี.ค.๘๑	และ	๑ เม.ย.๘๒	ถึง	๑ ต.ค.๘๒	๑ ต.ค.๔๒
๒ ต.ค.๘๒	ถึง	๓๑ มี.ค.๘๒	และ	๑ เม.ย.๘๓	ถึง	๑ ต.ค.๘๓	๑ ต.ค.๔๓
๒ ต.ค.๘๓	ถึง	๓๑ มี.ค.๘๓	และ	๑ เม.ย.๘๔	ถึง	๑ ต.ค.๘๔	๑ ต.ค.๔๔
๒ ต.ค.๘๔	ถึง	๓๑ มี.ค.๘๔	และ	๑ เม.ย.๘๕	ถึง	๑ ต.ค.๘๕	๑ ต.ค.๔๕
๒ ต.ค.๘๕	ถึง	๓๑ มี.ค.๘๕	และ	๑ เม.ย.๘๖	ถึง	๑ ต.ค.๘๖	๑ ต.ค.๔๖
๒ ต.ค.๘๖	ถึง	๓๑ มี.ค.๘๖	และ	๑ เม.ย.๘๗	ถึง	๑ ต.ค.๘๗	๑ ต.ค.๔๗
๒ ต.ค.๘๗	ถึง	๓๑ มี.ค.๘๗	และ	๑ เม.ย.๘๘	ถึง	๑ ต.ค.๘๘	๑ ต.ค.๔๘
๒ ต.ค.๘๘	ถึง	๓๑ มี.ค.๘๘	และ	๑ เม.ย.๘๙	ถึง	๑ ต.ค.๘๙	๑ ต.ค.๔๙
๒ ต.ค.๘๙	ถึง	๓๑ มี.ค.๘๙	และ	๑ เม.ย.๙๐	ถึง	๑ ต.ค.๙๐	๑ ต.ค.๕๐
๒ ต.ค.๙๐	ถึง	๓๑ มี.ค.๙๐	และ	๑ เม.ย.๙๑	ถึง	๑ ต.ค.๙๑	๑ ต.ค.๕๑
๒ ต.ค.๙๑	ถึง	๓๑ มี.ค.๙๑	และ	๑ เม.ย.๙๒	ถึง	๑ ต.ค.๙๒	๑ ต.ค.๕๒
๒ ต.ค.๙๒	ถึง	๓๑ มี.ค.๙๒	และ	๑ เม.ย.๙๓	ถึง	๑ ต.ค.๙๓	๑ ต.ค.๕๓
๒ ต.ค.๙๓	ถึง	๓๑ มี.ค.๙๓	และ	๑ เม.ย.๙๔	ถึง	๑ ต.ค.๙๔	๑ ต.ค.๕๔
๒ ต.ค.๙๔	ถึง	๓๑ มี.ค.๙๔	และ	๑ เม.ย.๙๕	ถึง	๑ ต.ค.๙๕	๑ ต.ค.๕๕
๒ ต.ค.๙๕	ถึง	๓๑ มี.ค.๙๕	และ	๑ เม.ย.๙๖	ถึง	๑ ต.ค.๙๖	๑ ต.ค.๕๖
๒ ต.ค.๙๖	ถึง	๓๑ มี.ค.๙๖	และ	๑ เม.ย.๙๗	ถึง	๑ ต.ค.๙๗	๑ ต.ค.๕๗
๒ ต.ค.๙๗	ถึง	๓๑ มี.ค.๙๗	และ	๑ เม.ย.๙๘	ถึง	๑ ต.ค.๙๘	๑ ต.ค.๕๘
๒ ต.ค.๙๘	ถึง	๓๑ มี.ค.๙๘	และ	๑ เม.ย.๙๙	ถึง	๑ ต.ค.๙๙	๑ ต.ค.๕๙
๒ ต.ค.๙๙	ถึง	๓๑ มี.ค.๙๙	และ	๑ เม.ย.๐๐	ถึง	๑ ต.ค.๐๐	๑ ต.ค.๖๐
๒ ต.ค.๐๐	ถึง	๓๑ มี.ค.๐๐	และ	๑ เม.ย.๐๑	ถึง	๑ ต.ค.๐๑	๑ ต.ค.๖๑
๒ ต.ค.๐๑	ถึง	๓๑ มี.ค.๐๑	และ	๑ เม.ย.๐๒	ถึง	๑ ต.ค.๐๒	๑ ต.ค.๖๒
๒ ต.ค.๐๒	ถึง	๓๑ มี.ค.๐๒	และ	๑ เม.ย.๐๓	ถึง	๑ ต.ค.๐๓	๑ ต.ค.๖๓
๒ ต.ค.๐๓	ถึง	๓๑ มี.ค.๐๓	และ	๑ เม.ย.๐๔	ถึง	๑ ต.ค.๐๔	๑ ต.ค.๖๔
๒ ต.ค.๐๔	ถึง	๓๑ มี.ค.๐๔	และ	๑ เม.ย.๐๕	ถึง	๑ ต.ค.๐๕	๑ ต.ค.๖๕

การนับเวลาราชการ การนับเวลาราชการสำหรับคำนวณบำเหน็จบำนาญ

๑. เวลาราชการปกติ คือ เวลาที่เริ่มเข้ารับราชการจนถึงเวลาที่ก่อนออกจากราชการ

๑.๑ เริ่มนับตั้งแต่วันเข้ารับราชการและรับเงินเดือนจากเงินงบประมาณประเภทเงินเดือน

๑.๒ ผู้ที่เข้ารับราชการก่อนอายุ ๑๘ ปีบริบูรณ์ เริ่มนับเวลาตั้งแต่วันที่มิใช่อายุครบ ๑๘ ปีบริบูรณ์

๑.๓ ผู้ที่ขึ้นทะเบียนทหารกองประจำการ ให้มีสิทธินับเวลาตั้งแต่วันขึ้นทะเบียนทหารกองประจำการ

๑.๔ ผู้ที่ทางราชการคัดเลือกหรือสอบคัดเลือกให้ไปปฏิบัติงานหรือศึกษาวิชาในต่างประเทศ ให้นับเวลาราชการระหว่างนั้นเสมือนเต็มเวลาราชการ

๑.๕ ผู้ที่รับเงินเดือนจากเงินงบประมาณประเภทเงินเดือน ซึ่งทางราชการสั่งให้ไปทำการใด ๆ ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดโดยพระราชกฤษฎีกา ให้นับเวลาราชการระหว่างนั้นเสมือนเต็มเวลาราชการ

๒. เวลาราชการทวีคูณ คือ เวลาที่กฎหมายให้นับเพิ่มอีก ๑ เท่า ของเวลาที่ปฏิบัติหน้าที่ หรือรับราชการตามปกติ แบ่งออกเป็นดังนี้

๒.๑ เวลาทำหน้าที่ตามที่กระทรวงกลาโหมกำหนด

- เวลาระหว่างที่มีการรบ หรือการสงคราม

- เวลาระหว่างที่มีการปราบปรามการจลาจล

- เวลาระหว่างที่มีพระบรมราชโองการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉิน

- เวลาระหว่างที่สั่งให้เป็นนักดำเรือดำน้ำ ให้นับเวลาที่ปฏิบัติการตามสั่งเป็นทวีคูณ แม้ว่าจะระยะเวลาดังกล่าวนั้น จะไม่ได้รับเงินเดือนจากเงินงบประมาณประเภทเงินเดือนก็ตาม

๒.๒ เวลาที่มีการประกาศใช้กฎอัยการศึกในเขตพื้นที่ใด ให้คณะรัฐมนตรีมีอำนาจพิจารณาให้ข้าราชการซึ่งประจำปฏิบัติหน้าที่ในเขตพื้นที่ได้มีการประกาศใช้กฎอัยการศึกนั้น ได้รับการนับเวลาราชการที่ปฏิบัติหน้าที่ในระหว่างนั้นเป็นทวีคูณได้ตามหลักเกณฑ์ที่คณะรัฐมนตรีกำหนด หลักเกณฑ์การพิจารณาตามความจำเป็นของสถานการณ์ โดยคำนึงถึงความยากลำบากและการเสี่ยงอันตราย

๓. การตัดเวลาราชการ

๓.๑ เวลาที่ไม่ได้รับเงินเดือนด้วยเหตุใด ๆ เช่น ป่วย ลา ขาด พักราชการ ให้ตัดเวลาระหว่างนั้นออกหรือถูกสั่งพักราชการโดยได้รับเงินเดือนไม่เต็มอัตรา เช่น ได้ ๑ ใน ๒ หรือ ๑ ใน ๓ หรือ ๑ ใน ๔ ให้ตัดเวลาราชการออกตามส่วนที่ไม่มีสิทธิได้รับเงินเดือน

๓.๒ ผู้ที่มีสิทธิได้นับเวลาราชการเป็นทวีคูณ กรณีประกาศใช้กฎอัยการศึก ถ้าไม่มาปฏิบัติราชการในระหว่างประกาศใช้กฎอัยการศึกด้วยเหตุใดก็ตาม ไม่มีสิทธิได้นับเวลาทวีคูณในระหว่างนั้น

๔. วิธีนับเวลาราชการ

๔.๑ นับตามพระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญข้าราชการ พ.ศ.๒๔๙๔ และแก้ไขเพิ่มเติม

- ให้นับแต่จำนวนปี เศษของปีถ้าถึงครึ่งปีให้นับเป็นหนึ่งปี
- สำหรับเดือนให้นับ ๑๒ เดือน เป็น ๑ ปี
- สำหรับวันมีรวมกันหลายระยะให้นับ ๓๐ วันเป็น ๑ เดือน

ผู้กลับเข้ารับราชการใหม่ให้นับเวลาราชการสำหรับคำนวณบำเหน็จ บำนาญ ตามพระราชบัญญัติกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ พ.ศ.๒๕๓๙ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

๔.๒ นับตามพระราชบัญญัติกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ พ.ศ.๒๕๓๙

- ออกจากราชการแล้วกลับเข้ารับราชการใหม่ ตั้งแต่วันที่ ๒๗ มีนาคม ๒๕๔๐ นับเวลาตอนก่อนออกจากราชการรวมกับเวลาราชการตอนใหม่ เว้นถูกปลดออกหรือไล่ออกจากราชการ และไม่มีสิทธิรับเบี้ยหวัดบำเหน็จบำนาญ ตอนก่อนออกจากราชการ

- รับบำเหน็จไปแล้วคืนบำเหน็จพร้อมดอกเบี้ยตามอัตราเงินฝากประจำธนาคารออมสิน นับเวลาตอนก่อนออกจากราชการรวมกับเวลาราชการตอนใหม่

- งดรับบำนาญ นับเวลาราชการตอนก่อนออกจากราชการรวมกับเวลาราชการตอนใหม่

- ขอรับบำนาญ มีหนังสือแจ้งหน่วยที่กลับเข้ารับราชการใหม่ภายใน ๓๐ วัน จะนับเวลาราชการต่อเนื่องไม่ได้

กรณีเงินเดือนใหม่เท่าหรือมากกว่าเงินเดือนเดิมงดจ่ายบำนาญ

กรณีเงินเดือนใหม่น้อยกว่าเงินเดือนเดิม ให้รับบำนาญเท่ากับผลต่างของเงินเดือนใหม่และเงินเดือนเดิมให้ส่วนราชการที่ผู้นั้นกลับเข้ารับราชการใหม่แจ้งไปยังหน่วยที่ผู้รับบำนาญอยู่เพื่อให้งดหรือลดการจ่ายบำนาญ

- การนับเวลาราชการเพื่อให้เกิดสิทธิ ให้นับจำนวนปี เศษของปีถึงครึ่งปีให้นับเป็น ๑ ปี

- นับเวลาเพื่อคำนวณจำนวนบำเหน็จบำนาญ ให้นับจำนวนปีรวมทั้งเศษของด้วยการนับเศษของปีซึ่งเป็นเดือนหรือวันให้คำนวณตามวิธีการจ่ายเงินเดือน ให้นับ ๑๒ เดือนเป็น ๑ ปี วันมีรวมกันหลายระยะให้นับ ๓๐ วันเป็น ๑ เดือน

เงินเดือนสำหรับคำนวณบำเหน็จบำนาญ

เงินเดือนเดือนสุดท้าย ที่นำมารวมคำนวณเบี้ยหวัดบำเหน็จบำนาญ ได้แก่ เงินเดือนที่ได้รับจากเงินงบประมาณประเภทเงินเดือนเดือนสุดท้ายที่ออกจากราชการ รวมทั้งเงินเพิ่มพิเศษรายเดือน สำหรับค่าวิชาและหรือเงินเพิ่มการเลื่อนฐานะและหรือสำหรับประจำตำแหน่งที่ต้องฝ่าอันตรายเป็นปกติ และหรือสำหรับการสู้รบและหรือสำหรับการปราบปรามผู้กระทำความผิดแต่ไม่รวมเงินเพิ่มอย่างอื่น ๆ

พระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญข้าราชการ พ.ศ.๒๔๙๔ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

ข้าราชการ หมายถึง ทหารและข้าราชการพลเรือน

ทหาร หมายถึง นายทหารสัญญาบัตร นายทหารประทวน ตลอดจนว่าที่ยศนั้น ๆ และพลทหารประจำการ

บำเหน็จบำนาญปกติ มี ๔ เหตุ

๑. เหตุทดแทน ให้แก่ข้าราชการซึ่งออกจากประจำการเพราะเลิก หรือยุบตำแหน่ง หรือซึ่งมีคำสั่งให้ออกโดยไม่มีความผิด หรือซึ่งออกตามบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย หรือทหารซึ่งออกจากกองหนุนมีเบี้ยหวัด

๒. เหตุทุพพลภาพ ให้แก่ข้าราชการผู้ป่วยเจ็บทุพพลภาพซึ่งแพทย์ที่ทางราชการรับรองได้ตรวจและแสดงความเห็นว่าไม่สามารถที่จะรับราชการในตำแหน่งหน้าที่ซึ่งปฏิบัติอยู่นั้นต่อไป

๓. เหตุสูงอายุ ให้แก่ข้าราชการผู้มีอายุครบหกสิบปีบริบูรณ์แล้วหรือผู้มีอายุครบห้าสิบปีบริบูรณ์แล้ว ประสงค์จะลาออกจากราชการ

๔. เหตุรับราชการนาน ให้แก่ข้าราชการซึ่งมีเวลาราชการสำหรับคำนวณบำเหน็จบำนาญครบสามสิบปีบริบูรณ์ หรือผู้ที่มีเวลาราชการสำหรับคำนวณบำเหน็จบำนาญครบยี่สิบห้าปีบริบูรณ์แล้ว ประสงค์จะลาออกจากราชการ

บำเหน็จ หมายถึง เงินตอบแทนความชอบที่ได้รับราชการ จ่ายให้เป็นเงินก้อนครั้งเดียว มีหลักเกณฑ์ ดังนี้

๑. สิทธิที่จะได้รับบำเหน็จ

๑.๑ มีเวลาราชการไม่ถึง ๑๐ ปีบริบูรณ์

- ทางราชการให้ออกด้วยเหตุทดแทน
- ออกจากราชการเพราะเหตุสุขภาพ
- ทางราชการให้ออกเพราะครบเกษียณอายุ
- ลาออกเมื่ออายุครบ ๕๐ปีบริบูรณ์แล้ว

๑.๒ ลาออกโดยมีเวลาราชการครบ ๑๐ ปีบริบูรณ์ แต่ไม่ถึง ๒๕ ปี บริบูรณ์

๑.๓ มีสิทธิได้รับบำนาญ แต่ขอรับบำเหน็จแทนบำนาญ

๒. เกณฑ์คำนวณบำเหน็จ = เงินเดือนเดือนสุดท้ายคูณจำนวนปีเวลาราชการ

บำนาญปกติ หมายถึง เงินตอบแทนความชอบที่ได้รับราชการจ่ายให้เป็นรายเดือน จนกว่าจะถึงแก่กรรมหรือหมดสิทธิ มีหลักเกณฑ์ดังนี้

๑. สิทธิที่จะได้รับบำนาญ

- ต้องมีเวลาราชการตั้งแต่ ๑๐ ปีบริบูรณ์ขึ้นไป
- ทางราชการให้ออกโดยไม่มีความผิด
- ทางราชการให้ออกเพราะครบเกษียณอายุ

- ทหารกองหนุนมีเบี้ยหวัดครบกำหนดย้ายประเภท
- ออกจากราชการเพราะเหตุสุขภาพ
- ทางราชการให้ออกเมื่อมีเวลาราชการครบ ๓๐ ปีบริบูรณ์แล้ว
- ลาออกจากราชการเมื่ออายุครบ ๕๐ ปีบริบูรณ์แล้ว
- ทหารกองหนุนมีเบี้ยหวัดครบกำหนดย้ายประเภท
- ลาออกจากราชการเมื่อมีเวลาราชการครบ ๒๕ ปีบริบูรณ์แล้ว

๒. เกณฑ์คำนวณบำนาญ

= เงินเดือนเดือนสุดท้าย X จำนวนปีเวลาราชการ

๕๐

บำนาญปกติให้จำกัดจำนวนอย่างสูงไม่เกินเงินเดือนเดือนสุดท้าย

พ.ร.บ.บำเหน็จบำนาญข้าราชการ (ฉบับที่ ๒๔) พ.ศ.๒๕๕๑ มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ ๑ ก.พ.๕๑ เป็นต้นไป

ผู้ที่ได้รับบำนาญพิเศษเหตุสุขภาพพร้อมกับบำนาญปกติ ถ้ามีจำนวนเงินรวมกันไม่ถึงเดือนละหนึ่งหมื่นห้าพันบาท ให้ได้รับบำนาญพิเศษเพิ่มขึ้นอีกจนครบหนึ่งหมื่นห้าพันบาทถ้วน และบรรดาผู้มีสิทธิจะได้รับจะยื่นขอเปลี่ยนแปลงเป็นการรับบำเหน็จพิเศษแทนได้ เป็นจำนวนเงินเท่ากับบำนาญพิเศษหกสิบเดือน

บำเหน็จดำรงชีพ หมายถึง เงินที่จ่ายให้แก่ผู้รับบำนาญเพื่อช่วยเหลือการดำรงชีพจ่ายให้ครั้งเดียว โดยไม่ต้องนำไปรวมคำนวณภาษีเงินได้มีหลักเกณฑ์ดังนี้

๑. ยื่นเรื่องขอรับพร้อมบำนาญ

๑.๑ จ่ายให้ผู้รับบำนาญปกติหรือผู้รับบำนาญพิเศษเพราะทุพพลภาพ โดยยื่นขอพร้อมกับการขอรับบำนาญ

๑.๒ จ่ายให้ผู้ได้รับบำนาญปกติและบำนาญพิเศษเพราะทุพพลภาพรวมบำนาญเข้าด้วยกันเพื่อคำนวณบำนาญหนี้จํารงชีพ

๑.๓ จ่ายไม่เกิน ๑๕ เท่าของเงินบำนาญไม่รวมเงินช่วยค่าครองชีพผู้รับเบี้ยหวัดบำนาญ (และต้องไม่เกิน ๒๐๐,๐๐๐ บาท ตามที่กระทรวงการคลังกำหนด)

๒. ยื่นเรื่องขอรับเมื่ออายุ ๖๕ ปี ได้อีกไม่เกิน ๒๐๐,๐๐๐ บาท (แต่เจ้าของบำนาญ มียอดเงินบำนาญ เดือนละ ๑๓,๔๐๐ บาท)

กรณี ผู้รับบำนาญอยู่แล้วยังไม่ได้ยื่นขอรับบำเหน็จจํารงชีพ ให้ยื่นขอต่อหน่วยเบิกจ่ายตนเองรับบำนาญอยู่

บำเหน็จตกทอด หมายถึง เงินที่จ่ายเพื่อบรรเทาความเดือดร้อนให้แก่ทายาทของข้าราชการ ผู้รับบำนาญถึงแก่ความตาย จ่ายให้เป็นเงินก้อนครั้งเดียว

- เป็นเงิน ๓๐ เท่าของบำนาญรวมเงินช่วยค่าครองชีพผู้รับบำนาญ
- กรณีรับบำเหน็จจํารงชีพไปแล้ว ทายาทจะได้รับบำเหน็จตกทอดหักด้วยบำเหน็จจํารงชีพ

ทายาทผู้มีสิทธิรับบำเหน็จตกทอด

๑. บุตร ๑ ถึง ๒ คน ให้ได้รับ ๒ ส่วน ๓ คนขึ้นไป ได้รับ ๓ ส่วน
๒. คู่สมรส ได้รับ ๑ ส่วน
๓. บิดา มารดา หรือคนใดคนหนึ่งที่มีชีวิตอยู่ ได้รับ ๑ ส่วน

๔. ถ้าไม่มีทายาทในข้อใด หรือทายาทนั้นได้ตายไปก่อนแล้ว ให้จ่ายแก่บุคคลซึ่งผู้ตายแสดงเจตนาระบุไว้ต่อส่วนราชการเบิกจ่าย ถ้าไม่มีทายาท และผู้ตายไม่ได้แสดงเจตนาระบุไว้ ให้สิทธิในบำเหน็จตกทอดนั้นเป็นอันยุติ

บำเหน็จบำนาญ

ตามพระราชบัญญัติกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ พ.ศ.๒๕๓๙

และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม

ข้าราชการ หมายถึง

- ข้าราชการพลเรือน
- ข้าราชการฝ่ายตุลาการ
- ข้าราชการฝ่ายอัยการ
- ข้าราชการพลเรือนในมหาวิทยาลัย
- ข้าราชการครู
- ข้าราชการรัฐสภาสามัญ
- ข้าราชการตำรวจ
- ข้าราชการทหาร
- ข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ
- ข้าราชการตุลาการศาลปกครอง
- ข้าราชการสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน
- ข้าราชการสำนักงานการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

สมาชิกและการเข้าเป็นสมาชิก

๑. เข้ารับราชการหรือโอนมาเป็นข้าราชการตั้งแต่วันที่ ๒๗ มีนาคม ๒๕๔๐ ต้องเป็นสมาชิก
๒. ข้าราชการซึ่งรับราชการอยู่ก่อนวันที่ ๒๗ มีนาคม ๒๕๔๐ จะสมัครเป็นสมาชิกหรือไม่ก็ได้
๓. ข้าราชการซึ่งออกจากราชการเพื่อไปปฏิบัติงานตามพระราชกฤษฎีกาและกลับเข้ารับราชการก่อนวันที่ ๒๗ มีนาคม ๒๕๔๐ จะสมัครเป็นสมาชิกหรือไม่ก็ได้

สิทธิประโยชน์

๑. สมาชิกจ่ายเงินสะสมเข้ากองทุน ร้อยละ ๓ ของเงินเดือน รัฐจะจ่ายสมทบอีก ร้อยละ ๓

๒. รัฐจ่ายเงินประเดิม = $๒๕ \times$ เงินเดือน $((๑.๐๙)$ เวลาราชการ - (๑.๐๘) เวลาราชการ) หารด้วย (๑.๐๘) เวลาราชการ - ๑

๓. รัฐจ่ายเงินชดเชยให้ ร้อยละ ๒

๔. สมาชิกจะได้ดอกผลจากกองทุน

๕. สมาชิกมีสิทธิกู้เงินจากกองทุนได้ไม่เกินจำนวนเงินสะสม เงินสมทบ และผลประโยชน์ตอบแทน

หมายเหตุ - เงินเดือนไม่รวมถึงเงินเพิ่มพิเศษรายเดือนค่าวิชา เงินเพิ่มพิเศษรายเดือนสำหรับนักโคตร่มประจำกอง เงินเพิ่มพิเศษรายเดือนสำหรับนักบินประจำกอง

- เงินประเดิม จ่ายให้ตั้งแต่วันเข้ารับราชการจนถึงวันสมัครเข้าเป็นสมาชิก
- เงินชดเชย จ่ายให้ตั้งแต่วันเป็นสมาชิกจนถึงวันออกจากราชการ

บำเหน็จ จ่ายให้เป็นเงินก้อนครั้งเดียว

๑. สิทธิที่จะได้รับบำเหน็จ

๑.๑ มีเวลาราชการตั้งแต่ ๑ ปี บริบูรณ์ขึ้นไป แต่ไม่ถึง ๑๐ ปี บริบูรณ์

- ออกจากราชการเพราะเหตุทุพพลภาพ
- ออกจากราชการเพราะเลิกหรือยุบตำแหน่ง
- ออกจากราชการโดยไม่มีความผิด
- ทหารซึ่งออกจากกองหนุนมีเบี้ยหวัด
- ออกจากราชการ เมื่ออายุครบ ๖๐ ปีบริบูรณ์
- ลาออกจากราชการ เมื่ออายุครบ ๕๐ ปีบริบูรณ์

๑.๒ ออกโดยมีเวลาราชการครบ ๑๐ ปีบริบูรณ์ แต่ไม่ถึง ๒๕ ปีบริบูรณ์

๑.๓ มีสิทธิรับบำนาญ แต่ขอรับบำเหน็จแทนบำนาญ

๒. เกณฑ์คำนวณบำเหน็จ = อัตราเงินเดือนเดือนสุดท้ายคูณด้วย

เวลาราชการ

บำนาญ จ่ายให้เป็นรายเดือน

๑. สิทธิที่จะได้รับบำนาญ

๑.๑ มีเวลาราชการตั้งแต่ ๑๐ ปีบริบูรณ์ขึ้นไป

- ออกจากราชการเพราะเหตุทุพพลภาพ
- ออกจากราชการเพราะเลิกหรือยุบตำแหน่ง
- ออกจากราชการโดยไม่มีความผิด
- ทหารซึ่งออกจากกองหนุนมีเบี้ยหวัด
- ออกจากราชการเมื่อมีอายุครบ ๖๐ ปีบริบูรณ์
- ลาออกจากราชการเมื่อมีอายุครบ ๕๐ ปีบริบูรณ์

๑.๒ ออกจากราชการโดยมีเวลาราชการตั้งแต่ ๒๕ ปีบริบูรณ์ขึ้นไป

๑.๓ ผู้ที่เข้ารับราชการ หรือผู้ที่โอนมาเป็นข้าราชการตามพระราช

บัญญัตินี้ ตั้งแต่วันที่ ๒๗ มีนาคม ๒๕๔๐ มีสิทธิได้รับบำนาญ เงินชดเชย และดอกผลของเงินดังกล่าว เว้นแต่จะเลือกรับบำเหน็จ

๑.๔ ผู้ที่เข้ารับราชการก่อนหรือผู้ซึ่งออกจากราชการเพื่อไปปฏิบัติงานตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยกำหนดหลักเกณฑ์การสั่งให้ข้าราชการไปทำการ และกลับเข้ารับราชการก่อนวันที่ ๒๗ มีนาคม ๒๕๔๐ ที่เป็นสมาชิก มีสิทธิได้รับบำนาญ เงินประเดิม เงินชดเชย และดอกผลของเงินดังกล่าว เว้นแต่จะเลือกรับบำเหน็จ

๒. เกณฑ์คำนวณบำนาญ

= $\frac{\text{อัตราเงินเดือนเฉลี่ย } ๖๐ \text{ เดือนสุดท้าย} \times \text{เวลาราชการ}}{๕๐}$

๕๐

(แต่ต้องไม่เกิน ร้อยละ ๗๐ ของเงินเดือนเฉลี่ย ๖๐ เดือนสุดท้าย)

การจ่ายเงิน

๑. บำเหน็จ บำนาญ บำเหน็จดำรงชีพ บำเหน็จตกทอด จ่ายจากเงินงบประมาณ

๒. เงินสะสม เงินสมทบ เงินประเดิม เงินชดเชย และผลประโยชน์ตอบแทนจ่ายจากกองทุน

๓. ผู้รับบำเหน็จ จะไม่ได้รับเงินประเดิม และเงินชดเชย

บำเหน็จดำรงชีพ ช่วยเหลือการดำรงชีพผู้รับบำนาญจ่ายให้ครั้งเดียวโดยไม่นำมารวมคำนวณภาษีเงินได้ มีหลักเกณฑ์การจ่าย ดังนี้

๑. ผู้รับบำนาญ

๒. ผู้รับบำนาญเป็นผู้รับบำนาญพิเศษเพราะเหตุทุพพลภาพ ให้นำบำนาญกับบำนาญพิเศษเพราะเหตุทุพพลภาพรวมเป็นบำนาญรายเดือนคำนวณบำเหน็จดำรงชีพ

๓. บำเหน็จดำรงชีพจ่าย ไม่เกิน ๑๕ เท่าของเงินบำนาญไม่รวมเงินช่วยค่าครองชีพผู้รับเบี้ยหวัดบำนาญ (และต้องไม่เกิน ๒๐๐,๐๐๐ บาท ตามที่กระทรวงการคลัง กำหนด)

๔. รับบำเหน็จดำรงชีพไปแล้วกลับเข้ารับราชการใหม่ ออกจากราชการเลือกรับบำนาญ ไม่มีสิทธิได้รับบำเหน็จดำรงชีพอีก

๕. รับบำเหน็จดำรงชีพไปแล้วกลับเข้ารับราชการใหม่ มีสิทธินับเวลาราชการต่อเนื่อง เมื่อออกจากราชการตอนหลังเลือกรับบำเหน็จ ให้หักบำเหน็จดำรงชีพออกจากบำเหน็จที่ได้รับ

บำเหน็จตกทอด (จ่ายเป็นเงินก้อนครั้งเดียว)

๑. สมาชิกถึงแก่กรรม ทายาทจะได้รับบำเหน็จตกทอด

= เงินเดือนเดือนสุดท้าย x เวลาราชการ

๒. ผู้รับบำนาญถึงแก่กรรม ทายาทจะได้รับบำเหน็จตกทอด

- เป็นเงิน ๓๐ เท่าของบำนาญ รวมเงินช่วยค่าครองชีพผู้รับเบี้ยหวัด

บำนาญ

- กรณีรับบำเหน็จดำรงชีพไปแล้ว ทายาทจะได้รับบำเหน็จตกทอด

หักด้วยบำเหน็จดำรงชีพ ทายาทผู้มีสิทธิได้รับบำเหน็จตกทอด

๑. บุตร ๑ ถึง ๒ คน ให้ได้รับ ๒ ส่วน ๓ คนขึ้นไป ได้รับ ๓ ส่วน

๒. คู่สมรส ได้รับ ๑ ส่วน

๓. บิดา มารดา หรือคนใดคนหนึ่งที่มีชีวิตอยู่ ได้รับ ๑ ส่วน

๔. ถ้าไม่มีทายาทในข้อใด หรือทายาทนั้นได้ตายไปก่อนแล้วให้จ่ายแก่บุคคล

ซึ่งผู้ตายแสดงเจตนาระบุไว้ต่อส่วนราชการต้นสังกัด ถ้าไม่มีทายาทและผู้ตายไม่ได้แสดงเจตนาระบุไว้ให้สิทธิในบำเหน็จตกทอดนั้นเป็นอันยุติ

ทายาทไม่มีสิทธิรับบำเหน็จตกทอด

ทายาทไม่มีสิทธิรับบำเหน็จตกทอด เกิดจากการกระทำของข้าราชการทหาร หรือผู้รับบำนาญ หรือเกิดจากการกระทำของทายาทเอง ดังนี้

๑. ข้าราชการทหารตายระหว่างรับราชการ หรือผู้รับบำนาญตายถ้าความตายนั้นเกิดขึ้นจากการประทุษร้ายอย่างร้ายแรงของตนเอง ทายาทไม่มีสิทธิรับบำเหน็จตกทอด

๒. ข้าราชการทหารต้องหาว่ากระทำความผิดวินัยร้ายแรง ถึงแก่ความตาย ก่อนได้รับการวินิจฉัยเรื่องที่กระทำความผิดนั้น ให้กระทรวงเจ้าสังกัด พิจารณาวินิจฉัยว่าถ้าผู้นั้นไม่ถึงแก่ความตายเสียก่อนจะต้องได้รับโทษถึงไล่ออกหรือไม่ ถ้าเห็นว่าผู้นั้นจะต้องถูกลงโทษถึงไล่ออก ทายาทไม่มีสิทธิรับบำเหน็จตกทอด

๓. ผู้รับบำนาญปกติ บำนาญพิเศษเพราะเหตุทุพพลภาพ ได้กระทำความผิดอาญา ซึ่งไม่ใช่ความผิดในลักษณะฐานลหุโทษ หรือความผิดอันได้กระทำโดยประมาท หรือถูกฟ้องว่าเป็นบุคคลล้มละลายทุจริต ถ้าถึงแก่ความตายก่อนมีคดีหรือก่อนคดีถึงที่สุด ให้กระทรวงเจ้าสังกัดที่ผู้นั้นเคยสังกัดอยู่พิจารณาวินิจฉัยว่า ผู้นั้นได้กระทำความผิดจริงหรือไม่ ถ้าเห็นว่าผู้นั้นกระทำความผิดซึ่งกฎหมายกำหนดโทษจำคุกอย่างสูงไว้เกินกว่าหนึ่งปีแล้ว ทายาทไม่มีสิทธิรับบำเหน็จตกทอด

๔. ทายาทหรือบุคคลซึ่งผู้รับบำนาญแสดงเจตนาไว้เสียสิทธิบำเหน็จตกทอดกรณีดังต่อไปนี้

๔.๑ เป็นผู้ต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่าได้เจตนากระทำ หรือพยายามกระทำให้เจ้าบำนาญถึงแก่ความตายโดยมิชอบด้วยกฎหมาย

๔.๒ เป็นผู้ต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่าได้เจตนากระทำ หรือพยายามกระทำให้ทายาทด้วยกันถึงแก่ความตายโดยมิชอบด้วยกฎหมาย

๔.๓ เป็นผู้ที่ได้ฟ้องเจ้าบำนาญหาว่ากระทำความผิดโดยมีระวางโทษถึงประหารชีวิต และตนเองกลับต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่ามีความผิดฐานฟ้องเท็จ หรือทำพยานเท็จ

พระราชกฤษฎีกาการจ่ายเงินเดือน เงินปี บำเหน็จ บำนาญ และ เงินอื่นในลักษณะเดียวกัน พ.ศ.๒๕๓๕

เงินช่วยเหลือ คือ เงินจำนวนหนึ่งที่ทางราชการจ่ายให้แก่บุคคลที่ข้าราชการทหาร ผู้รับเบี้ยหวัดบำนาญที่เสียชีวิต ได้แสดงเจตนาระบุชื่อตัวผู้รับเงินช่วยเหลือไว้ หรือจ่ายให้แก่ทายาทกรณีไม่ได้แสดงเจตนาไว้ เพื่อจัดการงานศพของข้าราชการทหาร ผู้รับเบี้ยหวัดบำนาญ ที่เสียชีวิตและไม่ได้เกิดจากการประทุษร้ายอย่างร้ายแรงของตนเอง หลักเกณฑ์การจ่าย

- ข้าราชการทหารเสียชีวิต จ่ายเงินช่วยเหลือ ๓ เท่า ของเงินเดือนรวมเงินเพิ่มเติมต่าง ๆ
- ผู้รับเบี้ยหวัดเสียชีวิต จ่ายเงินช่วยเหลือเท่ากับเบี้ยหวัด ๓ เดือน รวมเงินช่วยค่าครองชีพ
- ผู้รับบำนาญเสียชีวิต จ่ายเงินช่วยเหลือเท่ากับบำนาญ ๓ เดือน รวมเงินช่วยค่าครองชีพ

ผู้มีสิทธิได้รับเงินช่วยเหลือ

- บุคคลที่ข้าราชการทหาร ผู้รับเบี้ยหวัดบำนาญ ได้แสดงเจตนาระบุตัวไว้เป็นหนังสือ ตามแบบที่กระทรวงการคลังกำหนดไว้ก่อนตาย ให้เป็นผู้รับเงินช่วยเหลือ
- บุคคลที่ข้าราชการทหาร ผู้รับเบี้ยหวัดบำนาญ ได้แสดงเจตนาระบุตัวไว้เป็นหนังสือได้ตายไปก่อนข้าราชการทหาร ผู้รับเบี้ยหวัดบำนาญหรือไม่ได้ทำหนังสือแสดงเจตนาไว้ ให้จ่ายแก่บุคคลตามลำดับ ดังนี้

๑. คู่สมรส

- กรณี ยื่นขอรับเงินช่วยเหลือ และกระทรวงการคลังโอนเงินให้หน่วย

เบิกจ่ายแล้ว เสียชีวิตก่อนได้รับเงิน ให้จ่ายเงินช่วยเหลือแก่ทายาทตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

- กรณี ยื่นขอรับเงินช่วยเหลือแล้ว เสียชีวิตก่อนที่กระทรวงการคลังจะโอนเงินให้หน่วยเบิกจ่าย ให้จ่ายเงินช่วยเหลือแก่บุคคลลำดับต่อไป

๒. บุตร

๓. บิดา-มารดา

ถ้าบุคคลในลำดับก่อนยังมีชีวิตอยู่ บุคคลในลำดับถัดไปไม่มีสิทธิได้รับเงินช่วยเหลือถ้าบุคคลผู้มีสิทธิในลำดับเดียวกันมีหลายคน สามารถมอบหมายให้บุคคลหนึ่งบุคคลใดมารับเพียงคนเดียวได้

ระยะเวลาการขอรับเงินช่วยเหลือ

การขอรับเงินช่วยเหลือ ให้ผู้มีสิทธิยื่นขอรับเงิน (ตามแบบ) ภายใน ๑ ปี นับแต่วันที่ข้าราชการทหาร ผู้รับเบี้ยหวัดบำนาญเสียชีวิต

วิธีการรับและเอกสารประกอบ

ขั้นตอนการขอรับเงินช่วยเหลือ มีดังนี้

๑. ให้ผู้มีสิทธิยื่นต่อส่วนราชการต้นสังกัดของผู้เสียชีวิต

๒. กรอกแบบการขอรับเงินช่วยเหลือพร้อมแนบหลักฐานการเสียชีวิต

(สำเนาใบมรณบัตร)

การทำหนังสือแสดงเจตนาระบุตัวผู้รับบำเหน็จตกทอด

กระทรวงการคลัง ได้ออกประกาศเรื่องการแสดงเจตนาระบุตัวผู้รับบำเหน็จตกทอดเพื่อให้ข้าราชการ หรือผู้รับเบี้ยหวัดบำนาญซึ่งไม่มีทายาทผู้มีสิทธิได้รับบำเหน็จตกทอดได้แสดงเจตนาระบุตัวผู้รับบำเหน็จตกทอด โดยทำเป็นหนังสือยื่นไว้ต่อส่วนราชการเจ้าสังกัด หรือหน่วยเบิกจ่ายเงินเบี้ยหวัดบำนาญตามแบบและวิธีการดังนี้

๑. ให้ข้าราชการ หรือผู้รับเบี้ยหวัดบำนาญแสดงเจตนาระบุตัวผู้รับบำเหน็จตกทอด โดยทำเป็นหนังสือตามแบบที่กระทรวงการคลังกำหนดจำนวน ๒ ฉบับ มีข้อความถูกต้องตรงกัน เก็บไว้ที่ผู้แสดงเจตนา ๑ ฉบับ อีกฉบับหนึ่งส่งเก็บไว้ที่สมุดหรือแฟ้มประวัติข้าราชการ สำหรับผู้รับเบี้ยหวัดบำนาญ ให้เก็บไว้ที่หน่วยเบิกเบี้ยหวัดบำนาญที่ตนเองขอรับเงิน ๑ ฉบับ

๒. เมื่อได้แสดงเจตนาระบุตัวผู้รับบำเหน็จตกทอดแล้ว จะมีผลนับแต่วันที่ไต่ยื่นหนังสือแสดงเจตนาฯ ต่อส่วนราชการเจ้าสังกัด หรือหน่วยเบิกเบี้ยหวัดบำนาญ

๓. การแสดงเจตนาระบุตัวผู้รับบำเหน็จตกทอด ให้ระบุจำนวนผู้มีสิทธิได้รับบำเหน็จตกทอดได้ไม่เกิน ๓ คน ในกรณีที่ได้แสดงเจตนาฯ ผู้มีสิทธิไว้เกินกว่าหนึ่งคน ให้กำหนดส่วนผู้มีสิทธิทุกคนไว้ให้ชัดเจน ถ้าไม่ได้กำหนดส่วนไว้ให้ถือว่าทุกคนมีสิทธิได้รับในอัตราส่วนที่เท่ากัน

๔. เมื่อมีการโอนเบี้ยหวัดบำนาญไปเบิกจ่ายหน่วยใดเบิกเบี้ยหวัดบำนาญ จะส่งหนังสือแสดงเจตนาฯ ดังกล่าวไปพร้อมกับหนังสือสำคัญการโอนโดยหน่วยเบิกเบี้ยหวัดบำนาญแห่งใหม่เก็บไว้ เพื่อให้ผู้มีสิทธิติดต่อขอรับหนังสือแสดงเจตนา เมื่อผู้แสดงเจตนาฯ เสียชีวิตแล้ว

๕. ข้าราชการ หรือผู้รับเบี้ยหวัดบำนาญประสงค์จะเปลี่ยนแปลงผู้มีสิทธิรับบำเหน็จตกทอดตามหนังสือแสดงเจตนา ให้ทำหนังสือแสดงเจตนาระบุตัวผู้รับบำเหน็จตกทอดฉบับใหม่ แล้วนำไปยื่นต่อส่วนราชการเจ้าสังกัด หรือหน่วยเบิกเบี้ยหวัดบำนาญ และให้บันทึกการเปลี่ยนแปลงชื่อยกเลิกลงในหนังสือแสดงเจตนาฯ ฉบับเดิม

๖. การขูดลบ ชีดฆ่า หรือการแก้ไขเปลี่ยนแปลงอย่างอื่นในหนังสือแสดงเจตนาฯ ให้ลงลายมือชื่อกำกับไว้ด้วย

การทำหนังสือแสดงเจตนาระบุตัวผู้รับเงินช่วยเหลือ

ข้าราชการ หรือผู้รับเบี้ยหวัดบำนาญ ประสงค์จะทำหนังสือแสดงเจตนาระบุตัวผู้รับเงินช่วยเหลือ ให้จัดทำตามแบบที่กระทรวงการคลังกำหนด มีวิธีการดังนี้

๑. ให้มอบหนังสือแสดงเจตนาระบุตัวผู้รับเงินช่วยเหลือไว้ ณ ส่วนราชการที่ตนสังกัด ถ้าเป็นผู้รับเบี้ยหวัดบำนาญสังกัดจะระบุไว้ในคำสั่งให้ออกจากราชการเพื่อเก็บไว้ในสมุดประวัติ หรือแฟ้มประวัติ เมื่อมีการโอนย้ายก็ให้ส่งหนังสือดังกล่าวตามไปด้วย และให้มีการบันทึกการแสดงเจตนาไว้ในสมุด หรือแฟ้มประวัติ

๒. ให้ระบุชื่อผู้รับเงินช่วยเหลือแต่เพียงรายเดียว หากจะเปลี่ยนแปลงตัวผู้รับเงินช่วยเหลือในภายหลัง ให้ทำหนังสือแสดงเจตนาระบุตัวผู้รับเงินช่วยเหลือฉบับใหม่ แทนฉบับเดิมตามที่กระทรวงการคลังกำหนด และให้แนบฉบับเดิมไว้ด้วย

๓. การขูดลบ ตก เติม หรือการแก้ไขเปลี่ยนแปลงอย่างอื่นในหนังสือแสดงเจตนาระบุตัวผู้รับเงินช่วยเหลือ ให้ลงลายมือชื่อกำกับไว้

การทำใบมอบฉันทะรับเงิน และการทำหนังสือมอบอำนาจรับเงิน

กรณีไม่สามารถมารับเงินได้ด้วยตนเอง

เมื่อผู้มีสิทธิรับเงินไม่สามารถมารับเงินได้ด้วยตนเองตามกำหนดเวลาที่ทางราชการกำหนด เนื่องจากชราภาพ, เจ็บป่วย หรือเหตุอื่นใดก็ตามก็สามารถทำการมอบอำนาจ หรือมอบฉันทะให้ผู้หนึ่งผู้ใดเป็นผู้รับเงินแทนได้ดังนี้

- กรณีขอรับเงินเบี้ยหวัดบำนาญ เงินสวัสดิการค่ารักษาพยาบาล หรือเงินสวัสดิการช่วยเหลือการศึกษาบุตร ให้ใช้ใบมอบฉันทะรับเงิน

- กรณีขอรับเงินบำเหน็จ, บำเหน็จตกทอด, เงินช่วยเหลือ และเงินค้ำจ่ายทุกประเภท ให้ใช้หนังสือมอบอำนาจรับเงิน

รายละเอียดเกี่ยวกับการมอบเงินช่วยเหลือของกองทัพอากาศ

๑. ให้นำบัตรรับเงินเบี้ยหวัดบำนาญ ไปนำบัตรรับเงินช่วยเหลือค่ารักษาพยาบาล ไปนำบัตรรับเงินช่วยเหลือการศึกษาบุตร ไปแจ้งความจำนงต่อเจ้าหน้าที่ กรมการเงินทหารอากาศ เพื่อขอทำใบมอบเงินช่วยเหลือ

๒. ผู้รับมอบเงินช่วยเหลือต้องนำรูปถ่ายปัจจุบันชนิดหน้าตรง ไม่สวมหมวก ขนาด ๑ นิ้ว จำนวน ๒ รูป ด้านหลังรูปถ่ายของผู้รับมอบเงินช่วยเหลือจะต้องให้ผู้มอบเงินช่วยเหลือลงลายมือชื่อรับรองว่าเป็นรูปถ่ายของผู้รับมอบเงินช่วยเหลือจริง

๓. การมอบเงินช่วยเหลือต้องมีผู้ค้ำประกันในการมอบเงินช่วยเหลือผู้ค้ำประกันจะต้องเป็นข้าราชการประจำการชั้นสัญญาบัตร หรือข้าราชการพลเรือนตั้งแต่ระดับ ๓ ขึ้นไปเท่านั้น

๔. กรณีดังต่อไปนี้ไม่ต้องมีผู้ค้ำประกัน

๔.๑ กรณีที่ผู้รับมอบเงินช่วยเหลือเป็นข้าราชการทหาร ชั้นสัญญาบัตรประจำการ มียศตั้งแต่ พันตรี นาวาตรี หรือ นาวาอากาศตรี ขึ้นไป

๔.๒ กรณีที่ผู้มอบเงินช่วยเหลือมีความประสงค์จะมอบเงินช่วยเหลือ ให้ บิดา, มารดา คู่สมรส หรือบุตร เป็นผู้รับมอบเงินช่วยเหลือแทน

๔.๓ กรณีที่ผู้มอบเงินช่วยเหลือ และผู้รับมอบเงินช่วยเหลือมาลงลายมือชื่อพร้อมกันใน ทะเบียนการมอบเงินช่วยเหลือต่อหน้าเจ้าหน้าที่ กรมการเงินทหารอากาศ

๕. ใบมอบเงินช่วยเหลือทุกฉบับที่มีการทำสัญญาค้ำประกันต้องปิด ออกรแสตมป์ตามจำนวนเงินที่มีการมอบเงินช่วยเหลือ

๖. ผู้มอบเงินช่วยเหลือ ผู้รับมอบเงินช่วยเหลือและผู้ค้ำประกัน พร้อมพยาน บุคคลจำนวน ๒ คน ต้องไปลงชื่อในทะเบียนการมอบเงินช่วยเหลือต่อเจ้าหน้าที่ กรมการเงินทหารอากาศ

กรณีที่ผู้มอบเงินรับเงินไม่สามารถไปลงชื่อในทะเบียนการมอบเงินรับเงินต่อหน้าที่ได้ ให้หมายเหตุในใบมอบเงินรับเงินว่าไม่สามารถไปลงชื่อในทะเบียนการมอบเงินรับเงินได้เพราะเหตุใด และลงชื่อกำกับไว้ด้วย

๗. ใบมอบเงินรับเงินให้ทำตามแบบของกระทรวงกลาโหม

๘. การทำใบมอบเงินรับเงินผู้มอบอำนาจ หรือผู้รับมอบอำนาจต้องมาติดต่อให้แล้วเสร็จก่อนวันนัดรับเงิน ๑๐ วัน

๙. การรับมอบเงินจะรับมอบได้ไม่เกิน ๑ ราย (ยกเว้นสำหรับญาติพี่น้อง)

การปฏิบัติของข้าราชการทหาร
หลังออกจากราชการ

หน้าที่ของผู้รับบำเหน็จบำนาญ

๑. ต้องปฏิบัติตามกฎ ข้อบังคับ คำสั่ง และแบบธรรมเนียมทหารเมื่อสังกัดหน่วยใดให้หัวหน้าหน่วยนั้นเป็นผู้บังคับบัญชาโดยตรง

๒. ถ้าเข้ารับราชการในกระทรวงทบวง กรมอื่น ต้องรายงานต่อผู้บังคับบัญชาต้นสังกัดให้ทราบว่าจะเข้ารับราชการตำแหน่งใด เป็นข้าราชการประเภทใดมีสิทธิได้รับบำเหน็จบำนาญหรือไม่ รับเงินเดือนเท่าใด หรือได้เลื่อนขั้นเงินเดือนหรือออกจากราชการ ทั้งนี้ภายใน ๑๕ วันนับแต่วันที่ได้มีกรณีนั้น ๆ และผู้บังคับบัญชาต้องเสนอรายงานตามลำดับจนถึงหน่วยที่ขึ้นตรงต่อ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม ทราบ และให้เจ้าหน้าที่ส่งเรื่องไปยังเจ้าหน้าที่เสมียนตรา และให้เจ้าหน้าที่เสมียนตราส่งเจ้าหน้าที่การเงิน

๓. ในกรณีที่ผู้รับบำนาญเป็นนายทหารนอกราชการ จะต้องไปรายงานตนเองยังที่ว่าการหน่วยต้นสังกัดโดยเร็วที่สุด เมื่อมีราชการสงคราม หรือประกาศระดมพล หรือประกาศใช้กฎอัยการศึก ในเขตท้องที่ซึ่งตนตั้งภูมิลำเนาอยู่แม้จะไม่ได้รับคำสั่งเรียกร้องประการใดก็ตาม

การทำบัตรประจำตัวผู้รับเงินบำนาญ

ผู้รับบำนาญ ต้องมีบัตรประจำตัวสำหรับแสดงตนในโอกาสต่าง ๆ ตามข้อบังคับกระทรวงกลาโหมว่าด้วยบัตรประจำตัว พ.ศ.๒๕๓๒ และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม

ส่วนราชการที่จัดทำบัตรประจำตัว

ผู้รับบำนาญ สังกัด กองทัพอากาศ ติดต่อขอมีบัตรประจำตัวได้ที่ กรมกำลังพลทหารอากาศ สำหรับผู้มีอายุเกิน ๗๐ ปีขึ้นไป ในวันที่สัปดาห์สุดท้ายให้ใช้ได้ตลอดชีพ

การแต่งเครื่องแบบทหารของผู้ออกจากราชการ

ผู้ออกจากราชการแล้วมีสิทธิแต่งเครื่องแบบในเวลาปกติหรือได้รับเชิญไปในงานพิธี และ รัฐพิธี ตามหมายกำหนดการหรือบัตรเชิญตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติเครื่องแบบทหาร พุทธศักราช ๒๔๗๗ และกฎกระทรวงออกตามความในพระราชบัญญัติเครื่องแบบทหาร ดังนี้

ทหารอากาศ แต่งเครื่องแบบทหารอากาศ ใช้เครื่องหมายสังกัดซึ่งประจำอยู่ก่อนออกจากประจำการครั้งสุดท้ายติดที่คอเสื้อข้างขวา และใช้เครื่องหมายทำด้วยโลหะสีทองเป็นรูปวงซอซัยพุกษั ๒ ข้าง ข้างละ ๙ โบ รูปวงกลมเส้นผ่าศูนย์กลาง ๒.๕ ซม. ภายในในวงซอซัยพุกษัมีรูปปีกนก ๒ ปีก ติดที่คอเสื้อข้างซ้าย

การเบิกเงินสวัสดิการ

ตามพระราชกฤษฎีกาเงินสวัสดิการเกี่ยวกับการศึกษาของบุตร พ.ศ. ๒๕๒๓ และ พระราชกฤษฎีกาเงินสวัสดิการเกี่ยวกับการรักษาพยาบาล พ.ศ. ๒๕๒๓ การยื่นเรื่องราวขอเบิกเงินสวัสดิการเกี่ยวกับการศึกษาของบุตร

๑. ผู้มีสิทธิรับเงินเบี้ยหวัดบำนาญปกติยื่นเรื่องราวขอรับเงินสวัสดิการเกี่ยวกับการศึกษานูตรที่หน่วยเบิกจ่ายเงินเบี้ยหวัดบำนาญ

๑.๑ หลักฐานที่จะต้องนำไปแสดงต่อเจ้าหน้าที่มีดังนี้

- บัตรประจำตัวผู้รับเงินเบี้ยหวัด บำนาญ
- ทะเบียนสมรส
- ทะเบียนการรับรองบุตร
- ทะเบียนบ้าน

๑.๒ นูตร หมายความว่า นูตรโดยชอบด้วยกฎหมายซึ่งมีอายุไม่เกิน ๒๕ ปี ในวันที่ ๑ พฤษภาคม ของทุกปี แต่ไม่รวมถึงนูตรบุญธรรมและนูตรซึ่งบิดามารดาได้ยกให้เป็นนูตรบุญธรรมของผู้อื่น

ผู้มีสิทธิได้รับเงินสวัสดิการเกี่ยวกับการศึกษาของบุตรได้เพียงคนที่หนึ่งถึงคนที่สาม การนับลำดับบุตรให้นับเรียงตามลำดับการเกิดก่อนหลัง ทั้งนี้ไม่ว่าเป็นบุตรที่เกิดจากการสมรสครั้งใด หรืออยู่ในอำนาจปกครองของตนหรือไม่

ผู้มีสิทธิผู้ใดมีบุตรเกินสามคน และต่อมาบุตรคนหนึ่งคนใด ในจำนวนสามคนนั้นตายลงก่อนมีอายุครบ ๒๕ ปีบริบูรณ์ ก็ให้ผู้นั้นมีสิทธิได้รับเงินสวัสดิการเกี่ยวกับการศึกษาของบุตรเพิ่มขึ้นอีกเท่ากับจำนวนบุตรที่ตายนั้น โดยให้นับบุตรคนที่อยู่ในลำดับถัดไปก่อน

๑.๓ การจ่ายเงินสวัสดิการเกี่ยวกับการศึกษาของบุตร ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ ประเภท และอัตรา ดังนี้

๑.๓.๑ สถานศึกษาของทางราชการ ในหลักสูตรระดับไม่สูงกว่าอนุปริญญาหรือเทียบเท่า และหลักสูตรนั้นแตกต่างหากจากหลักสูตรปริญญาตรีที่ได้รับเงินบำรุงการศึกษาเต็มจำนวนที่จ่ายไปจริง แต่ทั้งนี้ต้องไม่เกินประเภทและอัตราที่กระทรวงการคลังกำหนด

๑.๓.๒ สถานศึกษาของเอกชน ในหลักสูตรระดับไม่สูงกว่ามัธยมศึกษาตอนปลาย หรือเทียบเท่า ให้ได้รับค่าเล่าเรียนเต็มจำนวนที่จ่ายไปจริงแต่ทั้งนี้ต้องไม่เกินประเภทและอัตราที่กระทรวงการคลังกำหนด

๑.๓.๓ สถานศึกษาของเอกชน ในหลักสูตรระดับสูงกว่ามัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า แต่ไม่สูงกว่าอนุปริญญาหรือเทียบเท่า และหลักสูตรนั้นแตกต่างหากจากหลักสูตรปริญญาตรี ให้ได้รับเงินค่าเล่าเรียนตามประเภทและอัตราที่กระทรวงการคลังกำหนด แต่ทั้งนี้ต้องไม่เกินครึ่งหนึ่งของจำนวนเงินที่ได้จ่ายไปจริง

๒. ผู้มีสิทธิได้รับเงินสวัสดิการเกี่ยวกับการศึกษาของบุตร ผู้ใดมีบุตรเกินสามคนอยู่แล้วก่อนวันที่พระราชกฤษฎีกานี้ใช้บังคับ (ก่อนวันที่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๒๔) ให้มีสิทธิได้รับเงินสวัสดิการเกี่ยวกับการศึกษาของบุตรสำหรับบุตรเหล่านั้นต่อไปจนกว่าจะหมดสิทธิ

ในกรณีที่มิบุตรที่มีสิทธิได้รับเงินสวัสดิการเกี่ยวกับการศึกษาของบุตรยังไม่ถึงสามคน ถ้าต่อมามีบุตรแฝดซึ่งทำให้มีจำนวนบุตรเกินสามคน ก็ให้มีสิทธิได้รับเงินสวัสดิการเกี่ยวกับการศึกษาของบุตร

๓. วิธีการและสถานที่ขอเบิก ผู้รับเงินเบี้ยหวัด บำนาญจะต้องชำระเงินค่าบำรุงการศึกษา หรือเงินค่าเล่าเรียนของบุตรต่อสถานศึกษาแล้วจึงนำไปเสร็จรับเงินมาเบิกกับหน่วยเบิกจ่ายเงินเบี้ยหวัดบำนาญที่ตนเองขอรับเงินอยู่ ทั้งนี้จะต้องดำเนินการขอเบิกภายในระยะเวลา ๑ ปี นับแต่วันเปิดภาคเรียนของแต่ละภาค

๔. เอกสารการยื่นขอเบิก

๔.๑ แบบขอเบิกเงินสวัสดิการเกี่ยวกับการศึกษาบุตร

๔.๒ เอกสารที่แนบ ได้แก่ใบเสร็จรับเงิน ใบรับรองจากสถานศึกษา

การยื่นเรื่องราวขอเบิกเงินสวัสดิการเกี่ยวกับการรักษาพยาบาล

๑. ผู้มีสิทธิขอเบิกเงินสวัสดิการ คือผู้รับเบี้ยหวัดบำนาญปกติ และบำนาญพิเศษเหตุทุพพลภาพ รวมทั้งบุคคลในครอบครัว ได้แก่ บิดา มารดา คู่สมรส บุตร

๒. หลักฐานที่จะต้องนำไปแสดงต่อเจ้าหน้าที่มีดังนี้

๒.๑ บัตรประจำตัวผู้รับเงินเบี้ยหวัด บำนาญ

๒.๒ ทะเบียนสมรส

๒.๓ ทะเบียนการรับรองบุตร

๒.๔ ทะเบียนบ้าน

๓. บุคคลในครอบครัว

๓.๑ บิดา มารดา ของผู้มีสิทธิ ไม่รวมถึงบิดามารดาของคู่สมรส

๓.๒ คู่สมรส ที่ได้จดทะเบียนสมรสกันถูกต้องตามกฎหมายแต่ถ้า คู่สมรสทั้งฝ่ายสามี และภรรยาต่างเป็นข้าราชการหรือลูกจ้างประจำของทางราชการด้วยกัน ถ้าฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเจ็บป่วยก็จะต้องใช้สิทธิขอรับเงินค่ารักษาพยาบาลของตนเอง จะให้อีกฝ่ายหนึ่งเป็นผู้ใช้สิทธิไม่ได้

๓.๓ บุตรชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งยังไม่บรรลุนิติภาวะ (๒๐ ปี บริบูรณ์) หรือบรรลุนิติภาวะแล้ว แต่เป็นคนไร้ความสามารถ หรือเสมือนไร้ความสามารถที่อยู่ในปกครองของบิดา มารดา ซึ่งเป็นผู้มีสิทธิได้รับเงินสวัสดิการเกี่ยวกับการรักษาพยาบาล แต่ไม่รวมถึงบุตรบุญธรรม หรือบุตรซึ่งยกให้เป็นบุตรบุญธรรมของผู้อื่นแล้ว

ผู้มีสิทธิได้รับเงินสวัสดิการเกี่ยวกับการรักษาพยาบาลมีสิทธิรับเงินสวัสดิการเกี่ยวกับการรักษาพยาบาลสำหรับบุตรได้เพียงคนที่หนึ่งถึงคนที่สาม โดยนับเรียงลำดับการเกิดก่อนหลัง ไม่ว่าจะ เป็นบุตรที่เกิดจากการสมรสครั้งใด ตามพระราชกฤษฎีกาที่ได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๙๗ ตอนที่ ๑๗๘ วันที่ ๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๒๓ ซึ่งมีผลบังคับ ตั้งแต่วันที่ ๒๑ ธันวาคม ๒๕๒๓ เป็นต้นไป สำหรับบุตรซึ่งเกิดก่อนวันที่ ๒๑ ธันวาคม ๒๕๒๓ มีสิทธิได้รับการช่วยเหลือค่ารักษาพยาบาลโดยไม่จำกัดจำนวน จนกว่าจะบรรลุนิติภาวะ

การนับลำดับบุตรคนที่หนึ่งถึงสามนี้ หากบุตรคนใดเสียชีวิตก่อนอายุ ๒๐ ปีบริบูรณ์ ก็ให้ผู้นั้นมีสิทธิได้รับเงินสวัสดิการสำหรับบุตรเพิ่มขึ้นอีกเท่ากับจำนวนบุตรที่ตาย โดยนับบุตรที่อยู่ในลำดับถัดไปก่อน แต่บุตรที่ไร้ความสามารถหรือเสมือนไร้ความสามารถ หากถึงแก่ความตายหลังจากบรรลุนิติภาวะแล้วบุตรที่อยู่ในลำดับต่อไป แทนที่ไม่ได้

ในกรณีบุตรที่มีสิทธิได้รับเงินสวัสดิการเกี่ยวกับการรักษาพยาบาลยังไม่ถึงสามคน ถ้าต่อมามีบุตรแฝดซึ่งทำให้มีจำนวนบุตรเกินสามคนก็ให้มีสิทธิได้รับเงินสวัสดิการเกี่ยวกับการรักษาพยาบาล

ผู้มีสิทธิหรือบุคคลในครอบครัว หากได้รับค่าสินไหมทดแทนจากผู้อื่นแล้วไม่มีสิทธิได้รับเงินสวัสดิการค่ารักษาพยาบาล เว้นแต่ค่าสินไหมทดแทนนั้นต่ำกว่าเงินสวัสดิการที่ผู้มีสิทธิจะได้รับตามพระราชกฤษฎีกานี้ ก็ให้ใช้สิทธิเฉพาะส่วนที่ขาดอยู่

๔. สถานพยาบาลของทางราชการ ผู้เข้ารับการรักษาพยาบาลจะเบิกค่ารักษาพยาบาลทั้งประเภทคนไข้ในและคนไข้นอกได้เต็มจำนวนเท่าที่จ่ายไปจริงเว้นแต่

๔.๑ ค่าอวัยวะเทียมและอุปกรณ์ในการบำบัดรักษาโรค รวมทั้งค่าซ่อมแซมเบิกได้ตามที่กระทรวงการคลังกำหนด

๔.๒ ค่าห้อง ค่าอาหาร เบิกได้ตามที่กระทรวงการคลังกำหนด ดังนี้

๔.๒.๑ ค่าเตียงสามัญและค่าอาหารให้เบิกได้เท่าที่จ่ายจริง แต่ไม่เกินวันละ ๒๐๐ บาท โดยไม่จำกัดจำนวนวัน

๔.๒.๒ ค่าห้องและค่าอาหารที่ไม่ใช่เตียงสามัญให้เบิกได้เท่าที่จ่ายไปจริงแต่ไม่เกินวันละ ๖๐๐ บาท เป็นระยะเวลาติดต่อกันครั้งละไม่เกิน ๑๓ วัน ส่วนที่เกินกว่านั้นผู้มีสิทธิจะต้องรับภาระเอง เว้นแต่กรณีที่คุณะกรรมการแพทย์ที่ผู้อำนวยการสถานพยาบาลแต่งตั้ง วินิจฉัยว่าจำเป็นต้องรักษาเกิน ๑๓ วัน ให้เบิกค่าห้องและค่าอาหารได้ตามจำนวนวันที่คณะกรรมการแพทย์วินิจฉัย และออกหนังสือรับรองฯ ให้เพื่อใช้ประกอบการเบิกจ่าย

๔.๓ ผู้เข้ารับการรักษาพยาบาลจากสถานพยาบาลของเอกชน ซึ่งทางราชการส่งไปตรวจกรณีพิเศษ ในกรณีที่เป็นการเข้ารับการรักษาพยาบาล ในสถานพยาบาลของทางราชการ ซึ่งสถานพยาบาลไม่สามารถให้บริการได้ และสถานพยาบาลของทางราชการได้มีหนังสือรับรองฯ ให้ผู้รับบำนาญไปรักษาพยาบาลที่

สถานพยาบาลของเอกชน ให้เบิกค่ารักษาพยาบาลได้ตามหลักเกณฑ์ และอัตราที่
กระทรวงการคลังกำหนด

๔.๔ การตรวจสอบสุขภาพประจำปี ให้ตรวจตามปีงบประมาณ ปีละ ๑ ครั้ง
ค่าตรวจสุขภาพประจำปีเบิกได้เฉพาะตัวผู้รับบำนาญ บุคคลในครอบครัวไม่มีสิทธิเบิก

๕. สถานพยาบาลของเอกชน ผู้เข้ารับการรักษาพยาบาลจะเบิกได้เฉพาะ
คนไข้ประสบบุบัติเหตุ อุบัติภัย หรือมีความจำเป็นเร่งด่วน หากมิได้รับการรักษาใน
ทันทีทันใดอาจเป็นอันตรายต่อชีวิตเมื่อได้มีใบรับรองของแพทย์จากสถานพยาบาล
ของเอกชนมาประกอบ ให้เบิกค่ารักษาพยาบาลได้ดังนี้

๕.๑ ค่าอวัยวะเทียมและอุปกรณ์ในการบำบัดรักษาโรค รวมทั้งค่า
ซ่อมแซม ค่าห้อง และค่าอาหารให้เบิกได้เช่นเดียวกับผู้ที่เข้ารับการรักษาพยาบาลจาก
สถานพยาบาลของทางราชการ

๕.๒ ค่ารักษาพยาบาลประเภทอื่น ๆ ให้เบิกได้ครั้งหนึ่ง ของจำนวนที่ได้
จ่ายไปจริงแต่ต้องไม่เกินสามพันบาท

๕.๓ การตรวจสอบสุขภาพประจำปีไม่สามารถเบิกได้

๖. วิธีการและสถานที่เบิก

๖.๑ กรณีคนไข้นอก ผู้ป่วยจะต้องชำระเงินค่ารักษาพยาบาลไปก่อน
แล้วนำไปเสร็จรับเงินมาเบิกกับหน่วยงานผู้เบิกของตน ยกเว้น สถานพยาบาล ดังกล่าว
ต่อไปไม่ต้องชำระค่ารักษาพยาบาลเป็นเงินสดในส่วนที่เบิกจากทางราชการ ได้แก่
โรงพยาบาลภูมิพลฯ

๖.๒ กรณีผู้ป่วยใน (คนไข้ใน) ให้ติดต่อทำใบส่งผู้ป่วยภายในกับ
หน่วยงานผู้เบิกบำนาญแล้วนำส่งให้กับสถานพยาบาลของทางราชการที่ตนเข้ารับการ
รักษาพยาบาล

๖.๓ ผู้ป่วยในของสถานพยาบาลเอกชน กรณีประสบอุบัติเหตุ อุบัติภัยหรือมีความจำเป็นเร่งด่วน หากมิได้รับการรักษาพยาบาลในทันทีทันใดอาจเป็นอันตรายต่อชีวิต จะต้องดำเนินการเบิกภายใน ๑ ปี นับถัดจากวันที่ปรากฏหลักฐานการรับเงินของสถานพยาบาล

๖.๔ กรณีผู้ป่วยนอก (คนไข้นอก) ที่เข้ารับการรักษาพยาบาลในสถานพยาบาลของเอกชนไม่สามารถนำหลักฐานการรับเงินของสถานพยาบาลนั้น มาเบิกกับทางราชการได้

๗. ระยะเวลาเบิกค่ารักษาพยาบาลคนไข้นอก

๗.๑ จะต้องดำเนินการเบิกภายใน ๑ ปี นับถัดจากวันที่ปรากฏในหลักฐานการรับเงินของสถานพยาบาล

๗.๒ การขอเบิกค่ารักษาพยาบาลกรณีตรวจสุขภาพประจำปี ให้ยื่นคำขอภายใน ๑ ปี นับถัดจากวันที่ปรากฏในหลักฐานการรับเงินของสถานพยาบาล

๘. เอกสารขอเบิก

๘.๑ แบบขอเบิกค่ารักษา (แบบ ๗๑๐๕)

๘.๒ เอกสารการขอเบิก เช่น ใบเสร็จรับเงิน ใบรับรองจากโรงพยาบาล

๙. การยื่นเรื่องราวขอหนังสือรับรองการมีสิทธิรับเงินค่ารักษาพยาบาล กรณีเข้ารับการรักษาพยาบาลในสถานพยาบาลของทางราชการประเภทผู้ป่วยในและผู้ป่วยนอกโรคเรื้อรัง จะต้องนำหลักฐานมาแสดงต่อเจ้าหน้าที่ เพื่อขอหนังสือรับรอง ดังนี้

๙.๑ ใบรับรองแพทย์ของสถานพยาบาลซึ่งได้รับรองว่า ผู้มีสิทธิหรือบุคคลในครอบครัวได้เข้ารับการรักษาพยาบาลเป็นผู้ป่วยภายในตั้งแต่วันที่เท่าใด

๙.๒ ให้ผู้มีสิทธิลงลายมือชื่อในคำขอรับรองการมีสิทธิรับเงินค่ารักษาพยาบาลด้วยตนเอง หากไม่สามารถมาติดต่อขอหนังสือรับรองการมีสิทธิเองได้

เนื่องจากรักษาตัวอยู่ในโรงพยาบาลจะให้บุคคลในครอบครัว เช่น สามี ภริยา หรือบุตร หรือบุคคลผู้ใกล้ชิดมาเยี่ยมขอแทนได้โดยจะต้องนำบัตรประจำตัวผู้รับเงินเบี้ยหวัดบ้านญาติของผู้มีสิทธิ และบัตรประจำตัวของผู้มาเยี่ยมแทนมาแสดงต่อเจ้าหน้าที่

๙.๓ บัตรประจำตัวผู้รับเงินเบี้ยหวัดบ้านญาติที่ยังไม่หมดอายุ

๙.๔ ในกรณีที่ผู้เจ็บป่วยเป็นบุคคลในครอบครัวของผู้มีสิทธิก็ให้นำ

ทะเบียนบ้าน ทะเบียนสมรส หรือทะเบียนรับรองบุตรมาด้วย

๙.๕ เลขประจำตัวประชาชนของผู้รับเบี้ยหวัดบ้านญาติ และของทายาท

ที่มีสิทธิเบิกค่ารักษาพยาบาล ซึ่งเป็นผู้ป่วยใน และใช้สถานพยาบาลของรัฐบาล

๑๐. กรณีผู้มีสิทธิได้รับการช่วยเหลือค่ารักษาพยาบาล ไม่อาจยื่นหนังสือ

รับรองการมีสิทธิรับเงินค่ารักษาพยาบาลต่อสถานพยาบาลได้ทันก่อนออกจาก

สถานพยาบาล

๑๐.๑ ผู้มีสิทธิได้ชำระเงินต่อสถานพยาบาลไปก่อน ตามจำนวนที่

โรงพยาบาลเรียกเก็บจะต้องนำหนังสือรับรองการมีสิทธิรับเงินค่ารักษาพยาบาลไปแสดงต่อเจ้าหน้าที่ของสถานพยาบาลนั้น ภายใน ๙๐ วัน นับจากวันที่ออกจากสถานพยาบาล พร้อมทั้งนำใบเสร็จค่ารักษาพยาบาลนั้นไปขอรับเงินคืนจากสถานพยาบาลที่ตนเข้ารับรักษา

๑๐.๒ ในกรณีที่ผู้มีสิทธิไม่ได้นำหนังสือรับรองการมีสิทธิรับเงินค่า

รักษาพยาบาลไปขอรับเงินคืน จากสถานพยาบาลได้ทันตามระยะเวลาที่กำหนด ใน

๑๐.๑ สถานพยาบาลจะโอนเงินที่ได้รับไว้นั้นเข้าเป็นรายได้ของสถานพยาบาล และ

ให้ถือว่าผู้มีสิทธิหมดสิทธิในการขอรับเงินสวัสดิการเกี่ยวกับการรักษาพยาบาลที่ได้

จ่ายเงินไปแล้วนั้น

๑๑. การขอรับเงินสวัสดิการเกี่ยวกับการรักษาพยาบาล กรณีเข้ารับการ

รักษาพยาบาลในสถานพยาบาลของทางราชการประเภทผู้ป่วยใน ผู้มีสิทธิจะจ่ายเงิน

ค่ารักษาพยาบาลไปก่อนหรือนำใบเสร็จรับเงินมาขอเบิกได้ในกรณีดังต่อไปนี้

๑๑.๑ กรณีที่สถานพยาบาลไม่มียา เลือด และส่วนประกอบของเลือด หรือสารทดแทน น้ำยาหรืออาหารทางเส้นเลือด อ็อกซิเจน วัคซีนเข็มและอุปกรณ์ในการบำบัดรักษาโรคจำเพาะ หรือไม่อาจให้การตรวจทางห้องทดลอง หรือเอ็กซเรย์แก่ ผู้เข้ารับการรักษาพยาบาลได้ เมื่อแพทย์ผู้ตรวจรักษาหรือหัวหน้าสถานพยาบาลของ สถานพยาบาลแห่งนั้นลงลายมือชื่อรับรองตามแบบที่กระทรวงการคลังกำหนดแล้วก็ ให้ผู้เข้ารับการรักษาพยาบาลชื่อหรือรับการตรวจทางห้องทดลองหรือเอ็กซเรย์จากสถาน ที่อื่นซึ่งอยู่ในประเทศไทยแล้วนำมาเบิกตามหลักเกณฑ์ในข้อ ๔

๑๑.๒ กรณีที่ออกจากราชการของผู้มีสิทธิได้รับเงินเบี้ยหวัด บำนาญ และอยู่ในระหว่างการพิจารณาสั่งจ่ายเงินเบี้ยหวัด บำนาญ

๑๑.๓ ผู้ที่ถูกสั่งพักราชการหรือให้ออกจากราชการไว้ก่อน เมื่อคดี หรือกรณีถึงที่สุด ถ้าปรากฏว่าผู้นั้นได้รับเงินเดือนในระหว่างถูกสั่งพักราชการ หรือใน ระหว่างถูกสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อน

๑๒. กรณีเข้ารับการรักษาพยาบาลในสถานพยาบาลของทางราชการ ประเภทผู้ป่วยภายนอก หรือเข้ารับรักษาพยาบาลในสถานพยาบาลของเอกชนประเภท ผู้ป่วยใน ให้ผู้มีสิทธิยื่นขอเบิกเงินสวัสดิการพร้อมใบเสร็จรับเงิน ภายในระยะเวลาหนึ่งปี นับจากวันที่ปรากฏในหลักฐานการรับเงิน หากพ้นกำหนดเวลาดังกล่าวให้ถือว่าผู้มีสิทธิ หมดสิทธิในการขอรับเงินเกี่ยวกับค่ารักษาพยาบาลในครั้งนั้น เว้นแต่ จะเป็นกรณีตาม ข้อ ๑๑.๒ และ ๑๑.๓ ให้นำมาเบิกได้ตามสิทธิภายในหนึ่งปี นับแต่วันที่รับทราบการ ถือจ่ายเบี้ยหวัดบำนาญ หรือวันที่รับทราบคดีหรือกรณีถึงที่สุด

๑๓. การเบิกเงินสวัสดิการเกี่ยวกับการรักษาพยาบาลในกรณีพิเศษ

๑๓.๑ ผู้มีสิทธิได้ประกันสุขภาพ ประกันอุบัติเหตุ หรือประกันชีวิตไว้กับ บริษัทประกันภัย โดยทำประกันเป็นการส่วนตัว เมื่อชำระเงินค่ารักษาพยาบาลแก่ สถานพยาบาลแล้ว นำใบเสร็จรับเงินต้นฉบับตัวจริงไปขอรับเงินทดแทนจากบริษัท

ประกันภัย ให้นำสำเนาใบเสร็จรับเงินค่ารักษาพยาบาลนั้น มาเบิกเงินสวัสดิการตามสิทธิ ได้โดยให้บริษัทประกันภัยลงชื่อรับรองสำเนาถูกต้องและเขียนกำกับว่า “ใบเสร็จตัวจริง ได้เบิกจากบริษัทประกันแล้ว” ลงชื่อเจ้าหน้าที่และตำแหน่งผู้ลงลายมือชื่อรับรองพร้อมประทับตราบริษัทประกันภัย

๑๓.๒ กรณีผู้มีสิทธิเป็นผู้ประสบภัยตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถ เมื่อได้รับค่าเสียหายเบื้องต้นเกี่ยวกับค่ารักษาพยาบาลจากกองทุนทดแทนผู้ประสบภัย หรือจากบริษัทประกันภัยทางหนึ่งทางใดแล้ว ถ้าได้รับต่ำกว่าสิทธิที่จะได้รับ ให้ยื่นขอรับส่วนที่ขาดได้โดยให้ผู้มีสิทธิใช้สำเนาใบเสร็จรับเงินซึ่งกองทุนทดแทนได้ออกและรับรองการจ่ายเงินค่าเสียหายเบื้องต้นเป็นหลักฐานในการยื่นขอเบิกเงินสวัสดิการเฉพาะส่วนที่ยังขาดอยู่ได้

๑๓.๓ กรณีผู้มีสิทธิ หรือบุคคลในครอบครัวของผู้นั้นได้รับค่าสินไหมทดแทนสำหรับค่ารักษาพยาบาลจากผู้อื่นแล้ว ผู้นั้นไม่มีสิทธิที่จะได้รับเงินสวัสดิการเกี่ยวกับการรักษาพยาบาลอีก เว้นแต่ค่าสินไหมทดแทนสำหรับค่ารักษาพยาบาลที่ได้รับนั้นต่ำกว่าสิทธิที่จะได้รับเงินสวัสดิการก็ให้มีสิทธิได้รับเงินสวัสดิการเฉพาะส่วนที่ขาดอยู่

การขอรับเงินสวัสดิการโดยวิธีผ่านธนาคารพาณิชย์

ผู้มีสิทธิมีความประสงค์จะขอรับเงินสวัสดิการ โดยวิธีการรับเงินผ่านธนาคาร ให้ผู้มีสิทธิแสดงเจตนาขอรับเงินผ่านธนาคารต่อส่วนราชการผู้เบิกตามแบบคำขอรับเงินผ่านธนาคารที่กระทรวงการคลังกำหนด โดยผู้มีสิทธิจะต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการโอนเงินดังกล่าวหากธนาคารเรียกเก็บเงิน (ถ้ามี)

การเปลี่ยนแปลงการขอรับเงินผ่านธนาคาร

ผู้มีสิทธิรับเงินเบี้ยหวัดบ้านาญ มีความประสงค์จะขอเปลี่ยนธนาคาร หรือขอเปลี่ยนสาขาธนาคารที่ขอรับเงินให้นำเอกสารไปติดต่อส่วนราชการผู้เบิก ดังนี้

๑. บัตรประจำตัวผู้รับเงินเบี้ยหวัด บำนาญ
๒. สมุดบัญชีเงินฝากธนาคารทั้ง ๒ เล่ม (สมุดบัญชีใหม่ และสมุดบัญชีเดิม
ยังไม่ต้องปิดบัญชี)
๓. หนังสือรับรองหนี้สินจากธนาคารเดิม เฉพาะผู้รับเงินผ่าน

ธนาคารทหารไทย จำกัด (มหาชน)

การโอนเงินเบี้ยหวัด บำนาญ ไปรับเงินทางหน่วยเบิกจ่ายอื่น

การโอนเงินเบี้ยหวัดบำนาญไปรับยังหน่วยเบิกจ่ายอื่น ๆ ให้แจ้งความประสงค์
ได้ที่หน่วยผู้เบิก พร้อมด้วยหลักฐานดังนี้

๑. บัตรประจำตัวผู้รับเงินเบี้ยหวัดบำนาญ
  ๒. รูปถ่ายขนาด ๑ นิ้ว จำนวน ๒ รูป
  ๓. หนังสือรับรองหนี้สินจากธนาคารที่รับเงินอยู่เฉพาะผู้รับเงินผ่าน
- ธนาคารไทย จำกัด (มหาชน)

การปฏิบัติของทนาย
เมื่อข้าราชการทหาร
ผู้รับบำนาญเสียชีวิต

สิทธิของทายาท

เมื่อข้าราชการทหาร หรือผู้รับเบี้ยหวัดบำนาญเสียชีวิต หากไม่ได้เกิดจากการประทุษร้ายอย่างร้ายแรงของตนเอง ทางราชการจะจ่ายเงินช่วยเหลือให้เป็นเงินค่าจัดการงานศพ บำเหน็จตกทอด เงินค้ำจ่ายอื่น ๆ และถ้าหากเป็นข้าราชการทหารเสียชีวิตจากการปฏิบัติหน้าที่ราชการ ทายาทยังมีสิทธิได้รับบำนาญพิเศษอีกด้วย

การดำเนินการของทายาท เมื่อข้าราชการบำนาญเสียชีวิต

เมื่อข้าราชการทหาร หรือผู้รับเบี้ยหวัดบำนาญเสียชีวิต ทายาทผู้มีสิทธิจะต้องดำเนินการแจ้งการเสียชีวิตของข้าราชการทหาร บำนาญ เพื่อระงับการจ่ายเงิน โดยให้ติดต่อกับส่วนราชการ ดังนี้

๑. ข้าราชการทหาร ให้ทายาทติดต่อส่วนราชการที่ข้าราชการทหารผู้เสียชีวิตสังกัดอยู่ขณะรับราชการ

๒. ผู้รับเบี้ยหวัดบำนาญ ให้ทายาทติดต่อส่วนราชการที่ทำกรมเบิกจ่ายเบี้ยหวัดบำนาญ ดังนี้

- ผู้ที่รับเงินทาง กรมการเงินทหารอากาศ แจ้งที่ กรมการเงินทหารอากาศ

- ผู้ที่รับเงินทางส่วนภูมิภาคแจ้งที่หน่วยเบิกจ่ายเงินในจังหวัดนั้น ๆ

หลักฐานที่ต้องนำไปยื่นต่อเจ้าหน้าที่

๑. สำเนาใบมรณบัตร พร้อมฉบับจริง

๒. บัตรประจำตัวผู้รับเงินเบี้ยหวัดบำนาญ

สำหรับผู้รับเบี้ยหวัดบำนาญ ส่วนราชการที่รับแจ้งการเสียชีวิต จะคำนวณเงินบำนาญที่รับเกิน ซึ่งจะต้องนำส่งคลัง และออกหนังสือรับรองการมีสิทธิรับเงินเบี้ยหวัดบำนาญ เงินช่วยค่าครองชีพ และเงินค่าค้ำจ่ายอื่น ๆ

ส่วนราชการที่ทายาทจะต้องติดต่อ ยื่นเรื่องราวขอรับเงิน

เมื่อข้าราชการทหาร หรือผู้รับเบี้ยหวัดบ้านานาญเสียชีวิต ทายาทต้องยื่นเรื่องราวขอรับบำเหน็จตกทอดและเงินที่มีสิทธิต่าง ๆ ต่อส่วนราชการ ดังนี้

๑. ข้าราชการทหาร ให้ทายาทติดต่อส่วนราชการที่ข้าราชการทหารเสียชีวิตสังกัดอยู่ขณะรับราชการ ขั้นตอนปฏิบัติพร้อมเอกสารหลักฐานที่ต้องยื่น ดังนี้

๑.๑ ทายาทผู้มีสิทธิทุกคนลงชื่อในแบบขอรับบำนาญพิเศษและหรือบำเหน็จตกทอด (แบบ ๕๓๐๙)

๑.๒ ทายาทผู้มีสิทธิทุกคนลงชื่อในแบบขอรับเงินจากกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการสมาชิกถึงแก่ความตาย (แบบ กบข.๐๐๘/๒๕๔๓)

๑.๓ สมุดประวัติหรือแฟ้มประวัติ (ฉบับจริง)

๑.๔ สำเนาคำสั่งเลื่อนชั้นเงินเดือน

๑.๕ หลักฐานเกี่ยวกับการได้นับเวลาราชการทวิคูณกรณีต่าง ๆ

๑.๖ สำเนามรณบัตร (พร้อมการสอบสวนของตำรวจ กรณีตายโดยผิดธรรมชาติ)

๑.๗ สำเนาคำสั่งศาล กรณีเป็นคนสาบสูญ

๑.๘ หลักฐานการสอบสวน พร้อมทั้งสรุปความเห็นของคณะกรรมการผู้บังคับบัญชาแต่งตั้งเพื่อสอบสวนพฤติการณ์ และกรณีแวดล้อมทั่ว ๆ ไป สำหรับผู้ที่ไม่ทราบแน่ชัดว่า การตายมีสาเหตุเนื่องจากการประทุพติชั่วคราวอย่างร้ายแรงของตนเองหรือไม่

๑.๙ หลักฐานการวินิจฉัยของกระทรวงเจ้าสังกัด ถ้าผู้นั้นไม่ถึงแก่ความตายเสียก่อนจะต้องได้รับโทษถึงไล่ออกหรือไม่ สำหรับผู้ตายที่มีกรณีหรือต้องหาว่ากระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรงและยังไม่ได้รับการวินิจฉัยเรื่องที่ทำผิดวินัยนั้น

๑.๑๐ สำเนาทะเบียนบ้าน

๑.๑๑ สำเนาทะเบียนสมรสหรือใบสำคัญการสมรส

๑.๑๒ สำเนาทะเบียนการหย่า หรือใบสำคัญการหย่า หรือ

คำสั่งศาลกรณีที่มีการหย่า

๑.๑๓ สำเนาคำพิพากษา หรือคำสั่งศาลที่แสดงว่าคู่สมรสใดเป็นคู่สมรสที่ชอบด้วยกฎหมาย กรณีจดทะเบียนสมรสซ้อน

๑.๑๔ สำเนาทะเบียนการรับรองบุตร หรือสำเนาคำพิพากษาของศาลว่าเป็นบุตร

๑.๑๕ สำเนาทะเบียนบ้านรับรองบุตรบุญธรรม กรณีที่มีบุตรบุญธรรม

๑.๑๖ หลักฐานแสดงการเป็นผู้ปกครองโดยชอบด้วยกฎหมาย หรือผู้พิทักษ์หรือผู้อนุบาล ซึ่งลงชื่อให้ความยินยอมในการขอรับหรือขอรับบำเหน็จตกทอดแทนผู้มีสิทธิ เช่น สำเนาทะเบียนการรับรองบุตร หรือสำเนาคำสั่งศาลตั้งผู้ปกครองผู้พิทักษ์หรือผู้อนุบาล

๑.๑๗ แบบหนังสือแสดงเจตนาจะระบุตัวผู้รับบำเหน็จตกทอด

(กรณีไม่มีทายาท)

การแจ้งสถานที่ขอรับบำเหน็จตกทอดของทายาท

ทายาทของข้าราชการทหาร ซึ่งมีสิทธิรับบำเหน็จตกทอด สามารถแจ้งความประสงค์ขอรับเงินบำเหน็จตกทอดได้ทั้งในส่วนกลาง หรือส่วนภูมิภาค

เงินที่ทายาทจะได้รับเมื่อข้าราชการบำนาญเสียชีวิต ดังนี้.-

ผู้รับบำนาญเสียชีวิต ทายาทจะมีสิทธิได้รับ

๑. บำเหน็จตกทอด จำนวน ๓๐ เท่าของบำนาญหักด้วย บำเหน็จ
ดำรงชีพ กรณีรับบำเหน็จดำรงชีพไปแล้ว

๒. บำนาญค้างจ่ายจนถึงวันเสียชีวิต

๓. เงินช่วยพิเศษ จำนวน ๓ เท่า ของบำนาญ รวมเงินช่วยค่าครองชีพ

๔. เงินช่วยเหลือการศึกษานูตรค้างจ่าย

๕. เงินช่วยเหลือค่ารักษาพยาบาลค้างจ่าย

สารบัญ

การตรวจสอบและรับรองเวลาราชการตอนเป็นทหาร

ข้าราชการหรือลูกจ้าง ซึ่งเคยรับราชการทหารมาก่อนแล้วลาออกหรือปลดออกหรือโอนไปรับราชการทางกระทรวง ทบวง กรม ฝ่ายพลเรือน หรือข้าราชการ หรือลูกจ้างที่ต้องมารับราชการทหารตาม พ.ร.บ. หรืออาสาสมัครไปรบนอกประเทศ สามารถนำเวลาราชการตอนเป็นทหาร หรือเวลาราชการที่เดินทางไปคำนวณบำเหน็จบำนาญได้ โดยให้ส่วนราชการที่สังกัดนั้นมีหนังสือถึงกรมการเงินกลาโหม เพื่อขอตรวจสอบและรับรองเวลาราชการให้ โดยแนบหลักฐานดังนี้

- สมุดประจำตัวทหารกองหนุน
- สำเนาหนังสือการขึ้นทะเบียนทหาร (แบบ สด.๓)
- สำเนาหนังสือการปลดกองหนุน (แบบ สด.๘)
- สำเนาคำสั่งให้เข้ารับราชการ
- สำเนาคำสั่งให้ออกจากราชการ
- แบบ ส.ข.๗ รายการรับเงินเดือน (หรือเบี้ยหวัด)

การขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์

บุคคลผู้เข้ารับราชการเมื่อได้ประกอบคุณงามความดีครบตามระเบียบของทางราชการที่ได้วางไว้ก็จะมีการขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ให้ตามลำดับขั้น โดยต้นสังกัดที่ทำงานอยู่เป็นผู้ขอพระราชทานให้

ส่วนบำเหน็จความชอบส่วนพระองค์ เช่น การพระราชทานเหรียญรัตนาภรณ์ หรือเหรียญราชรุจิ จะพระราชทานให้โดยพระองค์เอง ไม่ต้องมีผู้ขอหรือหากมีผู้ขอก็จะเป็นผู้บังคับบัญชาาระดับสูง โดยทำหนังสือขอพระราชทานผ่านสำนักราชเลขาธิการ **เครื่องราชอิสริยาภรณ์** คือ สิ่งซึ่งเป็นเครื่องหมายแสดงเกียรติยศ และบำเหน็จความชอบ เป็นของพระมหากษัตริย์ทรงสร้างขึ้นสำหรับพระราชทานเป็นบำเหน็จความชอบในราชการ หรือส่วนพระองค์ เรียกเป็นสามัญว่า ตรา หรือ เหรียญตรา **เครื่องราชอิสริยาภรณ์สำหรับบำเหน็จความชอบในราชการแผ่นดิน** ที่ข้าราชการควรทราบ คือ

๑. เครื่องราชอิสริยาภรณ์จุลจอมเกล้า

เครื่องราชอิสริยาภรณ์นี้ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สร้างขึ้นเมื่อจุลศักราช ๑๒๓๕ (พ.ศ. ๒๔๑๖) ด้วยทรงเห็นความดีความชอบของพระบรมวงศานุวงศ์และข้าราชการทั้งปวงซึ่งล่วงลับไปแล้วก็ดี และที่ยังมีชนมชีพอยู่ก็ดี ที่ได้ปกป้องรักษาและทะนุบำรุงแผ่นดินด้วยใจซื่อสัตย์จงรักภักดีต่อพระบรมราชจักรีวงศ์สืบมา โดยมีได้เสื่อมคลายจึงมีพระราชประสงค์จะทะนุบำรุงวงศ์ตระกูลของท่านผู้มีความชอบความดีทั้งหมดให้เจริญยืนยาวปรากฏไปชั่วกาลนาน จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สร้างเครื่องราชอิสริยาภรณ์นี้ สำหรับแสดงอิสริยยศ และความชอบแก่ผู้มียศ และบรรดาศักดิ์สืบวงศ์ตระกูลต่อมา จะได้เป็นเกียรติยศปรากฏแก่ท่านผู้มีความชอบทุก ๆ ตระกูลสืบไป

มีทั้งฝ่ายหน้า และฝ่ายใน สำหรับพระราชทานแก่ผู้ที่มีพระราชดำริเห็นสมควร ฝ่ายหน้าตั้งแต่ชั้น ๒ ขึ้นไป ให้พระราชทานสืบตระกูลได้

สำหรับพระราชทานฝ่ายใน (สุภาพบุรุษ) มี ๓ ชั้น ๗ ชนิด

ชั้นที่ ๑ มี ๒ ชนิด

ปฐมจุลจอมเกล้าพิเศษ (ใช้อักษรย่อว่า ป.จ.ว.)	(ไม่จำกัดจำนวน)
ปฐมจุลจอมเกล้า (ใช้อักษรย่อว่า ป.จ.)	(จำนวน ๓๐ สำหรับ)

ชั้นที่ ๒ มี ๒ ชนิด

ทุติยจุลจอมเกล้าพิเศษ (ใช้อักษรย่อว่า ท.จ.ว.)	(จำนวน ๒๐๐ สำหรับ)
ทุติยจุลจอมเกล้า (ใช้อักษรย่อว่า ท.จ.)	(จำนวน ๒๕๐ สำหรับ)

ชั้นที่ ๓ มี ๓ ชนิด

ตติยจุลจอมเกล้าพิเศษ (ใช้อักษรย่อว่า ต.จ.ว.)	(จำนวน ๒๕๐ สำหรับ)
ตติยจุลจอมเกล้า (ใช้อักษรย่อว่า ต.จ.)	(จำนวน ๒๕๐ สำหรับ)
ตติยานุจุลจอมเกล้า (ใช้อักษรย่อว่า ต.อ.จ.)	(จำนวน ๑๐๐ สำหรับ)

สำหรับพระราชทานฝ่ายใน (สุภาพสตรี) มี ๔ ชั้น ๕ ชนิด

ชั้นที่ ๑ ปฐมจุลจอมเกล้า (ใช้อักษรย่อว่า ป.จ.) (จำนวน ๒๐ สำหรับ)

ชั้นที่ ๒ มี ๒ ชนิด

ทุติยจุลจอมเกล้าพิเศษ (ใช้อักษรย่อว่า ท.จ.ว.)	(จำนวน ๑๐๐ สำหรับ)
ทุติยจุลจอมเกล้า (ใช้อักษรย่อว่า ท.จ.)	(จำนวน ๑๐๐ สำหรับ)

ชั้นที่ ๓ ตติยจุลจอมเกล้า (ใช้อักษรย่อว่า ต.จ.) (จำนวน ๒๕๐ สำหรับ)

ชั้นที่ ๔ จตุตถจุลจอมเกล้า (ใช้อักษรย่อว่า จ.จ.) (จำนวน ๑๕๐ สำหรับ)

๒. เครื่องราชอิสริยาภรณ์อันมีศักดิ์รามาธิบดี

พระราชทานแก่ผู้ที่มีความดีความชอบเป็นพิเศษ และเป็นประโยชน์อย่างยิ่งแก่ราชการทหารไม่ว่าในยามสงบ หรือในยามสงคราม ตามที่ทรงพระราชดำริเห็นสมควร แบ่งเป็น ๖ ชั้น

ชั้นที่ ๑	เสนาคะปัติ	ใช้อักษรย่อว่า ส.ร.
ชั้นที่ ๒	มหาโยธิน	ใช้อักษรย่อว่า ม.ร.
ชั้นที่ ๓	โยธิน	ใช้อักษรย่อว่า ย.ร.
ชั้นที่ ๔	อัศวิน	ใช้อักษรย่อว่า อ.ร.
ชั้นที่ ๕	เหรียญรามมาลา เข็มกล้ากลางสมร	ใช้อักษรย่อว่า ร.ม.ก.
ชั้นที่ ๖	เหรียญรามมาลา	ใช้อักษรย่อว่า ร.ม.

๓. เครื่องราชอิสริยาภรณ์อันเป็นที่เชิดชูยิ่งช้างเผือก

เรียกว่า เครื่องราชอิสริยาภรณ์ช้างเผือก พระราชทานแก่ผู้ทำความดีความชอบเป็นประโยชน์แก่ราชการ หรือสาธารณชน ตามที่ทรงพระราชดำริเห็นสมควร แบ่งเป็น ๘ ชั้น และกำหนดให้มีไว้สำหรับพระราชทานสตรีด้วย

ชั้นสูงสุด	มหาปรมาภรณ์ช้างเผือก	ใช้อักษรย่อว่า ม.ป.ช.
ชั้นที่ ๑	ประถมาภรณ์ช้างเผือก	ใช้อักษรย่อว่า ป.ช.
ชั้นที่ ๒	ทวีติยาภรณ์ช้างเผือก	ใช้อักษรย่อว่า ท.ช.
ชั้นที่ ๓	ตริตาภรณ์ช้างเผือก	ใช้อักษรย่อว่า ต.ช.
ชั้นที่ ๔	จตุรตาภรณ์ช้างเผือก	ใช้อักษรย่อว่า จ.ช.
ชั้นที่ ๕	เบญจมาภรณ์ช้างเผือก	ใช้อักษรย่อว่า บ.ช.
ชั้นที่ ๖	เหรียญทองช้างเผือก	ใช้อักษรย่อว่า ร.ท.ช.
ชั้นที่ ๗	เหรียญเงินช้างเผือก	ใช้อักษรย่อว่า ร.ง.ช.

๔. เครื่องราชอิสริยาภรณ์อันมีเกียรติยศยิ่งมงกุฎไทย

เรียกว่า เครื่องราชอิสริยาภรณ์มงกุฎไทย พระราชทานแก่ผู้กระทำความดีความชอบเป็นประโยชน์แก่ราชการ หรือสาธารณชน ตามที่ทรงพระราชดำริเห็นสมควร แบ่งเป็น ๘ ชั้น และกำหนดให้มีไว้สำหรับพระราชทานสตรีด้วย

ชั้นสูงสุด	มหาวชิรมงกุฎ	ใช้อักษรย่อว่า ม.ว.ม.
ชั้นที่ ๑	ประถมาภรณ์มงกุฎไทย	ใช้อักษรย่อว่า ป.ม.
ชั้นที่ ๒	ทวีติยาภรณ์มงกุฎไทย	ใช้อักษรย่อว่า ท.ม.
ชั้นที่ ๓	ตริตาภรณ์มงกุฎไทย	ใช้อักษรย่อว่า ต.ม.
ชั้นที่ ๔	จตุรตาภรณ์มงกุฎไทย	ใช้อักษรย่อว่า จ.ม.
ชั้นที่ ๕	เบญจมาภรณ์มงกุฎไทย	ใช้อักษรย่อว่า บ.ม.
ชั้นที่ ๖	เหรียญทองมงกุฎไทย	ใช้อักษรย่อว่า ร.ท.ม.
ชั้นที่ ๗	เหรียญเงินมงกุฎไทย	ใช้อักษรย่อว่า ร.ง.ม.

๕. เครื่องราชอิสริยาภรณ์อันเป็นที่สรรเสริญยิ่งดิเรกคุณาภรณ์

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ ๙ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สถาปนาเครื่องราชอิสริยาภรณ์นี้ขึ้น เมื่อพุทธศักราช ๒๕๓๔ เพื่อพระราชทานผู้กระทำความดีความชอบอันเป็นประโยชน์แก่ประเทศ ศาสนา และประชาชน โดยทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานเป็นครั้งแรก เมื่อพุทธศักราช ๒๕๓๘ เครื่องราชอิสริยาภรณ์นี้แบ่งเป็น ๗ ชั้น ดังนี้

ชั้นที่ ๑	ปฐมดิเรกคุณาภรณ์	ใช้อักษรย่อว่า ป.ภ.
ชั้นที่ ๒	ทุติยดิเรกคุณาภรณ์	ใช้อักษรย่อว่า ท.ภ.
ชั้นที่ ๓	ตติยดิเรกคุณาภรณ์	ใช้อักษรย่อว่า ต.ภ.
ชั้นที่ ๔	จตุตถดิเรกคุณาภรณ์	ใช้อักษรย่อว่า จ.ภ.

ชั้นที่ ๕	เบญจมติเรกคุณาภรณ์	ใช้อักษรย่อว่า บ.ภ.
ชั้นที่ ๖	เหรียญทองดิเรกคุณาภรณ์	ใช้อักษรย่อว่า ร.ท.ภ.
ชั้นที่ ๗	เหรียญเงินดิเรกคุณาภรณ์	ใช้อักษรย่อว่า ร.ง.ภ.

การประดับเครื่องราชอิสริยาภรณ์ไทย

การประดับเครื่องราชอิสริยาภรณ์ไทย ให้แต่งเครื่องแบบตามระเบียบของทางราชการมีเครื่องแบบเต็มยศ เครื่องแบบปกติ และเครื่องแบบสโมสร์ โดยถือระเบียบดังนี้

๑. แต่งเครื่องแบบเต็มยศ ให้ประดับเครื่องราชอิสริยาภรณ์ที่ได้รับ

พระราชทานตามลำดับของการเรียงลำดับเครื่องราชอิสริยาภรณ์ และตามกำหนดนัดหมายของทางการ การประดับให้ประดับตามพระราชบัญญัติ ดังนี้

๑.๑ เครื่องราชอิสริยาภรณ์ชนิดติดหน้าอก ให้ประดับไว้เหนือปาก

กระเป๋าเสื้อเบื้องซ้ายต่ำกว่าแนวรังดุมเม็ดที่ ๑ ลงมาพองามการเรียงลำดับ

เครื่องราชอิสริยาภรณ์ที่กำหนดให้ประดับที่อกเสื้อเบื้องซ้าย ให้เรียงจากด้านรังดุมไป

ปลายบ่าซ้าย ส่วนเครื่องราชอิสริยาภรณ์ที่กำหนดให้ประดับที่อกเสื้อเบื้องขวา ให้เรียงจากด้านรังดุมไปปลายบ่าขวา

๑.๒ เครื่องราชอิสริยาภรณ์ชนิดสวมคอ ให้สวมภายในคอเสื้อนอกโดย

ให้ส่วนสูงของดวงตราจรดขอบล่างของคอเสื้อ ถ้ามีเครื่องราชอิสริยาภรณ์คล้องคอหลาย

ดวงให้ลดดวงตราที่มีลำดับรองลงมาประดับไว้ภายใต้ดวงที่คล้องคอโดยให้แพรแถบแลบ

ออกมานอกเสื้อพองาม หรือจะพับแพรแถบของดวงตรานั้นซ้อนกันพองาม กัดติดไว้

ภายใต้รังดุมเม็ดที่ ๒ ต่อดวงสวมคอลงมาก็ได้ หากมีมากกว่า ๒ ดวงให้ประดับสูงสุดเพียง ๒ ดวงเท่านั้น

๑.๓ เครื่องราชอิสริยาภรณ์ชนิดสวมคอมีดารา ดวงตราสวมคอให้ปฏิบัติอย่างเดียวกับข้อ ๑.๒ ดาราให้ประดับไว้ที่อกเสื้อเบื้องซ้ายพองาม ถ้ามีดารา มากกว่าหนึ่งดวงให้ประดับดวงสูงไว้ต้น ดวงรองประดับต่อไปข้างซ้ายในระดับเดียวกัน ส่วนเครื่องราชอิสริยาภรณ์ที่กำหนดให้ประดับดาราที่อกเสื้อเบื้องขวาก็ให้ประดับ อนุโลมตามที่กล่าวไว้ในเบื้องซ้ายนั้น

๑.๔ ผู้ได้รับพระราชทานสายสะพาย ให้สวมสายสะพายตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติ แต่ถ้าได้รับพระราชทานสายสะพายมากกว่าหนึ่งสายขึ้นไป ให้สวมสายสะพายเครื่องราชอิสริยาภรณ์ที่ออกชื่อในกำหนดนัดหมายทางการ ถ้าไม่ออกชื่อสายสะพาย หรือไม่ได้รับพระราชทานสายสะพายเครื่องราชอิสริยาภรณ์ที่ออกชื่อในกำหนดนัดหมายทางการให้สวมสายสะพายสูงสุดที่ได้รับพระราชทานหรือสายสะพายเครื่องราชอิสริยาภรณ์ที่เกี่ยวข้องกับงาน ผู้ได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์มหาจักรีบรมราชวงศ์ แม้จะสวมสายสะพายเครื่องราชอิสริยาภรณ์ชนิดใดก็ตามต้องสวมสายสร้อยห้อยตรามหาจักรีกับประดับจักรีดาราด้วยทุกครั้ง

วิธีสวมสายสะพาย สำหรับสายที่มีสองชั้น

สายแรก ป.ม. และ ป.ช. สวมจากขวาไปซ้าย

สายที่สอง ม.ป.ช. และ ม.ว.ม. สวมจากซ้ายไปขวา

ส่วนสายอื่นที่มีเพียงสายเดียว ชั้นเดียว

สายที่มีสี่เดียว (เกลี้ยง) เช่น สายมหาจักรีบรมราชวงศ์ สายจุลจอมเกล้า สวมจากซ้ายไปขวา

สายที่มีหลายสี (เป็นลาย) เช่น สายนพรัตนราชวราภรณ์

สายราชमितราภรณ์ สายเสนาคะบตี สวมจากขวาไปซ้าย

๑.๕ ผู้ได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ปฐมจุลจอมเกล้า หรือปฐมจุลจอมเกล้าพิเศษให้สวมสายสร้อยหรือสวมสายสะพายอย่างใดอย่างหนึ่ง ตามกำหนดนัดหมายของทางการ และห้อยตราปฐมจุลจอมเกล้ากับสิ่งที่สวมนั้น แต่จะสวมสายสร้อยจุลจอมเกล้ากับสายสะพายเครื่องราชอิสริยาภรณ์จุลจอมเกล้าทั้งสอง อย่างในขณะเดียวกันไม่ได้ เมื่อสวมสายสร้อยจุลจอมเกล้าหากจะสวมสายสะพายด้วย ต้องสวมสายสะพายเครื่องราชอิสริยาภรณ์อื่น

๑.๖ ห้ามมิให้ประดับเครื่องราชอิสริยาภรณ์พรัตนราชวรภรณ์ไปใน งานที่ไม่นิยมว่าเป็นงานมงคล เช่น งานศพ

๒. แต่งเครื่องแบบครึ่งยศ ให้ประดับเครื่องราชอิสริยาภรณ์เหมือนกับ การแต่งเต็มยศแต่ไม่สวมสายสะพายและไม่สวมสายสร้อยยกเว้นฝายใน ผู้ซึ่งได้รับ เครื่องราชอิสริยาภรณ์มหาจักรีบรมราชวงศ์ นพรัตน์ราชวรภรณ์ ปฐมจุลจอมเกล้า พุทธยจุลจอมเกล้าพิเศษ ให้นำดวงตราห้อยแพรแถบ ซึ่งผูกเป็นรูปแมลงปอมาประดับที่หน้า บ่าเสื้อเบื้องซ้าย

๓. แต่งเครื่องแบบปกติ ไม่ต้องประดับเครื่องราชอิสริยาภรณ์ เว้นแต่จะมี กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติหรือมีกำหนดนัดหมายทางการไว้โดยเฉพาะจึงให้ปฏิบัติ ตามนั้น

๔. แต่งเครื่องแบบสโมสร ให้ประดับเครื่องราชอิสริยาภรณ์จำลอง การจำลองเครื่องราชอิสริยาภรณ์ให้จำลองขนาด ๑ ใน ๓ ของดวงจริง เว้นแต่ดวงตราชนิด คล้องคอจะจำลองมาประดับไม่ได้ หากจะประดับก็ให้ประดับดวงจริง การประดับ เครื่องราชอิสริยาภรณ์จำลองนี้ให้ประดับอนุโลมตามที่กล่าวไว้ในเรื่องเวลาแต่งเต็มยศแต่ ผู้ได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ชนิดคล้องคอหรือดาราหลายดวงควรประดับแต่ ดวงที่มีลำดับสูงดวงเดียว ดวงสวมคอต้องสวมให้แถบอยู่ใต้ผ้าผูกคอ

ส่วนเครื่องราชอิสริยาภรณ์ชนิดติดหน้าอกให้ประดับที่คอพับของเสื้อใต้เครื่องหมายสังกัดพองาม ในการแต่งเครื่องแบบสมโสรถ้ามีกำหนดนัดหมายทางการให้ประดับเครื่องราชอิสริยาภรณ์ ต้องประดับเครื่องราชอิสริยาภรณ์จริงผู้ได้รับพระราชทานสายสะพายให้สวมสะพายทับนอกเสื้อก็ก คือ อยู่ในเสื้อสมโสร จะสวมสายสะพายเครื่องราชอิสริยาภรณ์ใดให้อนุโลมตามที่กล่าวไว้ในเรื่องแต่งเต็มยศ แต่ไม่สวมสายสร้อย

สตรีให้ถือปฏิบัติตามระเบียบนี้โดยอนุโลม ส่วนทหารและตำรวจให้ปฏิบัติตามข้อบังคับหรือคำสั่งทางราชการทหารและตำรวจ

การคืนเครื่องราชอิสริยาภรณ์

หลักเกณฑ์

การคืนเครื่องราชอิสริยาภรณ์เป็นหน้าที่ของผู้ได้รับพระราชทาน ฯ ต้องกระทำตามข้อบัญญัติที่กำหนดไว้ตามพระราชบัญญัติเครื่องราชอิสริยาภรณ์โดยส่วนราชการที่เกี่ยวข้องมีหน้าที่ติดตามเรียกคืนเครื่องราชอิสริยาภรณ์ ซึ่งตามพระราชบัญญัติได้ระบุกรณีที่จะต้องคืนเครื่องราชอิสริยาภรณ์ไว้ ๓ กรณีคือ

๑. คืนเครื่องราชอิสริยาภรณ์ชั้นรอง เมื่อได้รับพระราชทานเครื่องราช ฯ ชั้นสูงขึ้น (ข้างเผือก, มงกุฎไทย) ไม่ต้องคืนประกาศนียบัตรกำกับเครื่องราชอิสริยาภรณ์
๒. คืนเครื่องราชอิสริยาภรณ์ทุกชั้นที่ได้รับ เมื่อผู้ได้รับพระราชทาน ฯ ถึงแก่กรรม โดยให้ทายาทเป็นผู้ส่งคืน (ข้างเผือก, มงกุฎไทย) ไม่ต้องคืนประกาศนียบัตรกำกับเครื่องราชอิสริยาภรณ์
๓. คืนเครื่องราชอิสริยาภรณ์ เมื่อทรงพระกรุณาให้เรียกคืน ต้องคืนประกาศนียบัตรกำกับเครื่องราชอิสริยาภรณ์

การคืนเครื่องราชอิสริยาภรณ์ในกรณีใด ๆ ตามที่กล่าวมาข้างต้นถ้าผู้ได้รับพระราชทาน ฯ ไม่สามารถนำเครื่องราชอิสริยาภรณ์มาคืนก็สามารถขอคืนใช้เงินแทนเครื่องราชอิสริยาภรณ์ตามราคาที่น่าสนใจเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้แจ้งให้ส่วนราชการต่าง ๆ ทราบ ซึ่งจะมีการปรับราคาตามมติคณะรัฐมนตรีทุก ๓ ปี

เหรียญชัยสมรภูมิ

พระราชกำหนดเหรียญชัยสมรภูมิ พุทธศักราช ๒๔๘๔

เหรียญชัยสมรภูมิ (อักษรย่อ ช.ส.) พระราชทานแก่ผู้ที่กระทำกรรบกษัตริย์หนึ่ง ให้แก่ทหาร ตำรวจ และผู้กระทำความดีอย่างทหาร หรือตำรวจที่ได้รับคำสั่งจากหน่วยทหาร หรือตำรวจให้ไปกระทำการรบ ผู้ที่มีสิทธิจะได้รับพระราชทาน ต้องกระทำการจนได้รับการชมเชยจากทางราชการ หรือทำความชอบได้รับบาดเจ็บ หากผู้ที่มีสิทธิได้รับพระราชทานเสียชีวิตก่อนได้รับ พระราชทานก็จะพระราชทานให้แก่ทายาท คนใดคนหนึ่ง แต่ทายาทไม่มีสิทธิประดับ

บัตรประจำตัวผู้ได้รับพระราชทานเหรียญชัยสมรภูมิ และทายาท

ระเบียบกระทรวงกลาโหม ว่าด้วยบัตรประจำตัวผู้ได้รับพระราชทานเหรียญชัยสมรภูมิและทายาท พ.ศ.๒๕๐๙

บัตรประจำตัวผู้ได้รับพระราชทานเหรียญชัยสมรภูมิ และทายาท มีไว้เพื่อให้ผู้ที่ได้รับพระราชทาน หรือทายาท แสดงตนขอรับสิทธิพิเศษต่าง ๆ ตามมติคณะรัฐมนตรี และตามพระราชบัญญัติยกเว้นค่าธรรมเนียมบางประเภท

สำหรับผู้ที่ได้รับพระราชทานเหรียญชัยสมรภูมิการขอรับบัตรประจำตัวเป็นหน้าที่ของหัวหน้าส่วนราชการต้นสังกัดของผู้นั้น ตั้งแต่ชั้นผู้บังคับกองพัน ผู้บังคับการเรือชั้น ๑ ผู้บังคับฝูงบิน ผู้กำกับการตำรวจ หรือเทียบเท่าขึ้นไปและรวมถึงการขอรับบัตร

ประจำตัวของบุคคลนอกสังกัดกระทรวงกลาโหม ซึ่งไปปฏิบัติราชการร่วมอยู่ในสังกัดส่วนราชการนั้น ๆ เป็นผู้ดำเนินการขอรับบัตรประจำตัวให้

สำหรับทายาทของผู้เสียชีวิต ซึ่งเป็นผู้ได้รับพระราชทานเหรียญชัยสมรภูมิต้องไปติดต่อที่ต้นสังกัด โดยต้องนำหลักฐานไปยื่นดังนี้

๑. รูปถ่ายพร้อมบัตรติดรูป (บัตรประจำตัวทายาท ติดต่อขอชื่อได้ที่กรมแผนที่ทหาร)

๒. รูปถ่าย ๑ รูป ต้องมีการรับรองหลังรูปถ่าย (ให้หัวหน้าส่วนราชการต้นสังกัดสอบสวนและลงนามรับรองหลังรูปถ่ายหรือให้ข้าราชการประจำการชั้นสัญญาบัตรชั้นยศ พันโท ขึ้นไปลงนามรับรองหลังรูปถ่ายให้ โดยต้องวงเล็บชื่อที่ชัดเจนกับตำแหน่งปัจจุบันของผู้รับรองไว้ด้วย)

๓. บัตรเก่าของผู้เสียชีวิต หรืออ้างถึงราชกิจจานุเบกษา (เพื่อเป็นหลักฐานในการออกบัตรให้แก่ทายาทต่อไป โดยไม่ต้องสอบหลักฐานของผู้เสียชีวิต)

กรณีไม่มีบัตรเก่าส่งคืนจะต้องอ้างถึงประกาศราชกิจจานุเบกษาที่ประกาศว่าผู้เสียชีวิตได้รับพระราชทานเหรียญชัยสมรภูมิ ตั้งแต่เมื่อใดโดยชัดเจน

๔. สำเนาทะเบียนบ้านของผู้เป็นทายาท

๕. หนังสือรับรองจากอำเภอ สอบสวนแสดงการเป็นทายาทของผู้เสียชีวิต (ส่วนราชการต้นสังกัดขอให้เขตหรืออำเภอรับรองสอบสวน)

ในทางปฏิบัติ ทายาทโดยธรรมของผู้เสียชีวิตทุกคนจะต้องแสดงความยินยอมพร้อมกันว่าทายาทโดยธรรมผู้ใดจะเป็นผู้เก็บรักษาเหรียญชัยสมรภูมินั้นไว้

เหรียญพิทักษ์เสรีชน

เหรียญพิทักษ์เสรีชน พระราชทานแก่ทหาร ตำรวจ ข้าราชการ หรือบุคคลอื่นที่ไม่ใช่ ข้าราชการ ปฏิบัติราชการในกองอำนาจการรักษาความมั่นคงภายใน ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด แบ่งออกเป็น เหรียญพิทักษ์เสรีชน ชั้นที่ ๑ เหรียญพิทักษ์เสรีชน ชั้นที่ ๒ ประเภทที่ ๑ และเหรียญพิทักษ์เสรีชน ชั้นที่ ๒ ประเภทที่ ๒ แต่ละชั้น และประเภท จะได้รับสิทธิแตกต่างกัน

เหรียญราชการชายแดน

เหรียญราชการชายแดน พระราชทานแก่ทหาร ตำรวจ ข้าราชการหรือบุคคลอื่นที่ไม่ใช่ข้าราชการ ซึ่งเป็นผู้ที่ได้ปฏิบัติหน้าที่อย่างทหาร หรือ ตำรวจ ณ อำเภอชายแดน และได้รับคำสั่งจากผู้บังคับบัญชา หรือจากกระทรวงเจ้าสังกัด ซึ่งมีอำนาจหน้าที่สั่งการเกี่ยวกับการรักษาราชการชายแดนหรือผู้ได้รับมอบอำนาจจากเจ้ากระทรวงนั้น หรือผู้บังคับหน่วยทหารหรือหน่วยตำรวจซึ่งมีอำนาจหน้าที่สั่งการให้ปฏิบัติราชการชายแดน พิเศษ เกี่ยวกับการ ป้องกันราชอาณาจักร ต้องมีเวลาปฏิบัติงานติดต่อกันไม่น้อยกว่า ๖ เดือน ถ้าเข้าปฏิบัติราชการในเขตที่มีการสู้รบ ก็ให้พิจารณาขอพระราชทานตามผลแห่งการปฏิบัติงานเป็นครั้งคราวที่จำเป็นโดยไม่ต้องมีกำหนดระยะเวลาการปฏิบัติการทำบัตรการรับเหรียญพิทักษ์เสรีชนและบัตรเหรียญราชการชายแดน

๑. วิธีการขอบัตร

ติดต่อขอได้ที่ กองการเจ้าหน้าที่ สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย

(โทร. ๐ ๒๒๒๑ ๐๕๖๕)

๒. ผู้รับรอง

๒.๑ ข้าราชการส่วนภูมิภาค และพนักงานส่วนท้องถิ่น ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดหรือผู้รักษาราชการแทน เป็นผู้ลงนามรับรอง

๒.๒ ข้าราชการส่วนกลาง ให้หัวหน้าส่วนราชการ หรือผู้รักษาราชการ เป็นผู้ลงนามรับรอง

๒.๓ ทหาร ผู้ลงนามรับรองต้องดำรงตำแหน่งตั้งแต่ผู้บังคับกองพัน หรือเทียบเท่าขึ้นไปที่เป็นตำแหน่งผู้บังคับบัญชาด้วย

๒.๔ ข้าราชการตำรวจ ให้ผู้บังคับการตำรวจภูธรจังหวัดหรือเทียบเท่า ขึ้นไปที่ดำรงตำแหน่งบังคับบัญชาเป็นผู้ลงนามรับรอง

๒.๕ สำหรับประชาชน ผู้รับบำนาญ หรือทหารกองหนุน ที่มีภูมิลำเนา สัมมะโนครัวอยู่ในจังหวัดใด ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดหรือผู้รักษาราชการแทน เป็นผู้รับรอง

๓. รูปถ่าย

รูปถ่ายสีหรือขาวดำ ขนาด ๓ x ๔ ซม. ครึ่งตัว หน้าตรง ให้พอดี กับกรอบสี่เหลี่ยมที่กำหนดไว้ จำนวน ๓ รูป

๔. การอ้างราชกิจจานุเบกษา

การอ้างราชกิจจานุเบกษา จะต้องบอกเล่ม.....ตอนที่..... ลงวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....หน้า.....

๕. การยื่นเรื่องราวและการเขียนคำร้องขอมีบัตร

ต้องมีหนังสือราชการนำจากส่วนราชการ ซึ่งหัวหน้าส่วนราชการนั้นเป็นผู้ ลงนามรับรองในบัตรแล้ว ในคำร้องขอมีบัตรจะมีชื่อผู้รับรอง ในช่องผู้รับรองจะต้องเป็น บุคคลเดียวกันกับผู้รับรองในบัตรและในสำเนาบัตรประจำตัวผู้ได้รับพระราชทาน

๖. บัตรหมดอายุ

อายุของบัตร ๗ ปี หรือเจ้าของบัตรเปลี่ยนชื่อตัว ชื่อสกุล ต้องเปลี่ยนบัตรใหม่โดยปฏิบัติเช่นเดียวกับการขอบัตรครั้งแรกพร้อมกับส่งบัตรเดิมคืน บัตรหายให้แนบใบแจ้งความพร้อมกับคำขอมีบัตรใหม่ บัตรชำรุดให้ดำเนินการขอทำบัตรใหม่พร้อมแนบบัตรเก่าที่ชำรุดคืน

๗. การรับบัตรที่ดำเนินการเสร็จแล้ว

๗.๑ หากผู้ขอมีบัตรมีความประสงค์จะขอรับบัตรด้วยตนเอง ให้ถือหนังสือจากส่วนราชการที่ดำเนินการเรียบร้อยแล้วไปยื่นที่กระทรวงมหาดไทย ถ้าเอกสารหลักฐานถูกต้องสามารถขอรับบัตรได้เลย

๗.๒ หากส่วนราชการใด ๆ มีความประสงค์จะให้เจ้าหน้าที่ไปขอรับบัตรแทนก็ต้องมีหนังสือราชการมอบหมายโดยระบุชื่อ และตำแหน่งให้เป็นผู้มีอำนาจรับบัตรของหน่วยงานนั้น

สิทธิพิเศษของข้าราชการทหารที่เกษียณอายุ

ก่อนที่ข้าราชการทหารจะเกษียณอายุนั้น จะได้รับสิทธิพิเศษ ดังนี้

๑. ได้รับอนุญาตให้ลาพักราชการก่อนวันครบเกษียณได้ ๓ เดือน โดยไม่นับเป็นวันลา และมีต้องถูกตัดเงินเดือนเพื่อให้โอกาสในการเตรียมการเกี่ยวกับเรื่องส่วนตัว เช่น ที่อยู่อาศัย การเตรียมการในเรื่องการรับบำเหน็จบำนาญ ตามหนังสือกระทรวงกลาโหม ที่ ๑๙๒๕/๐๕ ลงวันที่ ๒๕ กันยายน ๒๕๐๕ เรื่อง อนุญาตให้ข้าราชการลาพักเพื่อรอการปลด

๒. ได้รับการประกาศเกียรติคุณ ตามระเบียบกระทรวงกลาโหม ว่าด้วยประกาศเกียรติคุณของผู้รับราชการจนครบเกษียณอายุ พ.ศ. ๒๕๒๑

การจดทะเบียนรับรองบุตร

บุตรที่เกิดโดยบิดามารดามีได้จดทะเบียนสมรสกัน ถือว่าเป็นบุตรที่ชอบด้วยกฎหมายของมารดาโดยฝ่ายเดียว แต่กฎหมายเปิดโอกาสให้ฝ่ายชายจดทะเบียนรับรองบุตรได้ และถือเป็นบุตรที่ชอบด้วยกฎหมายของฝ่ายชายด้วย นับแต่วันจดทะเบียนหรือโดยบิดามารดาได้จดทะเบียนสมรสกันภายหลัง หรือโดยคำพิพากษาของศาลให้เด็กนั้นเป็นบุตรของชายผู้เป็นบิดา การจดทะเบียนรับรองบุตรจึงมี ๒ วิธี คือ การรับรองบุตรด้วยความสมัครใจของชายผู้เป็นบิดาและโดยคำพิพากษาของศาล

๑. การรับรองบุตรด้วยความสมัครใจของชายผู้เป็นบิดา

หลักเกณฑ์ บิดามารดาและบุตรต้องไปที่สำนักงานเขตหรืออำเภอกิ่งอำเภอ หรือสถานทูตสถานกงสุลไทยในต่างประเทศแห่งใดก็ได้ ถ้ามารดา และบุตรไม่ไปด้วย นายทะเบียนจะมีหนังสือแจ้งไปยังฝ่ายที่ไม่มา เพื่อให้มาให้ความยินยอม หรือคัดค้านการจดทะเบียน ถ้าพ้น ๖๐ วัน นับแต่การแจ้งความของนายทะเบียนไปถึง ถือว่าไม่ให้ความยินยอม ถ้ามารดาและบุตรอยู่ต่างประเทศจะขยายเป็น ๑๘๐ วัน ในกรณีที่เกิดหรือมารดาเด็กคัดค้านว่าผู้จดทะเบียนไม่ใช่บิดา หรือไม่อาจให้ความยินยอมได้ การจดทะเบียนเด็กเป็นบุตรต้องมีพิพากษาของศาล

หลักฐานที่ต้องนำไปแสดง

๑. บัตรประจำตัวของบิดามารดา
๒. สูติบัตรของบุตร
๓. สำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้าน

ค่าธรรมเนียม

- ยื่นในสำนักทะเบียน ไม่เก็บค่าธรรมเนียม
- ยื่นนอกสำนักทะเบียน รายละ ๒๐๐ บาท

สถานที่ติดต่อ

ฝ่ายทะเบียน สำนักงานเขตทุกเขต หรืออำเภอ กิ่งอำเภอ หรือสถานทูต สถานกงสุลไทยในต่างประเทศแห่งใดก็ได้ โดยไม่ต้องคำนึงถึงภูมิภาคเนาของบิดา มารดา หรือ บุตร

ขั้นตอนในการติดต่อขอจดทะเบียนรับรองบุตร

๑. บิดายื่นคำร้องตามแบบของทางราชการ
๒. บุตร/มารดาลงชื่อให้ความยินยอมที่ด้านหลังคำร้อง
๓. ถ้าบุตรหรือมารดาไม่ไปให้ความยินยอม หรือไม่อาจให้ความยินยอม

เช่น เด็กนั้นเป็นผู้เยาว์ไร้เดียงสา มารดาถึงแก่กรรม ฯลฯการจดทะเบียนรับรองบุตรต้องมีคำพิพากษาของศาล

๒. การรับรองบุตรโดยคำพิพากษาของศาล

หลักเกณฑ์ บิดา มารดา หรือบุตร หรือผู้มีส่วนได้เสียฝ่ายใด ฝ่ายหนึ่งหากประสงค์จะให้มีการรับรองบุตร แต่ไม่สามารถดำเนินการโดยความยินยอมของทุกฝ่ายได้ จะยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อให้ศาลมีคำพิพากษาให้มีการรับรองบุตรได้

หลักฐานที่ต้องนำไปแสดง

๑. บัตรประจำตัวประชาชนของผู้ร้องหรือผู้มีส่วนได้เสีย
๒. สำเนาคำพิพากษาหรือคำสั่งศาลอันถึงที่สุด ซึ่งเจ้าหน้าที่ศาลรับรองว่า

ถูกต้อง

ค่าธรรมเนียม

การรับรองบุตรโดยคำพิพากษาของศาล ไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียมใด ๆ

สถานที่ติดต่อ

ฝ่ายงานทะเบียน สำนักงานเขตทุกเขต หรืออำเภอ กิ่งอำเภอ หรือสถานทูต สถานกงสุลไทยในต่างประเทศแห่งใดก็ได้

ขั้นตอนในการติดต่อขอจดทะเบียนรับรองบุตรโดยคำพิพากษาของศาล

๑. ผู้ร้องหรือผู้มีส่วนได้เสียยื่นคำร้องต่อนายทะเบียน พร้อมด้วยหลักฐานที่ต้องนำไปแสดง

๒. นายทะเบียนตรวจสอบเอกสารหลักฐานเมื่อเห็นว่าถูกต้องครบถ้วนแล้วก็จะจดทะเบียนรับรองบุตรให้ตามคำร้อง

ข้อควรทราบ

๑. การจดทะเบียนรับรองบุตร สามารถกระทำได้ ๒ วิธี ได้แก่การจดทะเบียนรับรองบุตรในสำนักทะเบียน และการจดทะเบียนรับรองบุตรนอกสำนักทะเบียน โดยการจดทะเบียนรับรองบุตรนอกสำนักทะเบียนต้องเสียค่าธรรมเนียมรายละ ๒๐๐ บาท

๒. การจดทะเบียนรับรองบุตร ไม่มีใบสำคัญออกให้ ถ้าต้องการหลักฐานก็ให้ยื่นคำร้องขอคัดสำเนารับรองบุตร โดยเสียค่าธรรมเนียมฉบับละ ๑๐ บาท

๓. ประโยชน์ของการจดทะเบียนรับรองบุตร

- เด็กมีสิทธิใช้ชื่อสกุลและรับมรดกของบิดา
- ข้าราชการมีสิทธิได้รับเงินค่าช่วยเหลือต่าง ๆ ของบุตร
- บิดามีสิทธิได้รับลดหย่อนภาษีเงินได้

การจดทะเบียนรับบุตรบุญธรรม

บุตรบุญธรรม คือ บุตรที่ขอมาเลี้ยงดูเสมือนเป็นบุตรของตน
หลักเกณฑ์

๑. ผู้รับจะต้องมีอายุไม่ต่ำกว่า ๒๕ ปี และจะต้องมีอายุแก่กว่าผู้ที่จะเป็นบุตรบุญธรรมอย่างน้อย ๑๕ ปี

๒. ผู้ที่จะเป็นบุตรบุญธรรมยังไม่บรรลุนิติภาวะจะต้องได้รับความยินยอมจาก

- บิดา และมารดาหรือ
- บิดาหรือมารดา (กรณีมารดาหรือบิดาถึงแก่กรรม) หรือถูกถอน

อำนาจปกครองหรือ

- ผู้แทนโดยชอบธรรมกรณีไม่มีบิดามารดา

๓. ผู้ที่เป็นบุตรบุญธรรมมีอายุตั้งแต่ ๑๕ ปีขึ้นไปต้องลงนามให้ความยินยอมในการเป็นบุตรบุญธรรมของตนด้วย

๔. ผู้ที่จะรับบุตรบุญธรรมและผู้ที่จะเป็นบุตรบุญธรรม ถ้ามีคู่สมรสต้องได้รับความยินยอมจากคู่สมรสก่อน เว้นแต่

- คู่สมรสไม่สามารถแสดงเจตนาให้ความยินยอมได้เช่น วิกลจริต หรือ
- ไปเสียจากภูมิภาคใดที่อยู่นั้น และไม่มีใครได้ข่าวคราวเป็นเวลาไม่น้อย

กว่า ๑ ปี

- กรณีดังกล่าวนี้ต้องร้องขอต่อศาลให้มีคำสั่งอนุญาตแทนการให้ความยินยอมของคู่สมรสนั้น

๕. การรับเด็กที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะเป็นบุตรบุญธรรม ผู้รับบุตรบุญธรรมต้องยื่นคำขอพร้อมด้วยหนังสือแสดงความยินยอมของผู้มีอำนาจให้ความยินยอมที่กล่าวไว้ใน ๒. และ ๔. ข้างต้น ณ ที่

- ศูนย์อำนวยการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม กรมประชาสงเคราะห์

กรณีที่มิใช่ภูมิภาคใดอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร หรือที่ว่าการอำเภอ กิ่งอำเภอหรือประชาสงเคราะห์จังหวัดกรณีมีภูมิภาคใดในจังหวัดอื่น

- อธิบดีกรมประชาสงเคราะห์หรือผู้ว่าราชการจังหวัดแล้วแต่กรณี จะให้ผู้ขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมรับเด็กไปทดลองเลี้ยงดูด้วยตนเองเป็นเวลาไม่น้อยกว่า ๖ เดือน ก่อนอนุมัติให้ไปจดทะเบียนรับบุตรบุญธรรม ยกเว้นกรณีผู้รับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมเป็นพี่น้องร่วมบิดามารดา หรือ เป็นพี่น้องร่วมบิดา หรือมารดา ทวด ปู่ ย่า ตา ยาย ลุง ป้า น้า อา หรือผู้ปกครองตามกฎหมายของผู้ที่จะเป็นบุตรบุญธรรม ไม่ต้องมีการทดลองเลี้ยงดูเด็กดังกล่าว

๖. ผู้เยาว์ที่เป็นบุตรบุญธรรมของบุคคลอื่นอยู่แล้วจะเป็นบุตรบุญธรรมของบุคคลอื่นอีก ในขณะเดียวกันไม่ได้ เว้นแต่เป็นบุตรบุญธรรมของคู่สมรสของผู้รับบุตรบุญธรรม

๗. พระภิกษุ จะจดทะเบียนรับบุตรบุญธรรมไม่ได้

หลักฐานที่ต้องนำไปแสดง

๑. บัตรประจำตัวประชาชนของผู้รับบุตรบุญธรรม (และคู่สมรสถ้ามี)

๒. บัตรประจำตัวประชาชนของผู้เป็นบุตรบุญธรรม ถ้ายังไม่มีบัตรประจำตัวประชาชนให้แสดงสูติบัตร หรือสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้านแทนกรณีผู้เป็นบุตรบุญธรรมมีคู่สมรสต้องนำบัตรประจำตัวประชาชนของคู่สมรสไปแสดงด้วย

๓. บัตรประจำตัวประชาชนของบิดา และมารดา บิดาหรือมารดา หรือผู้แทนโดยชอบธรรมกรณีไม่มีบิดาหรือมารดา

๔. หนังสืออนุมัติให้จดทะเบียนรับบุตรบุญธรรมจากกรมประชาสงเคราะห์ หรือองค์การสวัสดิภาพเด็กที่ได้รับอนุญาต จากอธิบดีกรมประชาสงเคราะห์หรือผู้ว่าราชการจังหวัด

๕. สูติบัตร

๖. ใบสำคัญการสมรส

ค่าธรรมเนียม

การจดทะเบียนรับบุตรบุญธรรมไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียมใด ๆ

สถานที่ติดต่อ

กรมประชาสงเคราะห์หรือองค์การสวัสดิภาพเด็กที่ได้รับอนุญาตจากอธิบดีกรมประชาสงเคราะห์ หรือผู้ว่าราชการจังหวัด เมื่อได้รับหนังสืออนุญาตจากหน่วยงานดังกล่าวแล้วให้นำไปติดต่องานปกครองสำนักงานเขตที่ผู้รับบุตรบุญธรรมมีภูมิลำเนาอยู่

ขั้นตอนในการติดต่อขอจดทะเบียนรับบุตรบุญธรรม

1. ผู้รับบุตรบุญธรรมยื่นคำร้องพร้อมด้วยหลักฐานที่ต้องนำมาแสดง
2. ผู้รับบุตรบุญธรรม บุตรบุญธรรมที่มีอายุ ๑๕ ปีขึ้นไป บิดาและมารดา บิดาหรือมารดาหรือผู้แทนโดยชอบธรรม คู่สมรส (ถ้ามี) ไปแสดงตนต่อหน้านายทะเบียนเพื่อลงนามในเอกสารจดทะเบียนการแสดงความยินยอมของบิดามารดาหรือผู้แทนโดยชอบธรรม หรือของคู่สมรสนั้นได้แสดงตามแบบ คร.๑๓ ด้านหลังและให้นายทะเบียนบันทึกไว้ในหน้าบันทึกของทะเบียนการรับบุตรบุญธรรมแสดงถึงความยินยอมนั้นด้วย
๓. นายทะเบียนตรวจสอบเอกสารหลักฐานและหลักเกณฑ์ต่าง ๆ เมื่อเห็นว่าถูกต้องครบถ้วนก็จะจดทะเบียนรับบุตรบุญธรรมได้ตามคำร้อง

ข้อควรทราบ

๑. การจดทะเบียนรับบุตรบุญธรรม ไม่มีใบสำคัญออกให้ ถ้าต้องการหลักฐานให้ยื่นคำร้องขอคัดสำเนาทะเบียนฯ โดยเสียค่าธรรมเนียม ฉบับละ ๑๐ บาท
๒. ผู้รับบุตรบุญธรรมมีอำนาจปกครองให้ความอุปการะเลี้ยงดูเสมือนเป็นบุตรที่ถูกต้องตามกฎหมาย
๓. บิดามารดาโดยกำเนิดหมดอำนาจปกครองบุตร
๔. ผู้เป็นบุตรบุญธรรม มีสิทธิใช้ชื่อสกุลและรับมรดกของผู้รับบุตรบุญธรรม แต่ผู้รับบุตรบุญธรรมไม่มีสิทธิรับมรดกของผู้เป็นบุตรบุญธรรม

๕. เมื่อการรับบุตรบุญธรรมเลิกแล้ว บุตรบุญธรรมย่อมกลับไปอยู่ในความปกครองดูแลของบิดา

การจดทะเบียนเลิกบุตรบุญธรรม

การจดทะเบียนเลิกรับบุตรบุญธรรมโดยความตกลง

หลักเกณฑ์

๑. กรณีเป็นบุตรบุญธรรมบรรลุนิติภาวะแล้ว จะเลิกโดยความตกลงกันระหว่างผู้รับบุตรบุญธรรมกับบุตรบุญธรรมเมื่อใดก็ได้
๒. กรณีเป็นบุตรบุญธรรมไม่บรรลุนิติภาวะต้อง
  - ได้รับความยินยอมจากบิดา มารดา หรือ
  - ได้รับความยินยอมจากบิดาหรือมารดาเมื่อฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดตายหรือถูกเพิกถอนอำนาจปกครอง หรือ
  - ได้รับความยินยอมจากผู้แทนโดยชอบธรรม
๓. ผู้เป็นบุตรบุญธรรมมีอายุไม่ต่ำกว่า ๑๕ ปี ผู้นั้นต้องให้ความยินยอมด้วย
๔. ถ้าบุตรบุญธรรมยังไม่บรรลุนิติภาวะ และเป็นกรณีที่
  - ๔.๑ ได้รับผู้เยาว์นั้นเป็นบุตรบุญธรรมโดยศาลมีคำสั่งอนุญาตแทนการให้ความยินยอมของบิดาและมารดา หรือ
  - ๔.๒ ได้รับบุตรบุญธรรมซึ่งเป็นผู้เยาว์จากสถานสงเคราะห์เด็กหรือ
  - ๔.๓ ได้รับผู้เยาว์ซึ่งเป็นบุตรบุญธรรมของคู่สมรสของตนมาเป็นบุตรบุญธรรม การเลิกรับบุตรบุญธรรมให้กระทำได้ต่อเมื่อมีคำสั่งศาลโดยคำร้องขอของผู้มีส่วนได้เสียหรืออัยการ

หลักฐานที่ต้องนำไปแสดง

๑. บัตรประจำตัวประชาชนของผู้จะเลิกรับบุตรบุญธรรม บิดาและมารดา บิดาหรือมารดาหรือผู้แทนโดยชอบธรรม และของผู้เป็นบุตรบุญธรรม (ยกเว้นกรณียังไม่มีบัตรประจำตัวประชาชน)

๒. สำเนาการจดทะเบียนรับบุตรบุญธรรมกรณีจดทะเบียนไว้ที่สำนักงานทะเบียนอื่น

๓. คำสั่งศาล (ถ้ามี)

๔. สูติบัตร

๕. ใบสำคัญการสมรส

ค่าธรรมเนียม

การจดทะเบียนเลิกรับบุตรบุญธรรม ไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียมใดๆ

สถานที่ติดต่อ

ฝ่ายทะเบียน สำนักงานเขตทุกแห่ง หรือที่ว่าการอำเภอทุกแห่ง

ขั้นตอนในการติดต่อขอจดทะเบียนเลิกรับบุตรบุญธรรม

๑. ผู้จะเลิกรับบุตรบุญธรรมยื่นคำร้องพร้อมด้วยหลักฐานที่ต้องนำไปแสดง

๒. ผู้จะเลิกรับบุตรบุญธรรมพร้อมบิดามารดา บิดาหรือมารดาหรือผู้แทนโดยชอบธรรม คู่สมรส (ถ้ามี) ไปแสดงตนต่อนายทะเบียนเพื่อลงนามในเอกสารการจดทะเบียน

๓. เมื่อนายทะเบียนตรวจสอบเอกสารหลักฐานต่าง ๆ เมื่อเห็นว่าถูกต้องครบถ้วน ก็จะจดทะเบียนเลิกรับบุตรบุญธรรมให้ตามคำร้อง

การจดทะเบียนเลิกรับบุตรบุญธรรมโดยคำพิพากษาของศาล

หลักเกณฑ์ กรณีทั้งสองฝ่ายไม่สามารถตกลงกันได้ฝ่ายที่ต้องการเลิกอาจไม่ร้องต่อศาล เพื่อให้มีคำพิพากษาสั่งเลิกได้แต่ต้องมีเหตุผลสมควร คือ

๑. ฝ่ายหนึ่งทำการชั่วร้าย หรือ หมิ่นประมาทในข้อร้ายแรงต่ออีกฝ่ายหนึ่ง หรือบุพการีของเขา อีกฝ่ายหนึ่งฟ้องเลิกได้
๒. ฝ่ายหนึ่งไม่อุปการะเลี้ยงดูอีกฝ่ายหนึ่ง ฝ่ายหลังฟ้องเลิกได้
๓. ฝ่ายหนึ่งจงใจละทิ้งอีกฝ่ายหนึ่งไปเกินกว่า ๑ ปี ฝ่ายหลังฟ้องเลิกได้
๔. ฝ่ายหนึ่งต้องคำพิพากษาให้จำคุกเกินกว่า ๓ ปี อีกฝ่ายหนึ่งฟ้องเลิกได้
๕. ผู้รับบุตรบุญธรรมทำผิดหน้าที่ บิดามารดาอย่างมาก

หลักฐานที่ต้องนำไปแสดง

๑. บัตรประจำตัวประชาชนของผู้ยื่นคำร้องขอให้นายทะเบียนบันทึกการเลิกรับบุตรบุญธรรม
๒. สำเนาการจดทะเบียนรับบุตรบุญธรรมกรณีจดทะเบียนไว้ที่สำนักทะเบียน
๓. สำเนาคำพิพากษาหรือคำสั่งศาลอันถึงที่สุด ให้เลิกการรับบุตรบุญธรรม

ค่าธรรมเนียม

การจดทะเบียนเลิกรับบุตรบุญธรรมไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียมใด ๆ

สถานที่ติดต่อ

ฝ่ายทะเบียน สำนักงานเขตทุกแห่ง หรือที่ว่าการอำเภอทุกแห่ง

ขั้นตอนในการติดต่อขอจดทะเบียนเลิกรับบุตรบุญธรรมโดยคำพิพากษา ของศาล

๑. ผู้มีส่วนได้เสียยื่นคำร้องพร้อมหลักฐานที่ต้องนำไปแสดง
๒. นายทะเบียนบันทึกเลิกการรับบุตรบุญธรรม ของทะเบียนรับ
บุตรบุญธรรม หากจดทะเบียนรับบุตรบุญธรรมไว้ที่สำนักทะเบียนอื่นนายทะเบียน
ผู้รับแจ้งจะสำเนาบันทึก คร.๑๓ ส่งไปยังสำนักทะเบียนอื่นนั้นเพื่อบันทึกในทะเบียน
การรับบุตรบุญธรรมต่อไป

ข้อควรทราบ

๑. บุตรบุญธรรมซึ่งมีอายุต่ำกว่า ๑๕ ปี จะฟ้องขอเลิกการรับบุตรบุญธรรม
มิได้ เว้นแต่ได้รับความยินยอมจากผู้ที่มีสิทธิให้ความยินยอมในการรับบุตรบุญธรรม
แต่กรณีจะเป็นอย่างไรก็ตาม พนักงานอัยการจะฟ้องคดีแทนบุตรบุญธรรมก็ได้
๒. การเลิกรับบุตรบุญธรรมโดยคำพิพากษาของศาล ย่อมมีผลแต่เวลาที่ที่สุด
แต่จะอ้างเป็นเหตุเสื่อมสิทธิของบุคคลภายนอกผู้ทำการโดยสุจริตไม่ได้เว้นแต่ได้จด
ทะเบียนแล้ว

การแจ้งคนตาย

๑. ผู้แจ้ง
  - คนตายในบ้าน เป็นหน้าที่ของเจ้าบ้านหรือผู้พบเห็น หรือผู้ได้รับ
มอบหมายจากเจ้าบ้านเป็นผู้แจ้ง
  - คนตายนอกบ้าน เป็นหน้าที่ของบุคคลที่ไปกับผู้ตาย หรือผู้พบศพ
เป็นผู้แจ้ง
  - คนตายในต่างประเทศ เป็นหน้าที่ของบุคคลที่เกี่ยวข้อง หรือผู้รู้เห็น
การตายเป็นผู้แจ้ง

๒. กำหนดเวลาการแจ้งตาย

ต้องแจ้งการตายภายใน ๒๔ ชั่วโมง นับแต่เวลาตาย หรือเวลาที่

พบศพ

๓. สถานที่แจ้งตาย

- คนตายในเขตเทศบาลให้แจ้งที่สำนักทะเบียนท้องถิ่นที่ตั้งอยู่ ณ สำนักงานเทศบาลนั้น
- คนตายนอกเขตเทศบาลให้แจ้งที่สำนักทะเบียนตำบล ที่ว่าการอำเภอ หรือที่สำนักทะเบียนที่ผู้ว่าราชการจังหวัดแต่งตั้ง เช่น เขตกรมทหารเป็นต้น
- คนตายในเขตกรุงเทพฯ ให้แจ้งที่สำนักทะเบียนท้องถิ่น ซึ่งตั้งอยู่ที่ สำนักงานเขต
- คนตายในต่างประเทศให้แจ้งการตายที่สถานกงสุลหรือสถานทูตไทย ณ ประเทศนั้น

๔. หลักฐานที่ต้องนำไปแสดง

กรณีคนตายในบ้าน

- บัตรประจำตัวประชาชนของเจ้าบ้านหรือผู้แจ้ง และผู้ตาย
- สำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้านที่ผู้ตายมีชื่ออยู่
- หนังสือรับรองการตาย ถ้าผู้ตายมีผู้รักษาพยาบาลโดยอาชีพกรณีที่ นายทะเบียนสงสัยว่าอาจเป็นการตายด้วยโรคติดต่ออันตราย หรือตายโดยผิดธรรมชาติ อาจชะลอการออกมรณบัตรไว้ก่อนจนกว่าจะได้รับความเห็นชอบจากเจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่ตามกฎหมายว่าด้วยโรคติดต่ออันตราย หรือพนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจ

กรณีคนตายนอกบ้าน

- บัตรประจำตัวประชาชนเจ้าของผู้ที่ไปกับผู้ตาย หรือผู้พบผู้ตายซึ่งเป็นผู้แจ้งและผู้ตาย

- สำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้าน

กรณีคนตายที่โรงพยาบาล ซึ่งอยู่นอกท้องที่ที่ผู้ตายมีภูมิลำเนาอยู่

- ต้องนำหนังสือรับรองการตายจากโรงพยาบาลไปแจ้งต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้งที่โรงพยาบาลตั้งอยู่ เพื่อขอให้ออกใบมรณบัตร

กรณีนิติธรรมชาติดังต้องมีหนังสือรับรองจากสถาบันนิติเวช

- สำเนาบันทึกประจำวันจากสถานีตำรวจ

- ต้องทำใบมรณบัตรพร้อมด้วยหลักฐานที่จะต้องแสดงกรณีคนในบ้านหรือกรณีตายนอกบ้านไปแสดงต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้งที่ผู้ตายมีภูมิลำเนา

๕. การเตรียมข้อมูลเพื่อการแจ้งการตาย

นอกจากจะเตรียมหลักฐานที่ต้องนำไปแสดงแล้ว ผู้แจ้งจะต้องทราบและเตรียมข้อมูลเพื่อแจ้งการตายดังต่อไปนี้

- ชื่อตัว ชื่อสกุล สัญชาติ เพศ ของผู้ตาย

- ตายเมื่อวันที่ เดือน ปีใด

- ที่อยู่ของผู้ตายและสถานที่ตาย บ้านเลขที่ หมู่ที่ ตรอก ซอย ถนน

ตำบลหรือแขวง อำเภอหรือเขต จังหวัด

- สาเหตุที่ตาย

- ชื่อตัว ชื่อสกุล และสัญชาติของบิดามารดาผู้ตาย

- ศพของผู้ตายจะดำเนินการอย่างไร (เก็บ ผัง เผา) ที่ไหน เมื่อไร (ถ้ารู้)

๖. ค่าธรรมเนียม

- การแจ้งตายไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียมใด ๆ

๗. การแจ้งการตายเกินกำหนดเวลา

- ผู้แจ้งต้องไปยื่นคำร้องแจ้งการตายต่อนายทะเบียนอำเภอ หรือนายทะเบียนท้องถิ่น พร้อมหลักฐานที่ต้องนำไปแสดง รวมทั้งข้อมูลที่จะต้องทราบเช่นเดียวกับการแจ้งภายในกำหนดเวลา

- นายทะเบียนดำเนินการสอบสวนพยานหลักฐาน เมื่อเห็นว่าไม่มีเจตนาแอบแฝงนายทะเบียนผู้รับแจ้งจะออกใบมรณบัตรให้โดยหมายเหตุมมุด้านขวาของมรณบัตร ด้วยสีแดง “แจ้งการตายเกินกำหนด” และจำหน่ายชื่อออกจากทะเบียนบ้านโดยประทับตราว่า “ตาย” สีแดง ไว้หน้าชื่อผู้ตายแล้วคืนสำเนาทะเบียนบ้านให้เจ้าบ้านหรือผู้แจ้ง

๘. โทษของการไม่แจ้งตายภายในกำหนดเวลา

การแจ้งตายเกินกำหนดเวลาย่อมมีความผิดและเสียค่าปรับไม่เกิน

๒๐๐.-บาท

การขอพระราชทานน้ำหลวงอาบศพ

การขอพระราชทานเพลิงศพและหีบศพ

หลักเกณฑ์ในการขอพระราชทานเพลิงศพ

ผู้มีสิทธิได้รับพระราชทานน้ำหลวง เพลิงหลวง และหีบเพลิง ต้องมีตำแหน่งชั้นและยศ ดังต่อไปนี้

๑. พระสมณศักดิ์ ตั้งแต่ชั้น “พระครูสัญญาบัตร” ขึ้นไป และพระภิกษุสามเณรเปรียญธรรม ๙ ประโยค

๒. พระราชวงศ์ ตั้งแต่ชั้น “หม่อมเจ้า” ขึ้นไป

๓. ผู้ได้รับพระราชทานบรรดาศักดิ์
๔. ข้าราชการพลเรือนตั้งแต่ระดับ ๓ ขึ้นไป
๕. ข้าราชการฝ่ายทหาร ตำรวจ ยศชั้นร้อยตรี ขึ้นไป
๖. ผู้ได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ ตั้งแต่

“ เบญจมาภรณ์มงกุฎไทย ” (บ.ม.) และ “ เบญจมาภรณ์ช้างเผือก ” (บ.ช.) ขึ้นไป

๗. ผู้ที่ได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ “ จุลจอมเกล้า ” (จ.จ.) หรือ “ ตราสืบตระกูล ” ขึ้นไป

๘. ผู้ได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์เหรียญ “ รัตนภรณ์ ”
รัชกาลปัจจุบัน

๙. สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาจังหวัด สมาชิกสภาเทศบาลที่ถึงแก่กรรมในขณะที่ดำรงตำแหน่ง

๑๐. รัฐมนตรี

๑๑. ผู้ที่ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ เป็นกรณีพิเศษ

หลักเกณฑ์ในการขอพระราชทานเพลิงศพกรณีพิเศษ

ผู้ที่สมควรได้รับการพิจารณาในการขอพระราชทานเพลิงศพกรณีพิเศษควรอยู่ในหลักเกณฑ์ดังนี้

๑. ผู้ที่อยู่ในราชสกุล ชั้นหม่อมราชวงศ์และหม่อมหลวง
๒. พนักงานรัฐวิสาหกิจระดับสูง
๓. ผู้ที่ได้รับพระราชทานเหรียญราชรุจิ เหรียญเกล้าหาญ และเหรียญ

ชัยสมรภูมิ

๔. ผู้ที่ทำประโยชน์ให้กับประเทศชาติ เช่น ศิลปินแห่งชาติ นักกีฬา
ระดับชาติ อดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร อดีตสมาชิกวุฒิสภา อดีตสมาชิกสภาจังหวัด

หรืออดีตสมาชิกสภาเทศบาล

๕. ผู้ทำคุณประโยชน์ เช่น บริจาคเพื่อการกุศลคิดเป็นมูลค่าไม่น้อยกว่า ๓๐๐,๐๐๐ บาท บริจาคร่างกาย หรืออวัยวะ

๖. บิดา มารดา ของข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ระดับ ๖ ขึ้นไป หรือเทียบเท่า ขึ้นไป

๗. บิดา มารดา ของผู้ที่ได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ “ ตริตาภรณ์ช้างเผือก “ (ต.ช.) ขึ้นไป

๘. บิดามารดาของพระสมณศักดิ์ ตั้งแต่ชั้น “ พระครูสัญญาบัตร ” ขึ้นไป

๙. บิดามารดาของข้าราชการทหาร ตำรวจ ตั้งแต่ระดับพันโท นาวาโท นาวาอากาศโท และพันตำรวจโท ขึ้นไป

หมายเหตุ บุคคลผู้ทำลายชีพตนเองและผู้ต้องอาญาแผ่นดินไม่พระราชทานเพลิงศพ และเครื่องประกอบเกียรติยศ

ขั้นตอนการขอพระราชทาน

๑. การขอพระราชทานน้ำหลวงอาบศพ เจ้าภาพ หรือทายาท จะต้องจัดดอกไม้กระถาง ๑ กระถาง รูปไม้ระกำ ๑ ดอก เทียน ๑ เล่ม มีพานรองพร้อมไปกราบถวายบังคมลาพร้อมด้วยหนังสือกราบบังคมทูลลา โดยติดต่อกับกองพระราชพิธี สำนักพระราชวังในพระบรมมหาราชวัง พร้อมทั้งนำไปมรณบัตรและหลักฐานที่ได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ชั้นสูงสุดที่ได้รับแสดงแก่เจ้าหน้าที่ เพื่อการจัดเครื่องเกียรติยศประกอบศพได้ถูกต้อง

ส่วนพระสงฆ์สมณศักดิ์ ไม่ต้องมีดอกไม้รูปเทียน เป็นหน้าที่ของกรมศาสนา แจ้งการสมรณภาพ และขอพระราชทาน

ตัวอย่างหนังสือกราบบังคมทูลลา

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ขอเดชะฝ่าละอองธุลีพระบาทปกเกล้าปกกระหม่อม

ดอกไม้ธูปเทียนของข้าพระพุทธเจ้า.....

(ชื่อผู้ถึงแก่กรรม).....เครื่องราชอิสริยาภรณ์

.....อายุ.....ปี ข้าราชการ.....

ชั้น.....สังกัด.....

ขอพระราชทานกราบบว้ายบังคมลา (ถึงแก่กรรม, ถึงอนิจกรรม, ถึงแก่อสัญกรรม) ด้วยโรค.....ที่.....อำเภอ.....

จังหวัด.....เมื่อวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

เวลา.....น.

ควรมิควรแล้วแต่จะทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ขอเดชะ

หมายเหตุ หนังสือกราบบังคมทูลลานั้น ไม่ต้องลงนามทำหนังสือ

๒. การขอพระราชทานเพลิงศพ

๒.๑ การขอพระราชทานเพลิงศพ เจ้าภาพ หรือทายาท ผู้ประสงค์ขอพระราชทานเพลิงศพ จะต้องทำหนังสือแจ้งไปยังกระทรวงเจ้าสังกัดของผู้ถึงแก่กรรม เพื่อให้เจ้าสังกัดทำเรื่องเสนอเลขาธิการพระราชวัง โดยระบุ

๒.๑.๑ ชื่อ ตำแหน่ง ชั้น ยศ ของผู้ถึงแก่กรรม

๒.๑.๒ ถึงแก่กรรมด้วยโรคอะไร ที่ไหน เมื่อใด

๒.๑.๓ ได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ อะไรบ้าง

๒.๑.๔ มีความประสงค์จะขอรับพระราชทานเครื่องเกียรติยศประกอบศพออย่างไรบ้าง

๒.๑.๕ ประกอบการฃาปนกิจศพที่วัดไหน จังหวัดไหน วันเวลาใด

๒.๒ การขอพระราชทานเพลิงศพเป็นกรณีพิเศษ เจ้าภาพ หรือทายาทผู้ประสงค์ขอพระราชทานเพลิงศพกรณีพิเศษ ต้องทำหนังสือถึงเลขาธิการพระราชวัง โดยระบุ

๒.๒.๑ ชื่อ - สกุล และประวัติโดยย่อของผู้ถึงแก่กรรม

๒.๒.๒ ถึงแก่กรรมด้วยโรคอะไร ที่ไหน เมื่อใด

๒.๒.๓ ระบุคุณงามความดีที่เป็นประโยชน์แก่ประเทศชาติ หรือคุณสมบัติ ตามหลักเกณฑ์การพิจารณาการขอพระราชทานเพลิงศพเป็นกรณีพิเศษ

๒.๒.๔ ระบุ วัน เวลา สถานที่ที่จะประกอบการฃาปนกิจ

หลักฐานที่ต้องนำมาแสดงในการขอพระราชทานเพลิงศพเป็นกรณีพิเศษ มีดังนี้-

- ใบมรณบัตรของผู้ที่ถึงแก่กรรม
- ทะเบียนบ้านของทายาทของผู้ที่ถึงแก่กรรม
- บัตรประจำตัวประชาชน หรือบัตรข้าราชการของทายาทของผู้ถึงแก่กรรม
- หนังสือรับรองจากหน่วยงานรัฐวิสาหกิจ ใบอนุโมทนาบัตร ใบประกาศเหรียญ

กล้าหาญหรือเหรียญชัยสมรภูมิ

ทั้งนี้ ต้องนำเอกสารต้นฉบับและสำเนาแนบมาพร้อมกับหนังสือด้วย

ตัวอย่างหนังสือขอพระราชทานเพลิงศพเป็นกรณีพิเศษ

ที่อยู่.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

เรื่อง ขอพระราชทานเพลิงศพ เป็นกรณีพิเศษ

เรียน เลขาธิการพระราชวัง

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. สำเนาใบมรณบัตร

๒. สำเนาทะเบียนบ้าน (ผู้ขอหรือทายาท)

๓. สำเนาบัตรประจำตัว (ผู้ขอ)

ด้วยข้าพเจ้า.....ตำแหน่ง.....

สังกัด.....จะทำการฌาปนกิจศพ ผู้เป็นบิดา/มารดาซึ่งถึง
แก่กรรมด้วยโรค.....ณ.....

เมื่อวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....ณ เมรุวัด.....

ในวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....เวลา.....น.

ขณะที่.....ผู้เป็นบิดา/มารดา ยังมีชีวิตอยู่ได้

ประกอบ คุณงามความดีอย่างมาก ได้อบรมสั่งสอนบุตร – ธิดา ให้รู้จักรักชาติ ศาสนา
พระมหากษัตริย์ และพระราชวงศ์เสมอมา ทั้งยังได้ให้การศึกษาแก่บุตร – ธิดา เป็นอย่างดี
จนได้รับราชการเป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติ และราชการเป็นอย่างมาก

บุตร – ธิดา มีความอาลัยรัก กตัญญู และสำนึกในหน้าที่ ที่มีต่อผู้บังเกิดเกล้า
จึงกราบเรียนมาเพื่อขอพระราชทานเพลิงศพเป็นกรณีพิเศษ เพื่อเป็นเกียรติแก่.....

.....ผู้เป็นบิดา/มารดา และวงศ์ตระกูลสืบไป

ขอได้โปรดนำความกราบบังคมทูลพระกรุณาทราบฝ่าละอองธุลีพระบาท
การจะควรประการใดแล้วแต่จะทรงกรุณาโปรดเกล้า ฯ

ขอแสดงความนับถือ

๒.๓ ติดต่อด่วนเพื่อเตรียมการพระราชทานเพลิงศพ

การพระราชทานเพลิงศพนั้น จะต้องไม่ตรงกับวันเฉลิมพระชนมพรรษาของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และวันเฉลิมฉลองสิริราชสมบัติพระราชพิธีฉัตรมงคล (และตามประเพณีนิยม ไม่มีการเผาศพในวันศุกร์)

การพระราชทานเพลิงศพที่เมรุหลวงหน้าพลับพลาอิศริยาภรณ์วัดเทพศิรินทราวาส หากมีพระราชประสงค์ที่จะทรงกำหนดการเสด็จพระราชดำเนินไปพระราชทานเพลิงศพตรงกับวันที่มีผู้ขอรายใดกำหนดไว้แล้ว เจ้าภาพผู้ขอนั้นจะต้องเลื่อนไปโดยไม่มีข้อแม้ทั้งสิ้น

ผู้มีสิทธิได้รับพระราชทานเพลิง ถ้าจะพระราชทานเพลิงศพในต่างจังหวัด ทางสำนักพระราชวังจะได้จัดหีบเพลิงให้เจ้าสังกัดหรือเจ้าภาพรับไปปฏิบัติ

กรณีพระราชทานในกรุงเทพมหานคร และเขตปริมณฑลใกล้กรุงเทพฯ ในระยะทางไม่เกิน ๕๐ กม. สำนักพระราชวังจะจัดเจ้าพนักงานเชิญเพลิงหลวงไปพระราชทานโดยรถยนต์หลวง **ทั้งนี้เจ้าภาพไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายใด ๆ ทั้งสิ้นในการพระราชทานเพลิงศพ**

ในกรณีที่เจ้าภาพศพมีความประสงค์จะถวายเงินเนื่องจากได้รับพระบรมราชานุญาตเคราะห์สามารถสมทบทุนในองค์การการกุศลในพระบรมราชูปถัมภ์ อาทิ มูลนิธิอานันทมหิดล หรือกองทุนโรงเรียนพระตำหนักสวนกุหลาบ ฯลฯ โดยให้นำเงินหรือเช็คส่งมอบเลขากิจการพระราชวังพร้อมทั้งแจ้งความประสงค์ในการมอบ เพื่อสำนักพระราชวังจะได้ดำเนินการต่อไป

สำหรับเครื่องประกอบเกียรติยศ ได้แก่ หีบ โศก ฉัตรตั้งนั้นทางสำนักพระราชวังจะเชิญไปประกอบและแต่งตั้งไว้มีกำหนดเพียง ๗ วัน เมื่อพ้นไปแล้วเจ้าภาพหรือทายาทยังไม่กำหนดพระราชทานเพลิง ถ้าทางราชการมีความจำเป็นก็จะถอนส่วนประกอบนอกของหีบ โศกไปใช้ในราชการต่อไป

อนึ่ง สำนักพระราชวังได้มีคำสั่งให้กองพระราชพิธีปฏิบัติเกี่ยวกับเรื่องการศพ
ของผู้ที่ได้รับพระราชทานเครื่องเกียรติยศประกอบศพชั้นโกศ เมื่อวันที่ ๔ สิงหาคม
พุทธศักราช ๒๕๓๘ ไว้ดังนี้

กองพระราชพิธี

เนื่องจากในปัจจุบันผู้ที่ถึงแก่กรรมได้รับพระราชทานเกียรติยศประกอบศพชั้นสูง
ในระดับพระราชทานโกศ แต่ทายาทได้รับคำสั่งจากผู้ถึงแก่กรรมว่ามีความประสงค์ให้
บรรจุลงหีบ แล้วขอพระราชทานตั้งโกศประกอบเกียรติยศ ครั้นถึงกำหนดการขอ
พระราชทานเพลิงศพทางเจ้าหน้าที่กองพระราชพิธีไม่ยินยอมให้ตั้งโกศบนจิตกาธานโดย
ปราศจากร่างผู้ถึงแก่กรรม เลขาธิการพระราชวังได้ปรึกษากับผู้รู้พิจารณาว่าควรที่จะ
ยินยอมให้ตั้งโกศตามเกียรติยศของผู้ตายบนจิตกาธานได้ ในกรณีศพของผู้ตายบรรจุหีบ
โดยนำหีบใส่ไว้ในเตาเผาก่อนถึงเวลาพิธีการ

โดยเหตุผลที่ว่า โกศเป็นเครื่องแสดงเกียรติยศของผู้ตายและเป็น
เครื่องหมายแห่งผลของการที่ได้ปฏิบัติราชการ หรือการที่ได้ทำประโยชน์ให้กับ
บ้านเมืองมาตลอดจึงไม่มีความจำเป็นที่จะต้องมีร่างของผู้ตายอยู่ในนั้น ให้ถือ
ปฏิบัติตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

**ข้อแนะนำการปฏิบัติเกี่ยวกับการพระราชทานหีบเพลิงไป
พระราชทานเพลิงศพต่างจังหวัด**

(ระยะทางห่างจากสำนักพระราชวังเกิน ๕๐ กิโลเมตร)

ตามระเบียบที่สำนักพระราชวังได้วางไว้ เมื่อกระทรวงเจ้าสังกัดผู้ว่าราชการ
จังหวัด หรือเจ้าภาพ แล้วแต่กรณีได้มีหนังสือแจ้งมายังสำนักพระราชวังเพื่อขอ
พระราชทานเพลิงศพ หากศพนั้นอยู่ในเกณฑ์ที่จะได้รับพระราชทานเพลิงสำนักพระราชวัง
จะได้มีหมายรับสั่งแจ้งให้เจ้าภาพเพื่อทราบ จากนั้นเจ้าภาพ หรือเจ้าหน้าที่ของจังหวัด

แล้วแต่กรณีไปขอรับหีบเพลิงพระราชทานได้ที่กองพระราชพิธีสำนักพระราชวัง เมื่อได้รับหีบเพลิงพระราชทานไปแล้ว ต้องปฏิบัติตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

๑. เชิญหีบเพลิงพระราชทานไปวางที่ศาลากลางจังหวัด อำเภอ หน่วยราชการที่ตั้งกักในท้องที่หรือที่บ้านเจ้าภาพแล้วแต่กรณีโดยตั้งไว้ในที่อันสมควรและควรมีพานรองรับหีบเพลิงพระราชทานนั้นด้วย

๒. เมื่อถึงกำหนดวันที่ขอพระราชทานเพลิงศพทางจังหวัด อำเภอหรือเจ้าภาพแล้วแต่กรณี จะต้องจัดบุคคลที่รับราชการแต่งเครื่องแบบปกติขาวไว้ทุกข์ เพื่อเชิญหีบเพลิงพระราชทานพร้อมด้วยพานรอง (หนึ่งหีบต่อหนึ่งคน) ไปยังเมรุที่จะประกอบพิธีและก่อนที่จะเชิญขึ้นไปตั้งบนเมรุนั้น ควรยกศพขึ้นตั้งเมรุเรียบร้อยแล้วจึงเชิญพานหีบเพลิงพระราชทานขึ้นไปตั้งไว้บนโต๊ะทางด้านศีรษะศพ (บนโต๊ะที่ตั้งหีบเพลิงพระราชทานนั้นจะต้องมีผ้าปูให้เรียบร้อยและห้ามมิให้นำสิ่งหนึ่งสิ่งใดวางร่วมอยู่ด้วยเป็นอันขาด) เมื่อเชิญพานหีบเพลิงพระราชทานวางเรียบร้อยแล้ว ให้ผู้เชิญคำนับเคารพศพหนึ่งครั้ง แล้วจึงลงจากเมรุ

๓. ขณะที่เชิญพานหีบเพลิงพระราชทานไปนั้น ผู้เชิญจะต้องระมัดระวังกิริยาโดยอยู่ในอาการสำรวมไม่พูดคุยกับผู้ใด ไม่ต้องทำความเคารพผู้ใด และไม่เชิญหีบเพลิงพระราชทานเดินตามหลังผู้หนึ่งผู้ใดเป็นอันขาด

๔. ระหว่างที่การเชิญหีบเพลิงพระราชทานไปสู่เมรุนั้น ประชาชนที่มาร่วมงานควรนั่งอยู่ในความสงบโดยมิต้องยืนขึ้น ไม่ต้องทำความเคารพและไม่มีการบรรเลงเพลงอย่างใดทั้งสิ้น เพราะยังไม่ถึงขั้นตอนของพิธีการ ผู้เชิญมิให้ผู้แทนพระองค์ เป็นการปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมาย

๕. ผู้ที่ตั้งแถวรอรับการเชิญหีบเพลิงพระราชทานไปสู่เมรุ ควรเป็นเจ้าภาพงานการแต่งกายควรแต่งไว้ทุกข์ตามประเพณีนิยมในกรณีที่เป็นข้าราชการแต่งเครื่องแบบปกติขาวไว้ทุกข์

ผู้ที่ไปร่วมงานพระราชทานเพลิงศพทั้งประชาชน และข้าราชการ รวมทั้งพนักงาน ลูกจ้าง รัฐวิสาหกิจ ควรแต่งกายไว้ทุกข์ตามประเพณีนิยมส่วนบุคคลหรือญาติ รวมทั้งผู้ที่เคารพนับถือผู้วายชนม์ที่รับราชการ จะแต่งเครื่องแบบปกติขาวไว้ทุกข์ก็จะเป็นเกียรติแก่ผู้วายชนม์ และยังนับว่าเป็นการถวายพระเกียรติ

๖. เมื่อถึงกำหนดเวลาพระราชทานเพลิง ให้เจ้าภาพเชิญแขกผู้มีอาวุโสสูงสุดในที่นั้นขึ้นเป็นประธานประกอบพิธีพระราชทานเพลิง (ผู้มีอาวุโสสูงสุดนั้นหมายถึงอาวุโสทั้งด้านคุณวุฒิและด้านวัยวุฒิ ทั้งนี้หากมีพระราชวงศ์ตั้งชั้นหม่อมเจ้าขึ้นไป หรือราชสกุลที่มีเกียรติในราชการซึ่งผู้วายชนม์หรือทายาทอยู่ได้บังคับบัญชา หรือเป็นผู้ที่เคารพนับถือสมควรเชิญบุคคลนั้นเป็นประธาน)

๗. ในระยะเวลาก่อนที่เจ้าภาพเชิญผู้มีอาวุโสสูงสุดขึ้นเป็นประธาน ประกอบพิธีพระราชทานเพลิงนั้น ให้ผู้ที่เชิญหีบเพลิงพระราชทานขึ้นไปรออยู่ ณ ใต้ระวางหีบเพลิงพระราชทานบนเมรุก่อน เมื่อผู้เป็นประธานทอดผ้าไตรบังสุกุล และพระภิกษุได้ชักผ้าบังสุกุลแล้ว ให้ผู้ที่เชิญหีบเพลิงพระราชทานแก่อหีบเพลิงพระราชทานออก จากนั้นผู้เป็นประธานปฏิบัติตามขั้นตอนต่อไปนี้

- เปิดฝาหีบเพลิงพระราชทาน
- หยิบเทียนชนวนในหีบเพลิงพระราชทานมอบให้ผู้เชิญหีบเพลิงพระราชทานถือไว้
- หยิบกลักไม้ขีดในหีบเพลิงพระราชทานจุดไฟ ต่อเทียนชนวนที่ผู้เชิญหีบเพลิงพระราชทานถือไว้ รอจนเทียนลูกใหม่ดีแล้ว
- ถวายบังคม (ไหว้) หนึ่งครั้ง ก่อนหยิบรูป ดอกไม้จันทร์ และเทียนพระราชทาน (จำนวน ๑ ชุด) ในหีบเพลิงพระราชทาน จุดไฟหลวงจากเทียนชนวนแล้ววางไว้ใต้กลางฐานที่ตั้งศพ จากนั้นก้าวเท้าถอยหลังหนึ่งก้าว คำนับเคารพศพหนึ่งครั้ง แล้วลงจากเมรุ เป็นอันเสร็จพิธี

หมายเหตุ

๑. สำหรับศพที่ได้รับพระมหากรุณาธิคุณพระราชทานผ้าไตรทอดถวายพระบังสกุลด้วยนั้น ผู้เป็นประธานต้องถวายบังคม (ไหว้) หนึ่งครั้ง ก่อนหยิบผ้าจากเจ้าหน้าที่ผู้เชิญแล้วทอดผ้าตามพิธีต่อไป

๒. ในกรณีที่เจ้าภาพประสงค์ให้มีการอ่าน หมายรับสั่ง เพื่อแสดงถึงการได้รับพระราชทานเพลิงศพ ประวัติผู้วายชนม์ เพื่อประกาศเกียรติคุณ และคำสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณในงานพระราชทานเพลิงศพนั้น ให้อ่านเรียงลำดับตามที่กล่าวมา ทั้งนี้ หากจะอ่านเพียงใดอย่างหนึ่งก็ได้ หรือไม่อ่านเลยก็ได้ขึ้นอยู่กับความประสงค์และความสะดวกของเจ้าภาพเป็นสำคัญ ส่วนการลงทำยคำอ่านสามารถอ่านชื่อบุคคลผู้เป็นทายาททั้งหมดหรือจะออกชื่อแต่เจ้าภาพก็ย่อมกระทำได้

๓. ทางสำนักพระราชวังได้ออกคำสั่ง ห้ามเจ้าหน้าที่ของสำนักพระราชวังเชิญหีบเพลิงไปปฏิบัติ

การจัดกองทหารเกียรติยศ

ตามข้อบังคับกระทรวงกลาโหม ว่าด้วยการจัดกองทหารเกียรติยศ พ.ศ.๒๕๒๘ กำหนดไว้ว่า ศพทหารซึ่งเสียชีวิตในขณะประจำกร ให้จัดเมื่อเวลาเผาหรือฝัง ตามลัทธิตศานาของผู้เสียชีวิต แต่ให้จัดจัดสำหรับศพทหารซึ่งเสียชีวิต เนื่องจากตนเองกระทำ ความผิดหรือประพตชั่ว

กองทหารเกียรติยศสำหรับศพทหารเมื่อเวลาเผาหรือฝัง ให้จัดกำลังดังนี้

- สำหรับศพนายทหารชั้นนายพัน นายนาวา หรือ นายนาวาอากาศ ชั้นไปให้จัดกำลัง ๑ กองร้อย ถือปืนเล็กกล้วนมีแตรเดี่ยวและแตรวง (ถ้ามี)
- สำหรับศพนายทหารชั้นนายร้อย นายเรือ หรือนายเรืออากาศ ให้จัดกำลัง กึ่งกองร้อย ถือปืนเล็กกล้วนมีแตรเดี่ยว

- สำหรับศพนายทหารประทอน และศพนักเรียนทหาร ซึ่งเมื่อสำเร็จการศึกษาแล้ว จะได้เป็นนายทหารสัญญาบัตร ให้จัดกำลัง ๑ หมวด ถือปืนเล็กกล้วนมีแตรเดี่ยว

- สำหรับศพพลทหาร และศพนักเรียนทหาร ซึ่งเมื่อสำเร็จการศึกษาแล้ว จะได้เป็นนายทหารประทอน ให้จัดกำลัง ๑ หมู่ ถือปืนเล็กกล้วนมีแตรเดี่ยว ผู้ใดมีความประสงค์ จะขอให้จัดกองทหารเกียรติยศให้ทำหนังสือขอไปยังกรมสารบรรณทหารอากาศ

การจัดกองทหารเกียรติยศเป็นพิเศษนอกจากที่กล่าวแล้วแก่ผู้ใดโอกาสใด กำลังเท่าใด และแต่งเครื่องแบบอย่างไร กระทรวงกลาโหมก็จะได้สั่งเป็นครั้งคราว หรือตามผู้บัญชาการทหารอากาศ พิจารณาสั่งการตามที่เห็นสมควร

การฌาปนกิจสงเคราะห์

หลังจากที่ทายาทของข้าราชการบำนาญซึ่งถึงแก่กรรมได้จัดเตรียมงานเกี่ยวกับพิธีศพแล้ว หากผู้ถึงแก่กรรมเป็นสมาชิกฌาปนกิจสงเคราะห์ของเหล่าทัพใด ก็เป็นหน้าที่ของทายาทหรือบุคคลซึ่งสมาชิกฌาปนกิจสงเคราะห์ (ผู้ตาย) ระบุตัวให้เป็นผู้รับเงินสงเคราะห์จะต้องเตรียมการเพื่อขอรับสิทธิจากหน่วยงานฌาปนกิจสงเคราะห์ของเหล่าทัพนั้นต่อไป โดยเตรียมหลักฐานและเอกสารต่าง ๆ ประกอบการดำเนินการติดต่อขอรับสิทธิกับเจ้าหน้าที่แผนกฌาปนกิจ กองการสงเคราะห์ กรมสวัสดิการทหารอากาศในบริเวณวัดพระศรีมหาธาตุวรมหาวิหาร บางเขน พร้อมเอกสารต่อไปนี้

๑. หนังสือตอบรับการเข้าเป็นสมาชิก ฯ
๒. สำเนาทะเบียนบ้าน
๓. มรณบัตร
๔. บัตรประจำตัวผู้รับเงิน (ถ่ายทั้งด้านหน้า – ด้านหลัง)
๕. นายทหารสัญญาบัตร ๒ คน สำหรับค้ำประกันการรับเงินพร้อมกับสำเนาอย่างละ ๕ ชุด

การติดต่อกับฌาปนสถานและสุสานของวัด

สถานที่ประกอบการฌาปนกิจศพนั้นเมื่ออยู่โดยทั่วไปทั้งในเขตกรุงเทพมหานคร และต่างจังหวัด ข้าราชการทหารส่วนมากมักจะสมัครเข้าเป็นสมาชิกฌาปนกิจสงเคราะห์ของแต่ละเหล่าทัพ เมื่อถึงแก่กรรมลงสามี่ หรือภริยา บุตร ธิดา ญาติพี่น้อง จึงมักจะใช้บริการทางฌาปนกิจสถานของเหล่าทัพที่ข้าราชการทหาร หรือผู้รับเบี้ยหวัดบ้านาญผู้ซึ่งถึงแก่กรรมสังกัดอยู่เพื่อเป็นความสะดวกแต่ท่านสามารถติดต่อฌาปนกิจสถานของเหล่าทัพได้ ดังนี้

กองทัพอากาศ

วัดพระศรีมหาธาตุวรมหาวิหาร ถนนพหลโยธิน แขวงอนุสาวรีย์ เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร โทร. ๐ ๒๕๒๑ ๑๕๗๑

หมายเหตุ หมายเลขโทรศัพท์อาจเปลี่ยนแปลงจากเดิมได้

การจัดการมรดก

๑. ทรัพย์มรดก

๑.๑ ทรัพย์มรดก คือ ทรัพย์สินทุกชนิดของผู้ตายตลอดทั้งสิทธิหน้าที่และความรับผิดชอบต่าง ๆ เว้นแต่ตามกฎหมาย หรือว่าโดยสภาพแล้วเป็นการเฉพาะตัวของผู้ตายโดยแท้

๑.๒ หลักการแบ่งปันทรัพย์มรดก

๑.๒.๑ ถ้าผู้ตายมีคู่สมรสยังมีชีวิตอยู่ ให้แบ่งทรัพย์สินระหว่างสามีภรรยา ก่อน

๑.๒.๒ เมื่อแบ่งระหว่างสามี ภรรยาแล้ว ส่วนของผู้ตาย คือ ทรัพย์มรดกที่จะต้องนำไปแบ่งปันระหว่างทายาท

๒. มรดกซึ่งไม่มีพินัยกรรม

เมื่อบุคคลใดถึงแก่ความตายโดยไม่ได้ทำพินัยกรรมไว้ มรดกของบุคคลนั้น จะตกทอดแก่ทายาททันที ซึ่งตามกฎหมายเรียกว่า ทายาทโดยธรรมอันประกอบด้วยญาติ และคู่สมรส ญาติของผู้ตาย มีใช้ทุกคนที่จะมีสิทธิได้รับมรดก เพราะกฎหมายได้บัญญัติ ให้ญาติที่สนิทสนมกับผู้ตายเท่านั้นที่มีสิทธิได้รับมรดก โดยญาติที่สนิทที่สุดได้รับมรดก ไปก่อน ส่วนญาติที่สนิทรองลงมาจะมีสิทธิได้รับมรดกก็ต่อเมื่อญาติสนิทในลำดับต้นไม่มี ส่วนคู่สมรสนั้นจะมีสิทธิได้รับมรดกเสมอตามส่วนมากน้อยตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ แต่ทั้งนี้คู่สมรสนั้นต้องเป็นคู่สมรสที่ถูกต้องตามกฎหมาย กล่าวคือ ต้องได้จดทะเบียน สมรสกันนั่นเอง

๓. ทายาทโดยธรรมซึ่งมีสิทธิได้รับมรดก ได้แก่

๓.๑ ผู้สืบสันดาน คือ ลูก หลาน เหลน ลื้อ

๓.๒ บิดามารดา

๓.๓ พี่น้องร่วมบิดามารดา เดียวกัน

๓.๔ พี่น้องร่วมบิดาหรือร่วมมารดาเดียวกัน

๓.๕ ปู่ ย่า ตา ยาย

๓.๖ ลุง ป้า น้า อา

๓.๗ คู่สมรสที่ถูกต้องตามกฎหมาย

๔. การแบ่งทรัพย์สินมรดกระหว่างทายาทโดยธรรมในลำดับและชั้นต่าง ๆ

๔.๑ ถ้าเจ้ามรดกมีทายาทโดยธรรมในลำดับชั้นต่าง ๆ หลายชั้น เช่น อาจจะมีลูกพี่น้อง ปู่ย่าตายาย เช่นนี้แล้ว ทายาทโดยธรรมในลำดับต้นจะได้รับมรดกไป ก่อน ส่วนทายาทโดยธรรมในลำดับรองลงมาไม่มีสิทธิได้รับมรดก

ข้อยกเว้นที่ทำให้ทายาทโดยธรรมในลำดับหลังมีสิทธิได้รับมรดกของผู้ตาย ได้แก่กรณีผู้ตายมีผู้สืบสันดานซึ่งเป็นทายาทโดยธรรมในลำดับที่ ๑ และมีบิดามารดาซึ่งเป็นทายาทโดยธรรมในลำดับที่ ๒ กรณีเช่นนี้ บิดามารดาซึ่งเป็นทายาทโดยธรรมในลำดับที่ ๒ จะไม่ถูกทายาทโดยธรรมในลำดับที่ ๑ คือ ผู้สืบสันดานตัดไปโดยกฎหมายบัญญัติให้บิดามารดานั้นมีสิทธิได้รับมรดกของผู้ตายคนหนึ่ง

๔.๒ กรณีที่ผู้ตายมีคู่สมรสที่ถูกต้องตามกฎหมาย ซึ่งยังมีชีวิตอยู่แม้ผู้ตายจะมีทายาทโดยธรรมในลำดับใดก็ตาม คู่สมรสของผู้ตายมีสิทธิได้รับมรดกเสมอ ส่วนจะได้ส่วนแบ่งเป็นจำนวนเท่าใด ต้องเป็นไปตามกฎหมายบัญญัติไว้ กล่าวคือ

๔.๒.๑ ถ้าผู้ตายมีทายาทโดยธรรมในลำดับที่ ๑ คือ ผู้สืบสันดาน และมีคู่สมรส กรณีเช่นนี้คู่สมรสมีสิทธิได้รับมรดกเสมือนหนึ่งว่าตนเป็นบุตรของผู้ตาย

๔.๒.๒ ถ้าผู้ตายมีทายาทโดยธรรมในลำดับที่ ๓ พี่น้องร่วมบิดามารดาเดียวกันหรือมีทายาทโดยธรรมในลำดับที่ ๒ คือ บิดามารดาและผู้ตายมีคู่สมรสซึ่งยังมีชีวิตอยู่ กรณีเช่นนี้ คู่สมรสมีสิทธิได้รับมรดกครึ่งหนึ่ง

๔.๒.๓ ถ้าผู้ตายมีทายาทโดยธรรมลำดับที่ ๔ คือ พี่น้องร่วมบิดา หรือร่วมมารดาเดียวกัน หรือมีทายาทโดยธรรมลำดับที่ ๕ คือ ปู่ ย่า ตา ยาย หรือมีทายาทโดยธรรมลำดับที่ ๖ ลุง ป้า น้า อา และมีคู่สมรสที่ยังมีชีวิตอยู่ กรณีเช่นนี้คู่สมรสมีสิทธิได้รับมรดก ๒ ใน ๓ ส่วน

๔.๒.๔ ถ้าผู้ตายไม่มีทายาทโดยธรรมอยู่เลยคงมีแต่คู่สมรสเท่านั้น กรณีเช่นนี้คู่สมรสได้รับมรดกทั้งหมด

๔.๓ ในกรณีที่มิมีทายาทโดยธรรมในลำดับเดียวกันหลายคนทายาทโดยธรรมเหล่านั้นจะได้รับมรดกคนละเท่า ๆ กัน

๔.๔ ในกรณีที่มีทายาทโดยธรรมในลำดับที่ ๑ ผู้สืบสันดานหลายชั้น เช่น เจ้ามรดกมีทั้งลูกและหลาน ลูกมีสิทธิได้รับมรดกก่อน หลานจะไม่มีสิทธิได้รับมรดก เว้นแต่ลูกจะได้ตายไปก่อนเจ้ามรดก หลานจึงจะเข้ารับมรดกได้โดยการรับมรดกแทนที่

๔.๕ ทายาทโดยธรรมในลำดับที่ ๑ คือ ผู้สืบสันดานนั้นในกรณีที่เป็มนบุตร ซึ่งจะมีสิทธิได้รับมรดกจะต้องเป็นบุตรในกรณีดังต่อไปนี้ คือ

๔.๕.๑ บุตรที่ชอบด้วยกฎหมาย ได้แก่ บุตรที่เกิดจากบิดามารดา ที่ได้จดทะเบียนสมรสกัน ซึ่งจะเป็นบุตรที่ชอบด้วยกฎหมายทั้งของบิดา และมารดา ถ้ามิได้จดทะเบียนสมรสกัน บุตรนั้นจะเป็นบุตรที่ชอบด้วยกฎหมายเฉพาะของมารดา เท่านั้น และบุตรที่เกิดจากบิดามารดาที่มีได้จดทะเบียนสมรสกัน จะเป็นบุตรที่ชอบด้วยกฎหมายของบิดาก็ต่อเมื่อบิดามารดาได้จดทะเบียนสมรสกันหรือบิดาได้จดทะเบียนรับรองว่าบุตรนั้นเป็นบุตรของตนหรือมีคำพิพากษาว่าบุตรนั้นเป็นบุตรของบิดา

๔.๕.๒ บุตรบุญธรรม ซึ่งผู้รับบุตรบุญธรรมได้จดทะเบียนรับเด็ก เป็นบุตรบุญธรรมโดยชอบด้วยกฎหมายแล้ว

๔.๕.๓ บุตรนอกกฎหมายที่บิดารับรองแล้ว เช่น ชายหญิงได้เสียกัน และคลอดบุตรต่อมาชายรับเด็กไปเลี้ยงดูให้การศึกษาให้ใช้นามสกุลกรอกแบบเสียภาษีเงินได้ ภางด.๙ ว่าเป็นบุตรและเบิกเงินช่วยค่าเล่าเรียนบุตร

- นำหญิงไปคลอดที่โรงพยาบาล หมั้นไปเยี่ยมและรับกลับบ้าน จนกระทั่งขอให้แพทย์ประจำตำบลตั้งชื่อเด็กที่คลอดให้
- อุปการะเลี้ยงดูให้การศึกษา
- บิดามีพฤติการณ์รับรองทารกในครรภ์ว่าเป็นบุตร โดยวิธีจัดงานเลี้ยงฉลองการตั้งครรภ์

๔.๖ ในกรณีที่สามีสามีภริยาหย่าร้างกัน หรือแยกกันอยู่โดยมิได้หย่าขาดจากกันตามกฎหมาย กรณีเช่นนี้ ทั้งสามีและภริยายังคงมีสิทธิได้รับมรดกซึ่งกันและกัน โดยกฎหมายถือว่ายังเป็นสามีภริยากันอยู่นั่นเอง

๔.๗ ผู้รับบุตรบุญธรรมไม่มีสิทธิได้รับมรดกของบุตรบุญธรรม แต่บุตรบุญธรรมมีสิทธิได้รับมรดกของผู้รับบุตรบุญธรรม และมีสิทธิได้รับมรดกของบิดามารดาเดิมด้วย

๔.๘ บุตรบุญธรรมไม่มีสิทธิได้รับมรดกของคู่สมรส ของผู้รับบุตรบุญธรรม เว้นแต่คู่สมรสของผู้รับบุตรบุญธรรมจะได้จดทะเบียนรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมด้วย

๔.๙ ในกรณีที่ผู้ตายไม่มีทายาทโดยธรรมอยู่เลยและผู้ตายก็มีได้ทำพินัยกรรมไว้ กรณีเช่นนี้มรดกจะตกทอดแก่แผ่นดิน

๕. มรดกซึ่งมีพินัยกรรม

กองมรดกจะตกทอดแก่ทายาทโดยธรรมดังกล่าวมาแล้วในกรณีที่ผู้ตายมิได้ทำพินัยกรรมไว้ แต่เมื่อเจ้ามรดกไม่ต้องการที่จะให้มรดกของตนตกทอดแก่ทายาทโดยธรรมก็อาจจะทำพินัยกรรมกำหนดไว้เป็นคำสั่งในพินัยกรรมว่าเมื่อตนเองตายไปแล้วให้ทรัพย์สินของตนหรือสิทธิต่าง ๆ หรือเรื่องต่าง ๆ ตกทอดให้แก่บุคคลใดบุคคลหนึ่ง เช่น อาจจะมอบหมายเรื่องการจัดการศพให้แก่ผู้ใดเป็นผู้จัดการ หรืออาจจะอุทิศศพหรืออวัยวะอื่น ๆ ของตนให้แก่โรงพยาบาล เป็นต้น

กรณีที่ผู้ทำพินัยกรรมไว้ดังกล่าว ก็คงต้องเป็นไปตามเจตนาที่เจ้ามรดกได้แสดงไว้ทั้งนี้โดยมิต้องคำนึงว่าผู้รับพินัยกรรมจะมีความเกี่ยวพันโดยจะเป็นญาติกับผู้ตายหรือไม่ก็ตามแต่พินัยกรรมที่ทำขึ้นนั้นจะต้องถูกต้องตามแบบที่กฎหมายบัญญัติไว้อีกทั้งผู้ทำพินัยกรรมจะต้องเป็นผู้ที่มีความสามารถที่จะทำพินัยกรรมด้วยตัวบุคคลที่ระบุให้เป็นผู้รับทรัพย์มรดกตามพินัยกรรมจะต้องไม่เป็นบุคคลที่กฎหมายห้ามไว้และโดยเฉพาะอย่างยิ่งข้อความในพินัยกรรมจะต้องทำขึ้นให้มีผลใช้ได้ตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ มิฉะนั้นแล้ว

พินัยกรรมที่สร้างขึ้นก็จะเป็นอันเสียเปล่าใช้ไม่ได้ทำให้ทรัพย์สินมรดกนั้น ๆ ตกทอดแก่ทายาท โดยธรรมชาติเหมือนเดิม

๖. บุคคลจะเป็นผู้ทำพินัยกรรมได้

๖.๑ ต้องเป็นบุคคลธรรมดาเท่านั้น นิติบุคคล (บุคคลตามกฎหมาย เช่น ห้างหุ้นส่วนจำกัดบริษัทจำกัด สมาคม ฯลฯ) ไม่สามารถทำพินัยกรรมให้แก่อุทิศได้เพราะสิทธิและหน้าที่ใด ๆ อันเกิดขึ้นตามพินัยกรรมจะมีผลบังคับเรียกร้องกันได้ก็ต่อเมื่อผู้ทำพินัยกรรมตายเท่านั้น ซึ่งในกรณีเช่นนี้ก็ทำให้เห็นได้ว่านิติบุคคลนั้นไม่มีการตาย มีแต่การสิ้นสุดของการเป็นนิติบุคคล ซึ่งไม่ใช่การตายในความหมายของกฎหมายลักษณะมรดก กรณีของนิติบุคคลจึงไม่มีทรัพย์สินใด ๆ ซึ่งจะเป็นมรดกตกทอดไปยังทายาท โดยธรรมชาติ หรือผู้รับพินัยกรรม

๖.๒ ผู้เยาว์สามารถทำพินัยกรรมได้หากผู้เยาว์นั้นมีอายุครบ ๑๕ ปี บริบูรณ์ ถ้าฝ่าฝืนไปทำพินัยกรรมนั้นเป็นโมฆะ (เสียเปล่าใช้ไม่ได้เสมือนว่าไม่ได้มีการทำพินัยกรรมไว้นั่นเอง)

๖.๓ คนวิกลจริต ซึ่งศาลสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถ (คนบ้า) หากได้ทำพินัยกรรม พินัยกรรมเป็นโมฆะ ถ้าศาลยังไม่สั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถ พินัยกรรมนั้นใช้ได้ จะใช้ไม่ได้ (เสียเปล่า) ก็ต่อเมื่อพิสูจน์ได้ว่าบุคคลนั้นได้ทำพินัยกรรมในขณะที่บุคคลนั้นเป็นคนวิกลจริต

๖.๔ แม้จะได้ทำพินัยกรรมไว้ แต่ทรัพย์สินมรดกอาจตกทอดแก่ทายาทโดยธรรมหรือแผ่นดินได้ กรณีที่เจ้ามรดกทำพินัยกรรมไว้ แต่พินัยกรรมหรือข้อกำหนดในพินัยกรรมไม่มีผลใช้บังคับได้ ทรัพย์สินนั้น ๆ จะตกทอดได้แก่ทายาทโดยธรรมหรือถ้าไม่มีทายาทโดยธรรมทรัพย์สินนั้นจะตกทอดแก่แผ่นดินซึ่งจะขอแยกกล่าวดังต่อไปนี้ คือ

๖.๔.๑ กรณีที่ข้อกำหนดให้พินัยกรรมตกไปใช้บังคับไม่ได้
ได้แก่กรณีที่

๖.๔.๑.๑ เมื่อผู้รับพินัยกรรมตายก่อนผู้ทำพินัยกรรม

๖.๔.๑.๒ เมื่อข้อกำหนดพินัยกรรมเป็นผลใช้ได้ต่อเมื่อ
เงื่อนไขอย่างใดอย่างหนึ่งสำเร็จลง และผู้รับพินัยกรรมตายเสียก่อนเงื่อนไขสำเร็จ หรือ
ปรากฏเป็นที่แน่นอนอยู่แล้วว่าเงื่อนไขไม่อาจสำเร็จได้

๖.๔.๑.๓ เมื่อผู้รับพินัยกรรมบอกสละพินัยกรรม

๖.๔.๑.๔ เมื่อทรัพย์สินทั้งหมดที่ยกให้สูญหายหรือถูก
ทำลายโดยผู้ทำพินัยกรรมมิได้ตั้งใจในระหว่างผู้ทำพินัยกรรมยังชีวิตอยู่และผู้ทำ
พินัยกรรมมิได้มาซึ่งของแทนหรือซึ่งสิทธิที่จะเรียกค่าทดแทนในการที่ทรัพย์สินนั้น
สูญหายไป

๖.๔.๒ กรณีผู้ทำพินัยกรรมไม่มีความสามารถที่จะทำพินัยกรรม
ได้ซึ่งได้แก่กรณีที่

๖.๔.๒.๑ นิติบุคคลเป็นผู้ทำพินัยกรรม

๖.๔.๒.๒ ผู้เยาว์ซึ่งอายุไม่ครบ ๑๕ ปี บริบูรณ์ทำ
พินัยกรรม

๖.๔.๒.๓ บุคคลซึ่งศาลสั่งเป็นคนไร้ความสามารถทำ
พินัยกรรมกรณีดังกล่าวจะมีผลทำให้พินัยกรรมนั้นใช้ไม่ได้หรือเป็นโมฆะ แล้วแต่กรณี
ซึ่งทำให้ทรัพย์สินรดกันนั้นตกทอดแก่ทายาทโดยธรรม หรือแผ่นดินในกรณีที่ไม่มีทายาท
โดยธรรม

๖.๔.๓ กรณีที่พินัยกรรมหรือข้อกำหนดพินัยกรรมได้ทำขึ้นขัดต่อประมวล
กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งได้บัญญัติห้ามไว้ซึ่งจะทำให้พินัยกรรมหรือข้อกำหนดใน
พินัยกรรมเป็นโมฆะ ซึ่งได้แก่ กรณีดังต่อไปนี้

๖.๔.๓.๑ บุคคลผู้อยู่ในความปกครองได้ทำพินัยกรรมยกทรัพย์สินมรดกของตนให้แก่ผู้ปกครอง หรือคู่สมรส บุพการี หรือผู้สืบสันดาน หรือพี่น้องของผู้ปกครอง

๖.๔.๓.๒ ผู้ทำพินัยกรรมได้ทำพินัยกรรมยกทรัพย์สินมรดกให้แก่ผู้เขียนหรือพยานในพินัยกรรม

๖.๔.๓.๓ ผู้ทำพินัยกรรมได้ทำพินัยกรรมยกทรัพย์สินมรดกให้แก่คู่สมรสของผู้เขียนหรือคู่สมรสของพยานในพินัยกรรม

๖.๔.๓.๔ ผู้ทำพินัยกรรมได้ทำพินัยกรรมยกทรัพย์สินมรดกให้แก่ผู้อำนวยการเขตหรือนายอำเภอหรือคู่สมรสของผู้ผู้อำนวยการเขต หรือนายอำเภอ (ซึ่งกฎหมายถือว่าเป็นผู้เขียนพินัยกรรมในกรณีที่พินัยกรรมนั้นได้ทำด้วยวาจา)

๖.๔.๓.๕ ผู้ทำพินัยกรรมไม่ถูกต้องตามแบบที่กฎหมายบัญญัติไว้ ซึ่งจะได้กล่าวต่อไป

กรณีดังกล่าวจะมีผลทำให้พินัยกรรมเป็นโมฆะทรัพย์สินมรดกตามพินัยกรรมจะตกทอดแก่ทายาทโดยธรรมหรือแผ่นดิน ถ้าผู้ตายไม่มีทายาทโดยธรรม

๖.๔.๔ กรณีที่ข้อกำหนดในพินัยกรรมเป็นโมฆะ ได้แก่ กรณีดังต่อไปนี้

๖.๔.๔.๑ ถ้าตั้งผู้รับพินัยกรรมไว้โดยมีเงื่อนไขว่าให้ผู้รับพินัยกรรมจำหน่ายทรัพย์สินของเขาเองโดยพินัยกรรมให้แก่ผู้ทำพินัยกรรมหรือแก่บุคคลภายนอก

๖.๔.๔.๒ ถ้ากำหนดตัวบุคคลซึ่งไม่อาจทราบตัวแน่นอนจนได้เป็นผู้รับพินัยกรรม

๖.๔.๔.๓ ถ้าทรัพย์สินที่ยกให้โดยพินัยกรรมระบุไว้ไม่ชัดเจนจนไม่อาจที่จะทราบแน่นอนได้หรือถ้าให้บุคคลใดบุคคลหนึ่งกำหนดให้มากนักน้อยเท่าใดก็ตามแต่ใจเขา

๗. แบบพินัยกรรม

๗.๑ พินัยกรรมแบบธรรมดา ผู้ทำพินัยกรรมแบบธรรมดาต้องปฏิบัติดังต่อไปนี้

๗.๑.๑ ต้องทำพินัยกรรมเป็นหนังสือ

๗.๑.๒ พินัยกรรมที่ทำขึ้นต้องลง วันที่ เดือน ปี ขณะที่ทำ

พินัยกรรม ถ้าไม่ลงไว้พินัยกรรมเป็นโมฆะ

๗.๑.๓ ผู้ทำพินัยกรรมต้องลงลายมือชื่อต่อหน้าพยานอย่างน้อย ๒ คน พร้อมกัน ถ้าเขียนชื่อตนเองไม่เป็นจะพิมพ์ลายนิ้วมือก็ได้ แต่ต้องมีพยานลงลายมือชื่อรับรองลายพิมพ์นิ้วมือ อีก ๒ คน เมื่อผู้ทำพินัยกรรมลงลายมือชื่อแล้ว จะต้องให้พยานอีก ๒ คน ลงลายมือชื่อรับรองลายมือชื่อผู้ทำพินัยกรรมในขณะนั้นด้วย ซึ่งพยานที่ลงลายมือชื่อรับรองดังกล่าวจะต้องเขียนชื่อตนเองเป็นมิฉะนั้นแล้วไม่สามารถเป็นพยานในพินัยกรรมได้

๗.๑.๔ ถ้าจะมีการแก้ไขพินัยกรรมโดยการขูดลบต่อเติมจะต้องทำเป็นหนังสือลงวัน เดือน ปี และผู้ทำพินัยกรรมต้องลงลายมือชื่อไว้ต่อหน้าพยานอย่างน้อย ๒ คน พร้อมกันมิฉะนั้นพินัยกรรมส่วนที่แก้ไขเปลี่ยนแปลงนั้นไม่สมบูรณ์ แต่คงเสียไปเฉพาะแต่ข้อกำหนดนั้นเท่านั้นหาทำให้พินัยกรรมส่วนอื่นเสียไปทั้งฉบับด้วยไม่ได้โดยสรุปแล้วพินัยกรรมธรรมดานี้แม้ผู้ทำพินัยกรรมจะเขียนหนังสือไม่เป็นก็สามารถทำพินัยกรรมแบบนี้ได้

๗.๒ พินัยกรรมแบบเขียนเองทั้งฉบับ ผู้ทำพินัยกรรมต้องปฏิบัติ
ดังต่อไปนี้

๗.๒.๑ ผู้ทำพินัยกรรมต้องเขียนข้อความในพินัยกรรมเป็นหนังสือ
ด้วยลายมือตนเอง จะให้ผู้อื่นเขียนให้มิได้ ดังนั้น พินัยกรรมแบบนี้ถ้า ผู้ทำพินัยกรรมเขียน
หนังสือไม่เป็น ก็ไม่สามารถทำพินัยกรรมแบบนี้ได้

๗.๒.๒ ผู้ทำพินัยกรรมต้องลงวันที่ได้ฉบับ และลายมือชื่อของตนใน
พินัยกรรมจะใช้ลายพิมพ์นิ้วมือโดยมีพยานรับรอง ๒ คน ไม่ได้

๗.๒.๓ กรณีที่จะมีการชดเชย ต่อเติม หรือเปลี่ยนแปลงแก้ไข
พินัยกรรม ผู้ทำพินัยกรรมจะต้องทำเองแล้วลงลายมือชื่อกำกับมิฉะนั้นพินัยกรรมในส่วนนี้
ไม่สมบูรณ์

๗.๓ พินัยกรรมแบบเอกสารฝ่ายเมือง ผู้ทำพินัยกรรมต้องปฏิบัติ
ดังต่อไปนี้

๗.๓.๑ ผู้ทำพินัยกรรมต้องไปแจ้งความที่ตนประสงค์จะให้ลงไว้ใน
พินัยกรรมของตนต่อผู้อำนวยการเขตหรือนายอำเภอต่อหน้าพยานอีกอย่างน้อย ๒ คน
พร้อมกัน

๗.๓.๒ การแจ้งข้อความตามข้อ ๑ ก็เพื่อให้ผู้อำนวยการเขตหรือนายอำเภอจดข้อความ
เสร็จแล้วต้องอ่านให้ผู้ทำพินัยกรรม และพยานฟัง

๗.๓.๓ เมื่อผู้ทำพินัยกรรมและพยานทราบแน่ชัดว่าข้อความนั้น
ถูกต้องแล้วผู้ทำพินัยกรรมและพยานลงลายมือชื่อไว้เป็นสำคัญ

เฉพาะกรณีที่ผู้ทำพินัยกรรมเท่านั้น ลงลายมือชื่อไม่ได้
จะลงลายมือพิมพ์นิ้วมือโดยมีพยานรับรองลายพิมพ์นิ้วมืออย่างน้อย ๒ คนก็ได้

๗.๓.๔ ผู้อำนวยการเขตหรือนายอำเภอ ต้องลงลายมือชื่อ และลงวัน เดือน ปี พร้อมกับเขียนลงไปในพินัยกรรมด้วยว่า พินัยกรรมนั้นได้ทำขึ้นถูกต้องเสร็จแล้วประทับตราประจำตำแหน่ง

๗.๓.๕ กรณีที่มีการขูดลบ ต่อเติม หรือแก้ไขเปลี่ยนแปลงพินัยกรรมแบบเอกสารฝ่ายเมืองนี้ ผู้ทำพินัยกรรม พยาน และผู้อำนวยการเขตหรือนายอำเภอจะต้องลงลายมือชื่อกำกับไว้ มิฉะนั้นพินัยกรรมในส่วนนี้ไม่สมบูรณ์

๗.๔ พินัยกรรมแบบเอกสารลับ ผู้ทำพินัยกรรมต้องปฏิบัติดังนี้

๗.๔.๑ ผู้ทำพินัยกรรมต้องลงลายมือชื่อในพินัยกรรม

๗.๔.๒ ผู้ทำพินัยกรรมต้องนำพินัยกรรมใส่ซองแล้วปิดผนึกเสร็จแล้วลงลายมือชื่อคาบรอยผนึกนั้น

๗.๔.๓ ผู้ทำพินัยกรรมต้องนำพินัยกรรมที่ผนึกนั้นไปแสดงต่อผู้อำนวยการเขตหรือนายอำเภอและพยานอีกอย่างน้อย ๒ คน และใช้ถ้อยคำต่อบุคคลทั้งหมดเหล่านั้นว่าเป็นพินัยกรรมของตน ถ้าพินัยกรรมนั้นผู้ทำพินัยกรรมไม่ได้เป็นผู้เขียนเองโดยตลอดผู้ทำพินัยกรรมจะต้องแจ้งชื่อและที่อยู่ของผู้เขียนให้ทราบด้วย

๗.๔.๔ เมื่อผู้อำนวยการเขตหรือนายอำเภอ จดถ้อยคำของผู้ทำพินัยกรรม และวัน เดือน ปี ที่นำพินัยกรรมมาแสดงไว้บนซองและประทับตราประจำตำแหน่งแล้ว ผู้ทำพินัยกรรมและผู้อำนวยการเขต หรือนายอำเภอต้องลงลายมือชื่อถ้าผู้ทำพินัยกรรมลงลายมือชื่อไม่ได้จะพิมพ์ลายนิ้วมือ โดยมีพยาน ลงลายมือชื่อรับรองอย่างน้อย ๒ คน ก็ได้ ส่วนพยานนั้นถ้าลงลายมือชื่อไม่ได้จะใช้พิมพ์ลายนิ้วมือ โดยมีพยานรับรองไม่ได้

๗.๔.๕ การขูดลบต่อเติมหรือแก้ไขพินัยกรรมแบบเอกสารลับผู้ทำพินัยกรรมต้องลงลายมือชื่อกำกับไว้ มิฉะนั้นพินัยกรรมในส่วนนี้ไม่สมบูรณ์

๗.๔.๖ ในกรณีผู้ทำพินัยกรรมเป็นใบ้และหูหนวก หรือพูดไม่ได้ผู้นั้น ต้องเขียนด้วยตนเองบนซองของพินัยกรรมต่อหน้านายอำเภอ หรือผู้อำนวยการเขตและพยาน ด้วยข้อความว่า พินัยกรรมที่ผืนนี้^{นั้น}เป็นของตนแทนการให้ถ้อยคำตามข้อ ๗.๔.๓

๗.๕ พินัยกรรมแบบทำด้วยวาจา

เมื่อมีพฤติการณ์พิเศษไม่สามารถทำพินัยกรรมตามแบบใด แบบหนึ่งได้ดังกล่าว เช่น ผู้ทำพินัยกรรมตกอยู่ในอันตรายใกล้ความตาย หรือมี โรคระบาด หรือมีสงคราม บุคคลดังกล่าวจะทำพินัยกรรมด้วยวาจาก็ได้ โดย

๗.๕.๑ ผู้ทำพินัยกรรมต้องแสดงความประสงค์จะทำพินัยกรรมต่อ หน้าพยาน ๒ คน พร้อมกัน ซึ่งอยู่ ณ ที่นั้น

๗.๕.๒ พยานทั้ง ๒ คนต้องไปแสดงตัวต่อผู้อำนวยการเขตหรือนายอำเภอโดยไม่ชักช้าและแจ้งข้อความที่ผู้ทำพินัยกรรมได้สั่งไว้ด้วยวาจา^{นั้น} ทั้งต้องแจ้ง วัน เดือน ปี สถานที่ทำพินัยกรรม และพฤติการณ์พิเศษด้วย

๗.๕.๓ ผู้อำนวยการเขตหรือนายอำเภอต้องจดข้อความที่พยาน แจ้งดังกล่าว

๗.๕.๔ พยานทั้ง ๒ คน ต้องลงลายมือชื่อไว้ ถ้าเขียนชื่อตนเอง ไม่ได้จะลงลายพิมพ์นิ้วมือโดยมีพยานลงชื่อรับรองลายพิมพ์นิ้วมืออย่างน้อย ๒ คนก็ได้

๘. ข้อสังเกตในเรื่องแบบพินัยกรรม

๘.๑ พินัยกรรมที่ทำขึ้นไม่ถูกต้องตามแบบที่กฎหมายบัญญัติไว้เป็นโมฆะ เว้นแต่พินัยกรรมที่ทำขึ้นนั้นจะไปเข้าพินัยกรรมอย่างอื่น

๘.๒ พินัยกรรมแบบเอกสารฝ่ายเมื่อนั้น นายอำเภอหรือผู้อำนวยการเขต ที่ลงชื่อในพินัยกรรมจะลงชื่อในฐานะเป็นพยานอีกฐานะหนึ่งไม่ได้ จะต้องมีพยานซึ่งเป็น บุคคลอื่นอีกอย่างน้อย ๒ คน จึงจะสมบูรณ์เป็นพินัยกรรม

๘.๓ การทำพินัยกรรมแบบเอกสารฝ่ายเมื่อนั้น จะทำนอกที่ว่าการอำเภอ
ก็ได้ เมื่อมีการร้องขอ

๘.๔ บุคคลต่อไปนี้เป็นพยานในพินัยกรรมไม่ได้

๘.๔.๑ ผู้ซึ่งยังไม่บรรลุนิติภาวะ

๘.๔.๒ บุคคลวิกลจริตหรือบุคคลซึ่งศาลสั่งให้เป็นผู้เสมือนไร้

ความสามารถ

๘.๔.๓ บุคคลที่หูหนวก เป็นใบ้ หรือตาบอดทั้งสองข้าง

๘.๕ การเพิกถอนพินัยกรรม

เมื่อผู้ทำพินัยกรรมได้ทำพินัยกรรมขึ้นมาแล้วต่อมาจะด้วยเหตุใดก็ตาม หากต้องการเพิกถอนพินัยกรรมที่ทำขึ้นก็สามารถเพิกถอนได้ดังต่อไปนี้ คือ

๘.๕.๑ เพิกถอนด้วยการทำลายหรือขีดฆ่าทั้งหมดหรือแต่บางส่วน
แก่พินัยกรรมที่ทำขึ้นฉบับเดียวหรือหลายฉบับโดยการทำลายหรือขีดฆ่าแก่พินัยกรรมที่ทำ
ขึ้นทุกฉบับ

- การทำลาย หมายถึง การรื้อ ทำให้ทำลาย ทำให้พังทำ
ให้ฉิบหาย

- การขีดฆ่า หมายถึง การทำให้ใช้ไม่ได้ด้วยการ
ขีดทำลาย

๘.๕.๒ เพิกถอนด้วยการทำพินัยกรรมฉบับหลัง ขอเพิกถอน
พินัยกรรมฉบับแรกทั้งหมดหรือบางส่วนโดยพินัยกรรมฉบับหลังจะต้องทำขึ้นโดยถูกต้อง
ตามกฎหมายด้วย

๘.๕.๓ เพิกถอนด้วยการโอน ขาย หรือทำลายทรัพย์สิน ซึ่งระบุไว้ใน
ในพินัยกรรมด้วยความตั้งใจ เช่น เจ้ามรดกทำพินัยกรรมยกรถยนต์ให้

๘.๕.๔ เพิกถอนเพราะพินัยกรรมฉบับแรก และฉบับหลังมีข้อความขัดกันในกรณีเช่นนี้ ถือว่าพินัยกรรมฉบับก่อนถูกเพิกถอนโดยพินัยกรรมฉบับหลัง (เฉพาะในส่วนที่มีข้อความขัดกัน) เช่น ทำพินัยกรรมฉบับแรกยกที่ดินให้แก่ นาย ก. แต่ได้ทำพินัยกรรมฉบับหลังยกที่ดินแปลงเดียวกันให้แก่ นาย ข. เช่นนี้ ข้อความในพินัยกรรมฉบับแรกเกี่ยวกับที่ดินนั้นได้ถูกเพิกถอนโดยพินัยกรรมฉบับหลัง

๙. ตัวอย่างพินัยกรรม

ตัวอย่างพินัยกรรมที่จะยกมากล่าวในที่นี้ เป็นพินัยกรรมแบบธรรมดา และพินัยกรรมแบบเขียนเองทั้งฉบับ เพราะเป็นพินัยกรรมที่สามารถทำได้เอง สำหรับพินัยกรรมแบบเอกสารฝ่ายเมือง พินัยกรรมแบบเอกสารลับเป็นพินัยกรรมซึ่งต้องไปทำที่สำนักงานเขตหรือที่ว่าการอำเภอ และพินัยกรรมที่ทำด้วยวาจาเป็นเรื่องของพยานต้องไปแสดงตัวและแจ้งข้อความต่อผู้อำนวยการเขตหรือนายอำเภอ ซึ่งเมื่อไปถึงสถานที่ดังกล่าวแล้วจะมีพนักงานคอยแนะนำให้ทำพินัยกรรมลงในแบบที่ทางราชการได้กำหนดไว้จึงไม่ขอนำตัวอย่างมากล่าวไว้ในที่นี้

อนึ่ง ในการที่จะยกทรัพย์สินให้แก่บุคคลใดบุคคลหนึ่ง ซึ่งข้อความในพินัยกรรมอาจจะระบุตัวทรัพย์สินโดยเฉพาะเจาะจงก็ได้ หรือไม่จำเป็นว่าจะต้องระบุตัวทรัพย์สินโดยเฉพาะเจาะจง อาจใช้ข้อความว่าบรรดาทรัพย์สินของข้าพเจ้าที่มีอยู่ในขณะทำพินัยกรรม หรือที่จะมีขึ้นในภายหน้า หรืออาจใช้เป็นแบบผสมโดยระบุตัว ทรัพย์สินโดยเฉพาะเจาะจง และทรัพย์สินที่จะมีขึ้นในภายหน้ารวมไปในพินัยกรรมฉบับเดียวกันก็ได้

๙.๑ พิณัยกรรมแบบผู้อื่นเขียน (แบบธรรมดา)

พิณัยกรรม

ทำที่.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ข้าพเจ้า.....อายุ.....ปี อยู่บ้านเลขที่.....หมู่ที่.....ถนน.....ตำบล.....
อำเภอ.....จังหวัด..... ได้ทำพิณัยกรรมขึ้นไว้เพื่อแสดงว่าเมื่อข้าพเจ้าถึงแก่กรรมให้แบ่ง
ทรัพย์สินต่าง ๆ ของข้าพเจ้าให้บุคคลดังต่อไปนี้

๑. ที่ดินโฉนดเลขที่.....พร้อมสิ่งปลูกสร้าง อยู่ตำบล.....อำเภอ.....จังหวัด.....
ขอมอบให้แก่.....

๒. เงินสดฝากไว้ที่ธนาคาร.....บัญชีเลขที่.....ขอมอบให้แก่.....

๓. เครื่องเพชร พลอย ทอง นาค เงิน (ทั้งหมดหรือบางส่วน)ขอมอบให้แก่.....

๔. ทรัพย์สินของข้าพเจ้านอกจากที่ระบุตามข้อ ๑,๒,๓, นี้แล้ว ขอมอบให้แก่.

๕. ขอให้.....เป็นผู้จัดการมรดกของข้าพเจ้า

พิณัยกรรมฉบับนี้ทำขึ้นเป็นจำนวน.....ฉบับ ทุกฉบับมีข้อความตรงกัน และข้าพเจ้าเห็นว่ามี
ข้อความถูกต้องตามเจตนาของข้าพเจ้าแล้ว จึงได้ลงชื่อไว้เป็นสำคัญต่อหน้าพยาน

ลงชื่อ.....ผู้ทำพิณัยกรรม

ข้าพเจ้าผู้มีนามข้างทำยนี้ขอรับรองว่า.....ผู้ทำพิณัยกรรมฉบับนี้ได้ทำพิณัยกรรมต่อ
หน้าข้าพเจ้า และได้สังเกตเห็นว่าผู้กระทำพิณัยกรรมมีสติสัมปชัญญะบริบูรณ์ทุกประการ ข้าพเจ้าจึงได้
ลงชื่อไว้เป็นพยานในพิณัยกรรม

ลงชื่อ.....พยาน

(.....)

ลงชื่อ.....พยาน

(.....)

ลงชื่อ.....พยานและผู้เขียน

(.....)

ข้อพึงระวัง – ผู้ทำพินัยกรรมจะเขียนเองหรือพิมพ์หรือจะให้คนอื่นเขียนหรือพิมพ์แทนก็ได้พร้อมลงวัน เดือน ปี ในขณะที่ทำพินัยกรรมและลงลายมือชื่อต่อหน้าพยานอย่างน้อย ๒ คนพร้อมกัน ถ้าจะพิมพ์ลายพิมพ์นิ้วมือต้องมีพยานรับรองลายพิมพ์นิ้วมือเพิ่มต่างหากจากพยานเดิมอีก ๒ คน

- ผู้เขียนหรือพยานรวมทั้งคู่สมรสของผู้เขียนหรือพยานในพินัยกรรมจะเป็นผู้รับทรัพย์ตามพินัยกรรมไม่ได้

๙.๒ พินัยกรรมแบบเขียนเองทั้งฉบับ

พินัยกรรม

ทำที่.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ข้าพเจ้า.....อายุ.....ปี อยู่บ้านเลขที่.....หมู่ที่.....ถนน.....ตำบล.....

อำเภอ.....จังหวัด.....ได้ทำพินัยกรรมขึ้นไว้เพื่อแสดงว่าเมื่อข้าพเจ้าถึงแก่กรรมให้แบ่งทรัพย์สินต่าง ๆ ของข้าพเจ้าให้บุคคลดังต่อไปนี้

๑. ที่ดินโฉนดเลขที่.....อยู่ที่ตำบล.....อำเภอ.....
จังหวัด.....ขอมอบให้แก่.....

๒. ที่ดินโฉนดเลขที่.....พร้อมสิ่งปลูกสร้างอยู่ที่.....อำเภอ.....
จังหวัด.....ขอมอบให้แก่.....

๓. เงินสดที่ฝากไว้ที่ธนาคาร.....บัญชีเลขที่.....ขอมอบให้แก่.....

๔. เงินสดที่ฝากไว้ที่ธนาคาร.....บัญชีเลขที่.....ขอมอบให้แก่.....

๕ เครื่องเพชร พลอย ทอง นาค เงิน (ทั้งหมดหรือบางส่วน) ขอมอบให้แก่....

๖. ทรัพย์สินนอกจากที่ระบุตามข้อ ๑,๒,๓,๔,๕ นี้แล้ว ขอมอบให้แก่.....

๗. ขอให้.....เป็นผู้จัดการศพของข้าพเจ้า โดยให้หักค่าทำศพไว้จากทรัพย์สินในข้อ ๖
จำนวน.....บาท มอบให้ผู้จัดการศพข้าพเจ้า

๘. ขอให้.....เป็นผู้จัดการมรดกของข้าพเจ้า เพื่อจัดการแบ่งปันทรัพย์สินมรดกของข้าพเจ้า ตามที่ได้แสดงเจตนาไว้แล้วข้างต้น

พินัยกรรมฉบับนี้ข้าพเจ้าเขียนด้วยลายมือของข้าพเจ้าเองทั้งฉบับและได้ทำขึ้นไว้เป็นจำนวน .....ฉบับ ทุกฉบับมีข้อความตรงกัน

ลงชื่อ.....ผู้ทำพินัยกรรม

(.....)

(ข้อพึงระวัง – ผู้ทำพินัยกรรมต้องเขียนด้วยลายมือตนเองทั้งฉบับ พร้อมลงวัน เดือน ปีในขณะที่ทำ พินัยกรรมและลงลายชื่อของตนไว้ด้วย (ดังนั้น จะใช้ลายพิมพ์นิ้วมือ โดยมีพยานรับรอง ๒ คน ไม่ได้ และไม่ต้องมีพยาน)

๑๐. การยื่นคำร้องขอให้ศาลตั้งผู้จัดการมรดก

ในปัจจุบันนี้ ปรากฏว่าเมื่อเจ้ามรดกถึงแก่ความตาย และมีทรัพย์สิน จำนวน มากที่ตกทอดแก่ทายาทไม่ว่าจะเป็นทายาทโดยธรรมหรือทายาทโดยพินัยกรรมก็ตาม บรรดาทรัพย์สินบางอย่างนั้นจำเป็นต้องมีการจดทะเบียนการได้มา มิฉะนั้นสิทธิของผู้ได้มา จะมีการเปลี่ยนแปลงทางทะเบียนไม่ได้ ตัวอย่างเช่น เจ้ามรดกมีทรัพย์สินซึ่งมีทะเบียน เป็นโฉนดที่ดินหนังสือรับรองการทำประโยชน์ น.ส.๓ ทะเบียนอาวุธปืน ทะเบียนรถยนต์ ซึ่งทรัพย์สินบางอย่างเจ้าพนักงานจะไม่ดำเนินการเปลี่ยนแปลงทางทะเบียนเกี่ยวกับ ทรัพย์สินเหล่านั้นให้หากไม่มีการยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งตั้งผู้จัดการมรดกเสียก่อน

แต่อย่างไรก็ตามกฎหมายได้ให้อำนาจพนักงานเจ้าหน้าที่ที่สามารถจดทะเบียน โอนมรดกได้โดยไม่ต้องขอให้ศาลมีคำสั่งตั้งผู้จัดการมรดกก่อน เช่น กรณีเกี่ยวกับ รับโอนมรดกตามประมวลกฎหมายที่ดินนั้น หากทายาทโดยธรรมทุกคนตกลงยินยอมกัน ได้ ก็สามารถ ดำเนินการได้ ซึ่งจะได้กล่าวไว้โดยละเอียดในเรื่องการจดทะเบียนสิทธิ นิติกรรมประเภทมรดกต่อไป

ส่วนในกรณีที่ทายาทไม่สามารถตกลงกันได้ หรือมีปัญหาเกี่ยวกับการจัดการ หรือการโอนมรดกหรือในกรณีที่ทายาทไปร้องขอเปลี่ยนแปลงทางทะเบียนแต่ปรากฏว่ามี เหตุขัดข้องเปลี่ยนแปลงไม่ได้ก็จำเป็นต้องร้องขอตั้งผู้จัดการมรดกก่อน จึงทำให้ราษฎรจำนวนมากได้มายื่นคำร้องขอความช่วยเหลือต่อสำนักงานอัยการสูงสุด (สำนักงานคุ้มครองสิทธิ และช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชน) (สคช.) ให้ยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อสั่งตั้งผู้จัดการ มรดกเกี่ยวกับทรัพย์สินเหล่านั้น

๑๐.๑ กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ทายาทหรือผู้มีส่วนได้เสียหรือพนักงานอัยการจะร้องต่อศาลขอให้ จัดตั้งผู้จัดการมรดกก็ได้ในกรณีดังต่อไปนี้

๑๐.๑.๑ เมื่อเจ้ามรดกตาย ทายาทหรือผู้รับพินัยกรรมได้ สูญหายไปหรืออยู่นอกราชอาณาจักรหรือผู้เยาว์

๑๐.๑.๒ เมื่อผู้จัดการมรดกหรือทายาทไม่สามารถ หรือไม่ เต็มใจที่จะจัดการหรือมีเหตุขัดข้องในการจัดการ หรือในการแบ่งปันมรดก

๑๐.๑.๓ เมื่อข้อกำหนดพินัยกรรมซึ่งตั้งผู้จัดการไว้ ไม่มี ผลบังคับได้ด้วยประการใด ๆ

การตั้งผู้จัดการมรดกนั้น ถ้ามีข้อกำหนดพินัยกรรมก็ให้ศาล ตั้งตามข้อกำหนดพินัยกรรม และถ้าไม่มีข้อกำหนดพินัยกรรม ก็ให้ศาลตั้งเพื่อประโยชน์แก่ กองมรดกตามพฤติการณ์ และโดยคำนึงถึงเจตนาของเจ้ามรดก แล้วแต่ศาลจะเห็นสมควร

บุคคลต่อไปนี้จะเป็นผู้จัดการมรดกไม่ได้

๑. ผู้ซึ่งยังไม่บรรลุนิติภาวะ
๒. บุคคลวิกลจริตหรือบุคคลซึ่งศาลสั่งให้เป็นผู้เสมือนไร้ความสามารถ
๓. บุคคลซึ่งศาลสั่งให้เป็นคนล้มละลาย

๑๐.๒ เหตุในการยื่น

๑๐.๒.๑ เมื่อบุคคลใดตาย มรดกของบุคคลนั้นตกทอดแก่ทายาท ทายาทอาจเสียไปซึ่งสิทธิในมรดกได้แต่โดยบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้หรือกฎหมายอื่น

๑๐.๒.๒ เมื่อบุคคลใดต้องถือว่า ถึงแก่ความตายในมาตรา ๖๕ แห่งประมวลกฎหมายนี้ มรดกของบุคคลนั้นตกทอดแก่ทายาท

กรณีแรกเป็นกรณีที่เจ้ามรดกได้ถึงแก่ความตายโดยธรรมชาติ คือ หัวใจหยุดเต้นและสมองไม่ทำงาน

กรณีที่สองเป็นกรณีที่บุคคลซึ่งถึงแก่ความตายโดยผลของกฎหมายเป็นกรณีที่ศาลมีคำสั่งให้บุคคลนั้นเป็นบุคคลสาบสูญเป็นผลให้บุคคลนั้นถึงแก่ความตายโดยผลของกฎหมายจึงต้องยื่นคำร้องต่อศาลขอให้ศาลตั้งผู้จัดการมรดก

๑๐.๓ อำนาจของพนักงานอัยการที่จะยื่นคำร้องขอให้ศาลตั้งผู้จัดการมรดก

ในการยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งตั้งเป็นผู้จัดการมรดกถือเป็นคดีไม่มีข้อพิพาท ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง คำร้องขอให้ศาลตั้งผู้จัดการมรดกต้องยื่นต่อศาลที่เจ้ามรดกมีภูมิลำเนาอยู่ในเขตศาลในขณะถึงแก่ความตาย ในกรณีที่เจ้ามรดกไม่มีภูมิลำเนาอยู่ในอาณาจักรให้ยื่นต่อศาลที่ทรัพย์มรดกอยู่ในเขตศาล

หมายเหตุ ในการติดต่อขอตั้งผู้จัดการมรดก

๑. ส่วนภูมิภาคติดต่อที่สำนักงานอัยการจังหวัดที่เจ้ามรดกมีภูมิลำเนาตามทะเบียนบ้านจนถึงแก่ความตาย

๒. ในกรุงเทพมหานครติดต่อที่สำนักงานอัยการในเขตอำนาจศาลที่เจ้ามรดกมีภูมิลำเนาตามทะเบียนบ้านจนถึงแก่ความตาย

๑๐.๔ เอกสารที่ต้องนำมายื่นในการร้องขอเป็นผู้จัดการมรดก (ต้นฉบับและสำเนาเอกสารอย่างละ ๔ ชุด)

๑๐.๔.๑ ทะเบียนบ้านของผู้ตายและทะเบียนบ้านของผู้ร้องขอเป็นผู้จัดการมรดก กรณีผู้ร้องขอ ๑ อยู่คนละบ้านกับผู้ตาย

๑๐.๔.๒ ใบมรณบัตรของผู้ตาย

๑๐.๔.๓ ใบมรณบัตรของบิดามารดา กรณีบิดามารดาของผู้ตาย (เจ้ามรดก) ถึงแก่ความตายก่อนแล้ว

๑๐.๔.๔ ทะเบียนสมรสของสามีหรือภรรยาของผู้ตาย

๑๐.๔.๕ ทะเบียนสมรสพร้อมด้วยทะเบียนหย่าของสามีภรรยาของผู้ตาย

๑๐.๔.๖ ใบสำคัญการเปลี่ยนชื่อตัว ชื่อสกุล ของทายาทและผู้มีส่วนได้เสียในทรัพย์สินมรดกของผู้ตาย

๑๐.๔.๗ สูติบัตรของบุตร ของผู้ตาย กรณีบุตรยังไม่บรรลุนิติภาวะหรือไม่สามารถให้ความยินยอมได้

๑๐.๔.๘ บัตรประจำตัวข้าราชการ บัตรประจำตัวประชาชนของผู้ร้องขอ ๑

๑๐.๔.๙ พินัยกรรมของผู้ตาย

๑๐.๕.๑๐ หนังสือให้ความยินยอมในการร้องขอจัดการมรดก และบัญชีเครือญาติ (ขอรับได้ที่สำนักงานอัยการทั่วประเทศ)

๑๐.๕.๑๑ เอกสารเกี่ยวกับทรัพย์สินมรดกของผู้ตาย เช่น โฉนดที่ดิน และสัญญาจ้างอง ทะเบียนรถจักรยานยนต์ ทะเบียนรถยนต์ อาวุธปืน สมุดบัญชีเงินฝาก ธนาคาร ใบหุ้นและอื่น ๆ เป็นต้น

๑๐.๕.๑๒ บัตรประจำตัวประชาชน และทะเบียนบ้านของผู้ให้ความยินยอมทุกคน

ปัญหาข้อกฎหมายเกี่ยวกับสิทธิของภริยา

ในการยื่นเรื่องราวขอรับบำนาญพิเศษหรือบำเหน็จตกทอดในส่วนของภริยา กรณีมีภริยาหลายคนทั้งก่อนและหลังใช้ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มักจะเป็น ปัญหาอยู่เสมอ

กรณีมีภริยาคนแรกก่อนพระราชบัญญัติให้ใช้บทบัญญัติบรรพ ๕ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พุทธศักราช ๒๔๗๗ ตราไว้ ณ วันที่ ๒๗ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๔๗๘ ซึ่งตามมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติฉบับนี้ได้บัญญัติไว้ว่า

“มาตรา ๔ บทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ ไม่กระทบกระเทือนถึง

๑. การสมรสซึ่งได้มีอยู่ก่อนวันใช้ประมวลกฎหมายนี้ และทั้งสัมพันธไมตรีในครอบครัวอันเกิดแต่การสมรสนั้นๆ

ต่อมาได้มีการแก้ไขประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์บรรพ ๕ ว่าด้วยครอบครัว เมื่อปี พ.ศ.๒๕๑๙ พระราชบัญญัติให้ใช้บทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ได้ตรวจชำระใหม่ พ.ศ.๒๕๑๙ มาตรา ๔ ก็ได้บัญญัติไว้ว่า

“มาตรา ๔ บทบัญญัติ บรรพ ๕ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ที่ได้ตรวจชำระใหม่ทำพระราชบัญญัตินี้ไม่กระทบกระเทือนถึงมาตรา ๔ และมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติ บรรพ ๕ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พุทธศักราช ๒๔๗๗ “

ดังนั้น ย่อมหมายความว่าชายหญิงที่เป็นสามีภริยากันก่อนใช้ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ ๕ แม้จะมีได้จดทะเบียนสมรสกันก็นับว่าเป็นคู่สมรสกันตามกฎหมาย ฉะนั้น ชายย่อมไม่มีสิทธิจะทำการสมรสกับหญิงอื่นได้ เพราะเป็นการต้องห้ามตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา ๑๔๕๒ ถ้าชายจดทะเบียนสมรสกับหญิงอื่นภริยาย่อมฟ้องขอให้เพิกถอนการจดทะเบียนสมรสได้

สำหรับภริยาคนที่ ๒ ได้จดทะเบียนสมรสหลังใช้ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์เมื่อพิเคราะห์ตามเจตนารมณ์ของกฎหมายแล้ว จะเห็นว่ากฎหมายต้องการให้ชาย หรือหญิงมีคู่สมรสที่ถูกต้องได้เพียงคนเดียว เมื่อยังไม่มีคำพิพากษาของศาล แสดงว่าการสมรสครั้งหลังเป็นเป็นโมฆะแล้ว จะถือว่าภริยาทั้งสองเป็นภริยาโดยชอบด้วยกฎหมายทั้งสองคนหาได้ไม่ ทั้งนี้เนื่องจากประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์บัญญัติไว้ว่า คำพิพากษาของศาลเท่านั้นที่จะแสดงว่าการสมรสใดเป็นโมฆะและตราบิตที่ภริยาคนแรกยังมีได้มีการฟ้องร้องขอให้ศาลพิพากษาให้การสมรสของภริยาคนที่สองเป็นโมฆะแล้ว จะถือว่าภริยาคนที่สองไม่เป็นภริยาที่ถูกต้องตามกฎหมายก็มีได้เช่นกัน

เนื่องจากพระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญข้าราชการ พ.ศ.๒๔๙๔ ประสงค์ให้จ่ายเงินให้แก่ภริยาที่ถูกต้องตามกฎหมายเพียงคนเดียว ซึ่งในทางปฏิบัติผู้มีส่วนได้เสียจะต้องดำเนินการทางศาลให้มีคำพิพากษาว่าการสมรสของภริยาคนที่สองเป็นโมฆะ เพื่อภริยาคนที่ชอบด้วยกฎหมายจะได้มีสิทธิได้รับเงินบำเหน็จตกทอด

ในกรณีที่ภริยาฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดมิได้ดำเนินการทางศาลฟ้องร้องให้เพิกถอนการสมรส กรมบัญชีกลางเคยให้ความเห็นว่าหากภริยาทั้งสองได้ตกลงกันเป็นลายลักษณ์อักษร ว่าภริยาคนแรกเป็นภริยาที่ชอบด้วยกฎหมายและมีสิทธิรับบำเหน็จตกทอด ภริยาคนที่สองจะเป็นผู้สละสิทธิในการขอรับเงินบำเหน็จตกทอด (ภริยาคนแรกเป็นผู้สละสิทธิไม่ได้) แล้วยื่นต่อกระทรวงการคลัง ก็จะไม่พิจารณาอนุมัติให้

ปัญหาผู้รับบำนาญมีภริยาสองคนสิทธิของภริยาในการรับบำเหน็จตกทอดนั้น สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาเคยมีความเห็นตามหนังสือที่ สร ๐๖๐๑/๘๔๙ ลงวันที่ ๑๓ มิถุนายน ๒๕๒๒ ว่า สำนักงานเลขาธิการคณะรัฐมนตรีมีหนังสือที่ สร ๐๒๐๓/๒๑๗๑ ลงวันที่ ๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๒ ขอให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา พิจารณาให้ความเห็นในปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการจ่ายบำเหน็จตกทอดส่วนของภริยา ตามที่กระทรวงการคลังหาหรือมาว่า

๑. ตามหลักปฏิบัติของกระทรวงการคลัง ในการจ่ายเงินบำเหน็จตกทอด ถือว่า บำเหน็จตกทอดของภริยาจะต้องจ่ายให้แก่ภริยาที่ชอบด้วยกฎหมายเพียงคนเดียวเท่านั้น เพราะตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๔๕๒ บัญญัติว่า “ ชายหรือหญิง จะทำการการสมรสในขณะที่ตนมีคู่สมรสอยู่ไม่ได้ ” มาตรา ๑๔๙๕ บัญญัติว่า “ คำพิพากษาของศาลเท่านั้นจะแสดงว่าการสมรสได้เป็นโมฆะ ” และมาตรา ๑๔๙๖ บัญญัติว่า “ การสมรสที่ฝ่าฝืน มาตรา ๑๔๔๙ มาตรา ๑๔๕๐ มาตรา ๑๔๕๒ และมาตรา ๑๔๕๘ เป็นโมฆะ ” ซึ่งบทกฎหมายดังกล่าวมีเจตนารมณ์ให้ชายหรือหญิงมีคู่สมรสที่ถูกต้องตามกฎหมายได้เพียงคนเดียว ดังนั้น การขอรับบำเหน็จตกทอดส่วนของภริยา ในกรณีที่มีผู้ตายมีภริยาจดทะเบียนสองคน ผู้มีส่วนได้เสียจะต้องดำเนินการทางศาล เพื่อขอให้ศาลพิพากษาว่าผู้ใดเป็นภริยาโดยชอบด้วยกฎหมายและมีสิทธิได้รับบำเหน็จตกทอดในฐานะภริยาเสียก่อน จึงจะได้พิจารณาสั่งจ่ายบำเหน็จตกทอดได้ แต่โดยที่หลักปฏิบัติดังกล่าวทำให้การขอรับบำเหน็จตกทอดบางรายไม่สะดวกและนอกจากนั้นบางราย ก็ไม่ประสงค์ที่จะไปดำเนินการทางศาลทางกระทรวงการคลังจึงได้มีการผ่อนผันให้คือ ถ้าภริยาที่จดทะเบียนสมรสภายหลัง ทำหนังสือเป็นหลักฐานยอมรับว่าภริยาคนแรกเป็นภริยาที่ชอบด้วยกฎหมายมีสิทธิได้รับบำเหน็จตกทอดในฐานะภริยาแต่ผู้เดียว โดยตนเองไม่มีสิทธิแล้ว กระทรวงการคลังก็จะจ่ายบำเหน็จตกทอดทั้งหมดให้ภริยาคนแรกไปได้

๒. แต่ถ้ามีได้ดำเนินการดังกล่าว กระทรวงการคลังก็จะไม่จ่ายบำเหน็จให้โดย
ต้องไปดำเนินการทางศาล แต่มาบัดนี้กระทรวงการคลังมีปัญหาเพิ่มเติมว่า เมื่อพิจารณา
มาตรา ๑๔๙๕ ที่บัญญัติว่า “คำพิพากษาของศาลเท่านั้นจะแสดงว่าการสมรสใด
เป็นโมฆะ” แล้วจะเห็นได้ว่าถ้าศาลยังไม่ได้พิพากษาว่าการสมรสใดเป็นโมฆะ จะถือได้
หรือไม่ว่าภริยาที่จดทะเบียนสมรสทั้งสองคนเป็นภริยาที่ชอบด้วยกฎหมายของผู้ตาย และ
กระทรวงการคลังอาจจ่ายบำเหน็จตกทอดในฐานะภริยาให้ทั้งสองคนโดยได้รับส่วนของ
ภริยาคนละครึ่ง หากถือเช่นนั้นได้ก็จะทำให้การส่งจ่ายบำเหน็จตกทอดรวดเร็วขึ้น แต่โดย
ที่กระทรวงการคลังเห็นว่าอาจมีปัญหาตามมาในภายหลังที่กระทรวงการคลังได้ส่งจ่าย
บำเหน็จตกทอดให้แก่ภริยาทั้งสองคนไปแล้วได้กล่าวคือ หากได้มีการฟ้องต่อศาล และ
ศาลได้มีคำพิพากษาแสดงความเป็นโมฆะของการสมรสของภริยาคนที่สองไปแล้ว
ภริยาคนแรกจะมาเรียกร้องบำเหน็จตกทอดส่วนของภริยาเพิ่มเติมจากกระทรวงการคลัง
ได้อีกหรือไม่

คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรมการร่างกฎหมาย กองที่ ๑) เห็นว่าตามหนังสือ
หรือกระทรวงการคลังดังกล่าว ปัญหาที่กระทรวงการคลังขอให้พิจารณามีข้อสำคัญแต่
เพียงว่า ถ้าศาลยังไม่ได้พิพากษาว่าการสมรสใดเป็นโมฆะ จะถือได้หรือไม่ว่าภริยาจ
ทะเบียนทั้งสองคนเป็นภริยาโดยชอบด้วยกฎหมายของผู้ตาย และมีสิทธิได้รับบำเหน
็จตกทอด ในฐานะภริยาทั้งสองคนโดยได้ส่วนของภริยาคนละครึ่ง

คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรมการร่างกฎหมาย กองที่ ๑) ได้พิจารณาปัญหา
ในเรื่องนี้พร้อมด้วยผู้แทนกระทรวงการคลัง (กรมบัญชีกลาง) แล้วมีความเห็นว่า เรื่องนี้
เป็นเรื่องที่กฎหมายต้องการให้มีการพิสูจน์กันในศาลถึงความเป็นโมฆะเสียก่อนเท่านั้น
ส่วนเจตนารมณ์ของกฎหมายนั้น ปรากฏชัดเจนว่าให้ชายหรือหญิงมีคู่สมรสที่ถูกต้อง

ตามกฎหมายได้เพียงคนเดียว ทั้งตามหลักการตีความก็ไม่ฟังที่จะตีความกฎหมายในทางกลับกัน ในเมื่อไม่มีบทบัญญัติกฎหมายบัญญัติไว้ชัดแจ้งให้ตีความเช่นนั้นได้ ฉะนั้นจะถือว่าเมื่อยังไม่มีคำพิพากษาของศาลแสดงว่าการสมรสเป็นโมฆะ ฎิรียาที่จดทะเบียน ทั้งสองคนก็เป็นฎิรียาที่ชอบด้วยกฎหมายกันหาได้ไม่

โดยเหตุผลดังกล่าว จึงไม่ชอบที่กระทรวงการคลังจะจ่ายบำเหน็จตกทอดให้ไป โดยถือว่าฎิรียาที่จดทะเบียนสมรสทั้งสองคนเป็นฎิรียาที่ชอบด้วยกฎหมาย และมีสิทธิรับบำเหน็จตกทอดในฐานะฎิรียาทั้งสองคน โดยได้รับส่วนของฎิรียาคคนละครึ่ง

ต่อมาได้มีพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ.๒๕๓๓ มาตรา ๒๐ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๔๙๗ ดั่งมีใจความต่อไปนี้ “การสมรสที่เป็นโมฆะ เพราะฝ่าฝืน มาตรา ๑๔๕๒ บุคคลผู้มีส่วนได้เสียคนใดคนหนึ่ง จะกล่าวอ้างขึ้น หรือจะร้องขอให้ศาลพิพากษาว่าการสมรสเป็นโมฆะได้” ดังนั้น หากชายมีฎิรียาโดยชอบด้วยกฎหมายอยู่ก่อนแล้ว และภายหลังได้จดทะเบียนสมรสกับหญิงอื่น ซ้อนอีก กฎหมายกำหนดให้บุคคลผู้มีส่วนได้เสียคนใดคนหนึ่ง ยกขึ้นกล่าวอ้างได้ แต่อย่างไรก็ตาม การกล่าวอ้างดังกล่าวจะต้องมีหลักฐานสนับสนุนโดยชัดแจ้ง เพื่อนำมาใช้ประกอบการพิจารณาของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานต่อไปด้วย